

NIKŠIČKO POZORIŠTE

BESPLATAN PRIMJERAK

Broj 36

Godina 63.

Jul, 2019.

ISSN 180-783X

Novi projekti:

„Don Kihot“ premijerno na Barskom ljetopisu

„Selestina“ - svezrevena drama o sudbini

„Balkan Boys“ u avgustu otvara sezonu Zetskog doma

„Razgovori o ljubavi“ - najznačajniji koprodukcijski projekat

„Tri sestre“ u postavci Branislava Mićunovića

Festivali:

* XXXII Festival „Barski ljetopis“

Pozorište u centru programa

* XXXIII „Grad teatar“

„Liječiti srce, zabavljajući razum“

* XXVII Kotori festival pozorišta za djecu

Na „putu za Mjesec“

* XIV Festival mediteranskog teatra „Purgatorije“

Mediterranski duh osvajanove scenske slobode

* VI „Korifej“

„Teatar Expo Incident“

Intervju:

Fabio Toledi, potpredsjednik

Međunarodnog teatarskog instituta

Investicije u kulturu su dobrobiti društva

Teatrologija:

Ratko Božović:

Neprotumačeno stvaralaštvo Veljka Radovića

Na putu sa vjernicima teatra

„Pozorište i nije ništa drugo do zaokružena paralelna stvarnost koja živi po svojim pravilima i prati svoje rađanje, mlade i ozbiljne godine. Uistinu, šta su svi oni koji su u Crnoj Gori udahnuili život daskama koje život i znače, trasirali puteve za pozorišnu misao i ostvarenja, živjeli za podizanje zavjese pri otpočinjanju pozorišnih djela i svoje snove plodili aplauzima crnogorske publike? Oni ne mogu biti drugo do iskreni vjernici teatra“!

Overiječi glumca Dragiše Simovića izgovorene na otvaranju izložbe „Crnogorska pozorišna povijest“ u Bijelom Polju, idu „ruku pod ruku“ sa oreolom koji lebdi nad svetim pozorišnim trojstvom: pisac, reditelj i glumac.

Hroničarima njihovih umjetničkih izraza i djela, ne preostaje ništa drugo, osim da u tišini dok sabiraju utiske dramskih estetika i simbola, čitaocima, slušaocima, ili gledaocima, svejedno, vjerno predočavaju sve ono što su oni ispisivali u datum vremenu i prostoru, pod ovim nebeskim šarom.

U periodu između dva broja „Pozorišta“ (od februara do jula) „iskreni vjernici teatra“, ili njegovi ikonopisci, ispisali su zavidnu hroniku dramskog stvaralaštva. Kao urednica ovog časopisa, a taj posao obavljam skoro deceniju i po, sklapajući posljednju stranicu njegovog sadržaja, zaključujem da u crnogorskoj pozorišnoj produkciji u tom periodu, nikada ranije nije bilo više insceniranih djela, ali ni uspješnijih festivalskih nastupa i gostovanja.

Redale su se jedna za drugom premijere: „**Zašto ostajemo u provinciji?**“ (Kraljevsko pozorište Zetski dom), „**Kozocid**“ (gradsko pozorište, Podgorica), „**Smrt i djevojka**“ (Crnogorsko narodno pozorište), „**Lažna sjećanja**“ (Kraljevsko pozorište Zetski dom), „**Persona**“ (ATAK, Centar za kulturu, „Vojislav Bulatović Strunjo i KIC „Budo Tomović“), „**Hamlet**“ (Crnogorsko narodno pozorište) i „**Gospodska krv**“ (Bjelopoljsko pozorište). I dok su spuštane zavjese na ove premijere, istovremeno su postavljene nove predstave, koje će svojom koncepcijom obilježiti festivale na crnogorskom primorju, ili će označiti uspješan početak naredne pozorišne sezone: „**Don Kihot**“ (Barski ljetopis i Gradsko pozorište, Podgorica), „**Selestina**“ (Grad teatari i Jugoslovensko dramsko pozorište), „**Balkan Boys**“, „**Razgovori o ljubavi**“ i „**Tri sestre**“ (Kraljevsko pozorište Zetski dom) i „**Kraljević i prosjak**“ (Nikšićko pozorište).

Sadržaj „Pozorišta“ obogatili su festivalske nagrade i nastupi crnogorskih ansambala na scenama

u inostranstvu: **Gradsko pozorište** iz Podgorice, za predstavu „**Kozocid**“ osvojilo je **tri Sterijine nagrade**. To Pozorište se uspješno predstavilo i sa komadom „Prodavnicom igračaka“ sa Lutkarske scene, jer je glumac **Branko Ilić** na kragujevačkoj „Zlatnoj iskri“ dobio **Nagradu za glumačko ostvarenje**. Glumica **Marija Đurić**, laureatkinja je **Nagrade za najbolju mladu glumicu** na Festivalu glumca u Konjicu, za ulogu Nere, u „Tre sorelle“ (Centar za kulturu Tivat i FDU sa Cetinja). Bard crnogorskog glumišta **Slobodan Marunović** iz Ukrajine donio je **Nagradu za majstorstvo i najviši umjetnički domet**, a ansambl predstave „**Kapital**“ (Kraljevsko pozorište Zetski dom) u kojem su mladi glumci, dobitnik je nagrada iz dvije kategorije: **Nagrada za najbolju mladu glumicu** (Jelena Laban) i **Specijalna nagrada ansamblu**. Glumci ove predstave imali su uspješan nastup pred publikom u **La Vale**, u **Briselu**. Najstariji crnogorski Teatar, Zetski dom ubilježio je i uspješna gostovanja sa još dva dramska naslova: „**Sin**“ i „**Pobuna mornara**“. Predstava „**Sin**“ izvedena je na sceni **Teatra & TD** u Zagrebu, a „**Pobuna mornara**“ oduševila je Sarajlije u tamošnjem **SARTR-u**. Ansambl „**Orkanski visovi**“, koproducentkog projekta (Barski ljetopis i Kraljevskog pozorišta Zetski dom) imao je uspješnu turneju u: Narodnom pozorištu Beograd, Narodnom pozorištu Sombor i Srpskom narodnom pozorištu Novom Sad.

Ispisujući ove redove u čast i slavu pozorišta, uvodničaru ne smije promaći ni najava za čuvene primorske festivale, koji u centar zbivanja stavljaju pozorišni repertoar, a to su: **Barski ljetopis**, **KFPD** (Kotor), **Grad teatar** (Budva), **FMT-a „Purgatorije“** (Tivat) i **MFAT „Korifej“** (Kolašin). U sadržaju časopisa su i tek zaklopljene stranice festivala: **HAPS** (Herceg Novi), **MIT** (Cetinje), **FDA Crne Gore** (Bijelo Polje), kao i **Dani humora i satire „Vuko Bezarević“** (Pljevlja).

U susret novim pozorišnim pričama i „iskrenim vjernicima teatra“, mi vas čekamo na istoj (novoj – staroj) adresi:

Nikšićko pozorište; Trg Save Kovačevića, br. 5

Slavojka Marojević

„Don Kihot“ premijerno na Barskom ljetopisu Priča „o borbi sa vjetrenjačama“

Gradsko pozorište iz Podgorice u koprodukciji sa **Barskim ljetopisom**, početkom juna počelo je sa probama za predstavu „**Don Kihot**“. Komad se radi po motivima istoimenog remek djela svjetske književnosti iz pera **Migela de Servantesa**. Reditelj ovog koprodukcijskog naslova je **Andraš Urban**, jedan od vodećih reditelja regiona. To je prva režija Urbana, za produkciju „Barskog ljetopisa“. Angažovanjem ovog reditelja, barski Festival želi da afirmiše već utemeljenu ideju o saradnji i povezivanju domaćih pozorišnih subjekata i crnogorskih glumaca sa renomiranim i regionalno priznatim rediteljskim imenima.

„Don Kihot“ / Detalj sa čitajućih proba

Foto: Gradsko pozorište

U glumačkoj podjeli su: **Branka Femić Šćekić, Kristina Obradović, Branka Stanić, Jelena Simić, Sanja Popović, Vanja Jovičević i Andelija Rondović**. Dramatizaciju i dramaturgiju potpisuje **Vedrana Božinović**, a za scenografiju je zadužena **Smiljka Šeparović Radonjić**. Muziku potpisuje **Irena Popović**, a kostimi će biti djelo **Line Leković**.

U prvoj fazi predstava se priprema u prostorijama Gradskog pozorišta, nakon čega se ekipa seli u Bar, gdje će biti održana premijera **20. jula**, u okviru pozorišnog repertoara XXXII izdanja Barskog ljetopisa. Podgorička premijera „**Don Kihot**“

planirana je za početak nove 2019/2020 sezone.

„Borbe sa vjetrenjačama Don Kihota, plemića od Manče, i njegovog saputnika Sanča Panse, u Urbanovom viđenju Servantesovog romana, ticaće se prepoznavanja donkihotovskog u sebi i društvu oko nas, ali i obračuna sa samim sobom i određenim društvenim licemjerjem i manipulacijama“, saopštili su koproducenti.

U najavi ovog komada, reditelj Urban navodi da je borba za ideale potkovana čvrstom moralnom vertikalom ali je i na startu osuđena na propast, na apсурd, pa samim tim i na ismijavanje.

„Čovjek koji se bori ubjeđuje se od strane normalnog, konvencionalnog svijeta da to što vidi u svojoj paralelnoj stvarnosti je samo privid, to što misli je ludilo. Ideali i realnost su u sukobu. Misliti drugačije je ludilo. Izražavati se metaforično je ludilo. Živjeti život sanjara je klinička dijagnoza. Plemenitost i plemeniti bunt je osuđen na propast. Uzaludan je. Voditi borbu unaprijed osuđenu na propast. Borba za rodnu ravnopravnost je uzaludna. Vrijednosti svakodnevnog i profanog su zabetonirani. Uloge su zabetonirane. Svijet se ne mijenja. Ali borba traje (a vizure se mijenjaju)“, istakao je Urban.

Barska publika prva će imati privilegiju da vidi Urbanovo poimanje borbe za ideale, zasnovano na čitanju ovog remek djela španske i svjetske književnosti. Koliko će oživljavanje literature najprevođenijeg djela nakon Biblije, proširiti vidike i sa sobom donijeti neku novu simboliku i poruke – pitanje je na koje će publika imati odgovore. U svakom slučaju, crnogorska pozorišna produkcija biće obogaćena novim istraživačkim pristupom poznatom Servantesovom naslovu, pred kojim su mnogi čitaoci ostali zadivljeni, a teorija ga definisala kao „*kamen temeljac zapadnoevropske književnosti*“.

S.M.

XXXIII Festival „Grad teatar“ „Selestina“ - svevremena drama o sudbini

Centralni događaj budvanskog XXXIII Festivala „Grad teatar“ biće premijera komada „Selestina“, zakazana za 18. jul.

Reprizna izvođenja planirana su 19. 20. i 21. jula. Ta renesansna tragikomedija je adaptacija istoimenog romana **Fernanda de Rohasa**. Iako je ova priča napisana u XV vijeku, ona nosi motive i zaključke koji se tiču aktuelnog vremena.

Maja Stojanović.

Ova drama tematizuje svevremensku ljudsku sudbinu na prekretnici vijekova i epoha. Roman „Selestina“ pisan je isključivo u dijalogu i smatra se jednim od najvećih djela španske književnosti. To štivo nudi niz savremenih i svevremenih tema, između ostalih da je svijet u kom je novac glavni vladar i vrhovni bog, prepun lažnih moralista,

Reditelj Nešković i scenografkinja Holbus na Sceni između crkava

„Grad teatar“, ovaj zanimljivi naslov, radi u koprodukciji sa **Jugoslovenskim dramskim pozorištem** iz Beograda. Probe su počele polovinom juna u Beogradu, u režiji **Milana Neškovića** i adaptaciji **Maje Todorović**. U autorskom timu su: **Jasmina Holbus**, scenografkinja, **Biljana Grgur**, kostimografkinja, **Ista Stepanov**, koreografkinja i **Vladimir Pejkić**, kompozitor. Naslovnu ulogu (Selestinu) igra **Nataša Ninković**, a ostalu glumačku ekipu čine: **Ljubomir Bandović**, **Nikola Rakočević**, **Emir Ćatović**, **Marta Bjelica**, **Katarina Žutić**, **Nikola Šurbanović**, **Anđelika Simić** i

koristoljubivaca, svijet bez ljubavi i empatije. Najbolja predstavica tog svijeta je glavna junakinja Selestina, ostarela, prepredena svodnica, koja tačno zna u kakvom svijetu živi i snalazi se u njemu najbolje što može. Ona pomaže mladom, beskrupuloznom bogatašu Kalistu da dođe do Malibeje, djevojke iz ugledne i bogate porodice, u koju se on navodno zaljubio. Ova naizgled bezazlena i komična igra se polako pretvara u tragediju, u kojoj svi stradaju na svoj način.

S.M.

Kraljevsko pozorište Zetski dom: Art Geto 2019 - ADNICH „Balkan Boys“ u avgustu otvara sezonu

Kraljevsko pozorište Zetski dom, novu 2019/2020 sezonu otvara znatno ranije od uobičajenog termina. Zavjese na najstarijoj pozorišnoj sceni u Crnoj Gori podići će se **7. avgusta**, kada će biti premijerno izvedena predstava „**Balkan Boys**“. Taj naslov Zetski dom insceniraće u okviru ADNICH projekta – Art Geto 2019. Reprizna izvođenja planirana su za 8. 9. i 10. avgust.

Ova predstava radi se se po motivima teksta „*Ladies Night*“, **Antony McKarten** i **Stiven Sinkler** i filmskog scenarija „*The Full Monty*“, **Stiven Bofoj**. Adaptaciji i režiju potpisuje **Siniše Evtimov**. Reditelj je uloge u ovom komadu povjerio glumačkom međunarodnom timu: **Juliji Milačić Petrović Njegoš**, **Atanasu Atanasovskom**, **Pedi Marjanoviću**, **Valentinu Tinu Kostadinovskom**, **Maku Čengiću**, **Stevanu Vukoviću**, **Pavlu Preleviću** i **Lari Dragoviću**.

Probe na ovoj predstavi su počele ovih dana, a produkcija Kraljevskog pozorišta Zetski dom će ovim projektom uspješno zakoračiti u novu sezonu.

Još jedno scensko ostvarenje sa kojim će Zetski dom početi novu sezonu je komad „**Tri sestre**“, po tekstu **Antona Pavlovića Čehova**, a početak rada planiran je za avgust. Ovu predstavu režiraće istaknuti crnogorski reditelj **Branislav Mićunović**. Prva faza rada odvijać se od 9. do 20. avgusta, a nastavak proba je zakazan za period od 16. septembra do 7. oktobra. Dio ansabla ove predstave su: **Nada Vukčević**, **Ana Vučković**, **Julija Milačić**, **Jelena Laban**, **Dejan Ivanić**, **Petar Novaković**, **Miloš Pejović**, **Vule Marković**, **Omar Bajramspahić**, **Pavle Prelević** i **Stevan Vuković**.

Nakon niza društveno angažovanih predstava, Kraljevsko pozorište upravo ovim ostvarenji-

ma ući će u novi ciklus. Tema će biti ljubav, a njome će se kroz brojne projekte stvaraoci baviti iz raznih uglova, sa različitim fokusima i pristupima.

Art Geto, interregionalni projekat ADNICH pripada pretpristupnim IPA programima. Cilj ovog projekta je stvaranje mreže na južnom Jadranu između Italije, Albanije i Crne Gore, koja će se baviti promocijom nematerijalnih kulturnih dobara kroz umjetnost i pozorište. Projekat u fokusu ima zaštitu različitosti u ekspresijama naroda, identita i tradicije, a u cilju stvaranja inovativnog preko-graničnog proizvoda.

S.M.

Zetski dom u Ljubljani priprema treću predstavu za početak sezone „Razgovori o ljubavi“ - najznačajniji koprodukcijski projekat

Kraljevsko pozorište Zetski dom u koprodukciji sa Slovenskim narodnim gledalištem, u Ljubljani je od 20. maja do 28. juna odradilo prvi dio proba na predstavi koja nosi radni naslov

i producent, **Juš Zidar**, scenograf, **Branko Hojnik**, kostimograf, **Belinda Radulović**, autor muzike, **Branko Rožman**, koreograf **Gregor Luštek**, a dizajn svjetla potpisuju: **Jernej Lorenci**, **Branko Hojnik** i **Juš Zidar**.

„Razgovori o ljubavi“ / Detalj sa proba u SNG

Fotograf Katja Kodba

Rad na ovoj predstavi u Zetskom domu ocjenjuju kao jednu od najznačajnijih koprodukcija u crnogorskoj kulturi, jer Slovensko narodno gledalište decenijama važi za najstabilnije pozorište sa izuzetnim estetskim rafinmanima i odavno je prešlo granice Evrope.

Ova koprodukcija realizuje se u okviru interregionalnog projekta ADNICH (IPA CBC Italija-Albanija-Montenegro), koji se realizuje u periodu 2018-2020. i bavi se prvenstveno zaštitom i promocijom regiona južnog Jadrana. Pomenuta predstava druga je po redu u

„Razgovori o ljubavi“. Ekipa će nastaviti rad na Cetinju od 21. avgusta do 14. septembra 2019. godine, kada je zakazana premijera u Crnoj Gori. Mjesec kasnije uslijediće premijera u Ljubljani.

Predstavu režira jedan od najboljih reditelja na prostorima regiona **Jernej Lorenci**, a ekipa glumaca dolazi iz: **Slovenije, Italije, Albanije i Crne Gore**. Iz Slovenije su angažovani: **Maruša Majer**, **Zvezdana Novaković** i **Janez Škof**. U crnogorskoj ekipi su: **Srdan Grahovac**, **Karmen Bardak** i **Jelena Laban**. Iz Albanije dolaze: **Krist Lieshi** i **Matia Luppa**, a glumci iz Italije će se nešto kasnije pridružiti radu.

Na čelu organizaciono-producentuskog tima su direktor Slovenskog narodnog gledališta Drama iz Ljubljane (SNG), **Igor Samobor** i umjetnička direktorica Kraljevskog pozorišta Zetski dom, **Lidija Dedović**. U autorskoj ekipi, pored koautora teksta i reditelja Lorenca su: dramaturg i koautor teksta, **Matić Starina**, asistent režije

produkciji Zetskog doma u okviru ovog projekta, nakon predstave „Pobuna mornara“ u avgustu 2018.

godine. Projekat ADNICH okuplja pet partnera iz tri pomenute zemlje, a Kraljevsko pozorište Zetski dom je njegov lider.

XXXII Festival „Barski ljetopis“

Pozorište u centru programa

- *Pozorišni program, čiju selekciju potpisuje Boris Mišković, obuhvata trinaest predstava.*
- *Prateći program XXXII „Ljetopisa“, u selekciji glumice Vesne Vujošević Labović, takođe će najvećim dijelom sadržaja biti posvećen pozorištu.*

Ovogodišnji Festival „Barski ljetopis“, njegovo trideset drugo izdanje, svečano je otvoren

30. juna, spektakularnim koncertom **Simfonijskog orkestra i Hora RTS**, pod dirigentskom palicom **Bojana Sudića**. Festival je zvanično otvorio ministar kulture u Vladi Crne Gore, **Aleksandar Bogdanović**. On je uputio pohvale organizaciji Festivala, koji nezavisno od sredstava kojima raspolažu, godinama unazad, održava nivo i kontinuitet.

„Bar je jedan od rijetkih crnogorskih gradova koji se može pohvaliti kulturnom manifestacijom koja bilježi zavidan kontinuitet i istrajnost, i ako je u nekim periodima tokom te tri decenije teško bilo organizovati i mnogo svedenije kulturne događaje nego što je multimedijalni festival kakav je 'Barski ljetopis'. Jedan od ključnih faktora pored entuzijazma samih organizatora sigurno je i vjerna publika, čija je brojnost uveliko nadilazila prosječnu posjećenost sličnih manifestacija u Crnoj Gori“, istakao je ministar Bogdanović.

Devedesetominutni koncert prevazišao je sva očekivanja. Preko stotinu izvođača na bini priredilo je neke od najpoznatijih klasika u istoriji muzike. „Karmen“, Žorža Bizeta, Borodinov „Knez Igor“, Verdijev „Nabuko“, samo su neke od kompozicija koje su se čule širom gradske marine, a najveće oduševljenje izazvala je „O Fortuna“, Karla Orfa koja je ponovo na bisu ispraćena spektakularnim vatrometom i gromoglasnim ovacijama. Nastup tog beogradskog Orkestra je prvo njegovo gostovanje u Baru.

Program Festivala, koji sadrži šezdeset naslova iz: pozorišne, muzičke, književne, likovne i filmske umjetnosti će trajati do **18. avgusta**. Svi sadržaji ovogodišnjeg „Ljetopisa“ podijeljeni su na one koji će se izvoditi na Večernjoj sceni i na naslove Pratećeg programa. Sadržaji koji će se realizovati na Večernjoj sceni, tradicionalno imaju za cilj da u gradu pod Rumijom, okupe najbolje stvaraoce iz zemalja regiona i svijeta. Prateći program, od Večernje scene odvojen je i konceptualno i prostorno. Taj

segment festivalskog repertoara ove godine posebno je usmjeren na omladinu i djecu, a koncipiran je tako da odgovori zahtjevima te publike.

*Festival je otvorio ministar kulture, Aleksandar Bogdanović
(Foto: XXXII „Barski ljetopis“)*

Pozorišni program, čiju selekciju potpisuje **Boris Mišković**, obuhvata trinaest predstava, od kojih su tri iz barske festivalske produkcije u posljednje tri godine: „**Orkanski visovi**“, u režiji Dore Ruždjak Podolski, „**O miševima i ljudima**“, čiju režiju je potpisao Dino Mustafić, kao i ovogodišnju premijeru predstave „**Don Kihot**“, koju će u formi autorskog projekta, režirati Andraš Urban, po motivima Servantesovog romana. Urbanovo iščitavanje „Don Kihota“ u cjelosti će izvoditi ženska glumačka ekipa. Ovaj projekat „Ljetopis“ realizuje u koprodukciji sa Gradskim pozorištem iz Podgorice.

U takmičarskom dijelu pozorišnog programa, kako navode organizatori, publika će biti u prilici da utorkom i subotom uživa u izvođenju još deset predstava eminentnih pozorišnih produkcija iz zemlje i regiona, čije režije potpisuju neki od najvećih južnoslovenskih reditelja današnjice: **Oliver Frljić, Igor Vuk Torbica, Ana Đorđević, Jagoš Marković** i drugi. U pitanju su naslovi nekih od najvećih domaćih i svjetskih imena kao što su: **Crnjanski, Nušić, Lorka, Molijer, Jalom**, a njihove će likove tumačiti glumci, među kojima su: **Svetozar Cvetković, Mirjana Karanović, Jasna Đuričić, Saša Torlaković, Ljubinka Klarić, Ljubomir Bandović, Goran Jevtić**“, navode u organizaciji „Barskog ljetopisa“.

Prateći program XXXII „Ljetopisa“, u selekciji glumice **Vesne Vujošević Labović**, takođe će najvećim dijelom sadržaja biti posvećen pozorištu. Taj dio obuhvata trinaest žanrovski raznovrsnih programa za djecu i omladinu među kojima su: plesne predstave, performansi i ulični teatar. „*Radionice mozaika, grafike, grnčarstva, plažne radionice i plažna biblioteka, kroz dosadašnja izdanja Festivala, pokazale su se kao izuzetno primamljiv i interesantan sadržaj, tako da će biti organizovane i tokom ovogodišnjeg festivalskog izdanja, na različitim lokacijama u gradu*“, najavljuju iz „Ljetopisa“.

U okviru filmskog programa, svake nedjelje na Ljetnjoj pozornici Doma kulture, biće organizovane projekcije naslova koje potpisuju neka od najvećih rediteljskih imena u istoriji filma: „Varljivo sunce“, Nikite Mihalkova, „Eni Hol“, Vudi Alena, Levinsonov „Kišni čovjek“ i „Petparačke priče“, Kventina Tarantina. Ovi filmovi su samo jedan dio kulturnih ostvarenja, koje na Festivalu očekuju ljubitelji filmske umjetnosti.

U muzičkom programu, publika će uživati u četrnaest koncerata klasične i džez muzike: sedam koncerata crnogorskih muzičara, čiju selekciju potpisuje **Aleksandra Vojvodić Jovović**, a koncerte internacionalne i regionalne muzičke scene selektovao je maestro **Bojan Sudić**. Ovaj poznati dirigent, u Crnu Goru će dovesti neke

...Pozorište...

od najpoznatijih imena današnje klasične i džez muzike: **Aleksandra Sinčuka, Vesnu Pisarović, Baneta Kljajića, Simona Trpčevskog, Milana Miloševića** i druge. Ovogodišnji muzički program obilježiće i prva muzička produkcija „Barskog ljetopisa“ - „Antivari pop-rock night“ u izvođenju vokalno-instrumentalnog sastava „Antivari“, koji će se predstaviti repertoarom evergreen pjesama domaće i strane pop i rock muzike. Koncerti će, srijedom i nedjeljom, biti održavani na šetalištu kod

Ljubitelji lijepe riječi imaju priliku da se upoznaju sa stvaralaštvom: **Marka Šelića Marčela, Lane Bastašić, Mehmeda Đedovića, Tatjane Burzanović, Katarine Sarić, Milana Vujovića** i drugih stvaralaca, koje je za ovogodišnje izdanje „Ljetopisa“ odabrao **Milun Lutovac**, selektor književnog programa. „*Ove godine izbor je pao na one koji znaju da je svjedok književnih programa obrazovana i radoznala ličnost, koja ima izgrađene kriterijume i istančan ukus*“, navode iz

Detalj sa otvaranja XXXII „Barskog ljetopisa“

Foto: XXXII „Barski ljetopis“

Marine, na platou ispred Dvorca i njegovoj sali.

Likovni program, u selekciji **dr Anastazije Miranović**, obuhvata četiri izložbe heterogenog sadržaja koje će, u Dvorcu kralja Nikole, predstaviti vrhunske domete domaće i regionalne scene kroz umjetnička djela nedavno preminulog Uroša Tošovića, kao i djela posvećena Njegošu i Tesli, kroz vrijedne eksponate zbirke iz fundusa Narodnog muzeja Crne Gore i beogradske umjetnice Ane Petrović. Ovog ljeta, slično prošlogodišnjoj praksi, za vrijeme trajanja Festivala, u galeriji „Velimir A. Leković“, biće aktuelna kolektivna izložba barskih akademskih umjetnika, a cilj dodatna afirmacija lokalnih stvaralaca.

„Ljetopisa“. Ukupno sedam književnih promocija, koliko je predviđeno za ovo ljeto, biće održano na platou ispred Dvorca kralja Nikole.

Cjelokupan program XXXII „Barskog ljetopisa“ realizuje se uz podršku i pokroviteljstvo Opštine Bar i Ministarstva kulture Crne Gore.

S. Marojević

XXXIII „Grad teatar“ „Liječiti srce, zabavljajući razum“

- *Dramski program XXXIII Festivala osmišljen na temu „Pozorište u vremenu surovosti“.*
- *Premijera koprodukcijskog komada „Selestina“, u režiji Milana Neškovića, 18. jula.*

Tradicionalni budvanski Festival „Grad teatar“ ove godine svečano je otvoren 4. jula, koncertom Big benda RTS-a, na Sceni između starogradske crkve. Koncertom Big benda RTS-a „Mimo od Budve“ ujedno će biti promovisan CD u izdanju Grada teatra, posvećen velikom džez umjetniku Nikoli Mimu Mitroviću. Festivalski repertoar u turističkoj metropoli Crne Gore trajaće do 30. avgusta. Ove godine „Grad teatar“ odvijać se pod sloganom „Liječiti srce, zabavljajući razum“,

pokazao i prijem kod publike naše prošlogodišnje produkcije ‘Krvave svadbe’) i potreba za pronalženjem novih izraza, nove osjećajnosti koja, upotrebljavajući savremena pozorišna sredstva i mogućnosti, pronalazi sopstveni put do emocije publike. Zato su ovog ljeta tu: čuveni ‘Hinkemann’ i najnovije ‘Bahantkinje’ Igora Vuka Torbice, ‘Blue Moon’ Borisa Liješevića, ‘O miševima i ljudima’ Dina Mustafića, ‘Djevojčica sa žicama’ Marjana Nećaka, ‘Kapital’ Andraša Urbana, ‘Petrijin venac’

Bobana Skerlića, ‘Sjećaš li se Doli Bel?’ Kokana Mladenovića, ‘Režim ljubavi’ Bojana Đorđevića...na jednoj strani. A na drugoj: ‘Ventilator’ Jake Ivanca, ‘Mistero Buffo’ Li Delong, ‘Tri zime’ Jasne Đuričić, ‘Kozocid’ Vide Ognjenović, ‘Susret’ Nine Mitrović, ‘Luda trava’ Margarite Mladenove, ‘Krvave svadbe’ Igora Vuka Torbice“, navela je Lubarda Marojević.

Prema njenoj ocjeni, komad

„Selestina“, kojeg će ove godine „Grad teatar“ u koprodukciji sa **Jugoslovenskim dramskim pozorištem** iz Beograda premijerno izvesti 18. jula, takođe prati ideju Festivala.

„Riječ je o ‘komediji sa tragičnim krajem’ adaptiranoj prema romanu Fernanda de Rohasa ‘Selestina’. Ova priča napisana u XV vijeku donosi motive i zaključke koji se tiču nas u XXI vijeku. Na njenoj pripremi se već uveliko radi. Režira je Milan Nešković, prema adaptaciji Maje Todorović, u koprodukciji Grada teatra i Jugoslovenskog dramskog pozorišta. U ovoj inscenaciji igraju: Nataša Ninković, Ljubomir Bandović, Nikola Rakočević, Emir Čatović, Marta Bjelica, Katarina Žutić, Nikola Šurbanović, Anđelika Simić i Maja Stojanović“, najavila je novi pozorišni komad direktorica Festivala.

Glavna festivalska scena je prostor između crkava, ali će predstave biti izvođene i na rtu Zavala i amfiteatru Manastira Stanjevići.

Književni program Festivala nastaviće dosadašnju tradiciju na „Trgu pjesnika“. To mjesto

citatom iz „Selestina“, Fernanda de Rohasa. Kao i prethodnih godina, program će se realizovati kroz četiri segmenta: dramski, književni, likovni i muzički.

Prema najavi direktorice Milene Lubarde Marojević, dramski program XXXIII Festivala osmišljen na temu „Pozorište u vremenu surovosti“.

„Već drugu godinu za redom, u odabir gostujućih predstava bio je uključen pozorišni kritičar Bojan Munjin, koji će i ovog ljeta, u vrijeme repriznih igranja nove pozorišne produkcije, voditi otvorene razgovore pod naslovom ‘Pozorište u vremenu grubosti: kako voljeti teatar u svijetu bez milosti, ljubavi i nade?’ Pripremajući program ovogodišnjeg Festivala, ponovo smo osluškivali i poredili, tragali za onim zajedničkim što obilježava pozorišnu produkciju jednog šireg prostora u posljednjih nekoliko godina. Pozorište najčešće prikazuje surovu stvarnost, bilo kroz komade klasike, bilo kroz savremene tekstove, i to kroz jedan direktan, neposredan, često potresan izraz. Na drugoj strani, postoji potreba za poetskim (što je

...Pozorište...

će i ove godine biti centar susreta: pisaca, pjesnika, naučnika iz različitih disciplina književnog i humanističkog djelovanja, kreatora novih poetika i novih metodologija proučavanja teksta, ali i onih koji, poštujući humanističko nasljeđe i tradiciju izučavanja i tumačenja književnosti, a potom i umjetnosti, ukazuju na njihovu svestremenost. Predsjednik Savjeta JU Grad teatar **Siniša Jelušić** najavio je nastavak dijaloga na Trgu pjesnika, koje će se odvijati kroz večeri „Pozorište u vremenu grubosti: kako voljeti teatar u svijetu bez milosti, ljubavi i nade“, „Sakralno, kao prikazivanje neprikazivog“, te multimedijalnu postavku **Dimitrija Popovića**, u

Aleksandra Čilikova, koji je stručni savjetnik za likovni program Festivala. Najavljujući program, on je istakao da ove godine organizuju nastavak prošlogodišnje uspješne izložbe - „Mediteran u djelima crnogorskih slikara II“.

„Prošle godine smo napravili izložbu gdje su bili doajeni crnogorskog i ex jugoslovenskog slikarstva, koja je bila izuzetno posjećena. Zato nam je bilo logično da nastavimo sa tom temom. U konceptu ovogodišnje izložbe koja će biti otvorena 1. avgusta u crkvi Santa Maria in Punta u Starom gradu izložit ćemo djela deset autora koji nijesu živi, a koje je Crna Gora pomalo zaboravila.

Predstavićemo i radove deset mladih umjetnika koji rade i stvaraju u Budvi. Potrudio sam se da odaberem dvije umjetnice iz Bijelog Polja i Berana, da vidimo kako neko ko je formiran na sjeveru Crne Gore, razmišlja o Mediteranu“, naveo je Čilikov.

Dobijanjem oznake EFFE za naredne dvije, u martu ove godine, Festival „Grad teatar“ koji funkcioniše kao Javna ustanova, potvrdio je dodatno svoj kvalitet. EFFE

oznaku dobijaju festivali zbog svoje umjetničke posvećenosti, uključivanja u lokalnu zajednicu i evropski i globalni kontekst. Tu misiju „Grada teatra“ prepoznao je međunarodni žiri, sastavljen od jedanaest eksperata iz umjetničkog svijeta, koji definišu pomenute kriterijume za nagradu EFFE.

Budvanski Festival je konceptijski osmišljen prije skoro tri i po decenije kao presjek savremenih ostvarenja, prije svih, pozorišnog, a potom i likovnog, muzičkog i književnog stvaralaštva. Festival je godinama, kvalitetom programa potvrdio svoj renome ne samo kao domaćin brojnim trupama i stvaraocima, već i kvalitetom produkcijske djelatnosti kojom preispituje autentično kulturno nasljeđe Budve i Crne Gore i njegovo implementiranje u savremene modele umjetničkog djelovanja.

Scena između crkava

okviru čega će biti izveden i performans.

Dekan Muzičke akademije sa Cetinja **Bojan Martinović** kazao je da se nastavlja saradnja sa Gradom teatrom i ove godine i da je ta Akademija učestvovala u kreiranju sedam muzičkih programa, od ukupno devet, koliko će ih biti izvedeno na Festivalu.

„Fokusirani smo na programe umjetničke muzike, ali na stvaranje novih konteksta u kojima se umjetnička muzika može konzumirati, praviti, slušati i prezentovati. Cilj našeg programa je da obuhvati raznovrsne segmente muzičkog stvaranja i interpretacije i stvaranje ambijenta za razmjenu komunikacije unutar muzičke zajednice u Budvi, a samim tim i u našem crnogorskom muzičkom prostoru“, poručio je Martinović.

U Likovnom programu biće organizovane dvije izložbe: 10. jula, pod nazivom „**Corpus Aeternum**“ predstaviće se **Dimitrije Popović**, a 1. avgusta, sa naslovom „**Mediteran u djelima crnogorskih slikara II**“, biće otvorena izložba

S. Marojević

XXVII Kotorski festival pozorišta za djecu Na „putu za Mjesec“

• „*Dragi naši astronauti, zaljubljeni u pozorište i putovanja svemirom od igre i umjetnosti, dođite da i ovog ljeta uživamo na Kotorskom festivalu pozorišta za djecu i da zajedno otplovimo na Mjesec!*“

Tradicionalno, od 1. do 12. jula, **Kotorski festival pozorišta za djecu (KFPD)** okuplja sve male i velike pozorišne gledaoce i znalce i vodi ih u neponovljivu avanturu kroz grad Kotor. Nakon prošlogodišnjeg nevjerovatnog „puta oko svijeta“,

Dolenc i Mirko Radonjić.

U avanturu Festiva na putu za Mjesec, publiku uzrasta od beba do adolescenata, maštom će povesti „astronauti“ predstava: „**Buji paji**“ (0+), **Dybwikdans (Norveška)**, „**Feral**“ (12+) **Tortoise in a Nutshell/ Cumbernauld Theatre UK (Škotska)**, „**Papirna priča**“ (5+) **Maayan Iungman (Njemačka)**, „**2062**“ (12+) **Karla Kracht & Andrés Beladiez (Španija)**, „**Monstrumi**“ (6+) **Duda Paiva Company (Holandija)**, „**Nikomu pravo**“ (5+) **Kazalište lutaka Zadar (Hrvatska)**, „**Mali pirat**“ (8+) **Gradsko pozorište Podgorica / Centar za kulturu Tivat (Crna Gora)**, „**Epske igrice: Zidanje Skadra**“ (10+) **Umjetnička grupa Hop.La! / Bitef Teatar (Srbija)**, „**Pitam se pitam, koliko sam bitan**“ (5+), **Pozorište „Boško Buha“ (Srbija)**, „**Lepotica i Zvijer**“ (6+), **Pozorište mladih (Srbija)** i „**Muzej plesa**“ (3+) **Stanica Servis za savremeni ples, (Srbija)**. U revijalnom dijelu Pozorišnog programa XXVII KFPD biće izvedene predstave: „**Bremenski muzikanti**“ (4+) **Cizgi Kukla Theatre (Turska)**, „**Emešin san**“ (5+) **Cakó Ferenc;**

KFPD odlučio je da mu ove godine ni nebo ne bude granica. Festival se spremio da povede djecu u novu avanturu – na „**Put za Mjesec**“. Inspiraciju za tu festivalsku misiju, organizatori su pronašli u radovima: **Žila Verna, Herberta Džordža Velsa, Žorža Melijesa, Branka Ćopića**, kao i **50. godišnjici boravka prvog čovjeka na Mjesecu**.

U toj neobičnoj misiji pozorišnog programa XXVII KFPD- učestvovaće dvadeset pozorišta, sa šesnaest predstava. Pozorišni program ovogodišnjeg Festivala, publici će priuštiti žanrovski raznovrsne profesionalne predstave za djecu i mlade. Pored **Žirija grada Kotora i Dječijeg žirija**, one koje su u takmičarskom dijelu programa ocijenjivaće i **Stručni žiri**, u sastavu: dr **Ana Tasić, Morana**

Art's Harmony Ansambl (Mađarska), „**Ivo Vizin – kapetan od snova**“ (12+) **KFPD / Gradsko pozorište Podgorica / Kulturni centar Nikola Đurković (Crna Gora)**, „**Lagarije – predavanje o surogatu**“ (8+) **KFPD / Kulturni centar Nikola Đurković / Dramski studio Prazan prostor (Crna Gora)** i „**Carevo novo odijelo**“ (8+) **Hercegnovsko pozorište / JUK Herceg Fest (Crna Gora)**.

Kotorski Festival na putovanju za Mjesec vode i umjetnici koji sa svojim djelima nose „stvari bez kojih odrastanje ne bi bilo isto“. Tu posebnu ekipu čine: **SCEZAM – Scena za mlade**, knjige, muzika, ples, djeca i njihova dostignuća. Organizatori su udružili sve uzraste, zemlje, škole, gradove, poruke, instalacije, želje, sa kojima će

...Pozorište...

krenuti na zajedničko putovanje. Urednički tim je za segment programa SCEZAM – Scena za mlade odabrao naslove: „Večera budala – nova“, Akademija umjetnosti / KPGT (Beograd, *Srbija*), „Radojka nema knjižicu“ Dečiji centar (Zaječar, *Srbija*), „Uspavanka za Mladenu“, Mostarski teatar mladih (Mostar, BiH), „Stvar izbora ili zašto slušam Marčela“, Teleport teatar (Paraćin,

ukrašavaju Kotor tokom dvanaest festivalskih dana. U okviru tog programa, ove godine predstaviće se: „Kap po kap“, Marije Backović, „Videografiju“ – Aref Zaabi, „Pričajmo tijelima“, Maka Čengića, „Kritičarnica“, Maje Mrđenović i Nataše Nelević, „DokuKotor na Mjesecu“, Anje Pletikosa, „Nama samo zjale fale“, Nataše Vasić i Aleksandra Đorđevića, „Kako spasti drvo, eko kamišibai

Kotorski Festival na „putu za Mjesec“

Srbija), „SFRJ PoJezija“, Dramski studio Prazan prostor Kotor (*Crna Gora*) i „13“, Dramski studio istranskog Narodnog kazališta/ Gradskog kazališta Pula (*Hrvatska*). Scena za mlade je zaseban segment koji se izdvaja iz vremenskog okvira Festivala i profilise se kao svojevrsan podfestival KFPD.

Edukativnu baštu XXVII Kotorskog festivala pozorišta za djecu „krsiće cvijeće glume, pantomime, dokufilma, ekopriče, pozorišne kritike i YT videa“. Taj dio programa posebno je značajan radi sticanja novih iskustava, zbog čega je mapiran kao važan segment Festivala. Organizatori ga godinama pažljivo čuvaju i gaje ga kao baštu najljepšeg šarenog cvijeća. Njegove radionice rastu, mijenjaju se, privlače djecu očaravajućim mirisima i raskošno

radionica“, Marije Krstić, Darka Stojkova i dvije radionice za roditelje: „Digitalna generacija: ideje, izazovi, inspiracija!“ i „Nova psihologija uspjeha: kako učiti decu da ne odustaju?“, Ranke Šarenac.

U programu pod nazivom „Dječije scensko stvaralaštvo“, najmlađa ppozorišna publika će imati priliku da vidi: „Pozdrav iz Ukrajne“ (Народный фольклорно-этнографический коллектив Вербишенька Нововодолажского дома), „Šuma pjeva, šuma blista“ (Studio za balet i ples „Mala sirena“ i „Veče sa Alisom“ (Plesni studio „Alisa“, Kotor), „Peća i vuk“ (Baletski studio „Adagio“, Beograd), „Plesni performansi“ (Infinity Dance Kotor), „Nama su neka draga bića“ (JPU Radost Kotor), „Vrtički ples“ (JPU „Radost“, Kotor), „Rukom

želimo sunce taknuti“, NVU Djeca Tivta, Dječiji savez Podgorica, „10 godina sa vama“, Art grupa „Montenegro“, „**Petar Pan**“, Dječiji dramski studio Zahumlje, „**Tre sorelle**“, Kulturni centar „Nikola Đurković“, Kotor, „**Kulturociklin**“, Dramski sturo OŠ „Sveti Sava“ Kruševac, „**Igre moći**“, ApsArt Beograd, „**Helen Doron**“: isječak iz A Tale of Two Tails, Helen Doron Montenegro, „**Batina je**

programa, jasno je da se KFPD gradacijski afirmiše razvoj pozorišne umjetnosti za djecu i mlade, predstavljanjem kvalitetnih i atraktivnih dramskih i lutkarskih predstava, u izvođenju profesionalnih pozorišnih institucija, trupa i pojedinaca iz zemalja EU i regiona. Svoju misiju Festival ostvaruje i prezentacijom i afirmacijom kulturnog stvaralaštva djece i mladih. Poseban cilj mu je razvoj, edukacija

Publika na ranijim izdanjima KFPD

iz raja izašla“, Dramski studio „Prazan prostor“, Podgorica, „**Gospođa ministarka**“, OŠ „Lovčenski partizanski odred“, Cetinje, „**Kameleon**“, OŠ „Lovčenski partizanski odred“ Cetinje, i bajka „**Princeza i žaba**“, Teatar „303“ u koprodukciji sa Kulturnim centarom „Nikola Đurković“, Kotor.

Nezaobilazan dio Kotorskog festivala pozorišta za djecu je i Književni program, u kojem će biti promovisano pjesništvo **Dejana Aleksića** pod nazivom „**Neobični pjesnički svijet Dejana Alekseića**“. Biće održana i promocija knjige „**Jas am Akiko**“, autora **Stefana Tićmija**, sa naslovom „**Upoznajte Akiko**“ i promocija bokeške bojanke za djecu „**Kolurica**“, sa sloganom „**U đardinu bokeških izraza**“.

Nakon ovako osmišljenog festivalskog

i njegovanje pozorišne publike, kao i animacija i izgradnja imidža Kotora kao festivalskog grada djece i mladih. Iz te festivalske misije proistekao je i ovogodišnji poziv publici: „**Dragi naši astronauti, zaljubljeni u pozorište i putovanja svemirom od igre i umjetnosti, dodite da i ovog ljeta uživamo na Kotorskom Festivalu pozorišta za djecu i zajedno otplovimo na Mjesec!**“

S. Marojević

XIV Festival mediteranskog teatra „Purgatorije“ Mediteranski duh osvaja nove scenske slobode

• Tanja Mandić Rigonat: „*Mediteran je rodno mjesto i tragedije i komedije i satirske igre i komedije „del arte“ i humanizma i renesanse. Savremeno pozorište i te kako crpi iz onoga što je pozorišna tradicija mediteranskih prostora.*“

Ovogodišnji XIV Festival mediteranskog teatra „Purgatorije“ svečano je otvoren 30. juna, kada je izvedena predstava „Florentinski šešir“, Pozorišta „Boško Buha“ iz Beograda. Tivatski, mediteranski Festival će trajati do 30. avgusta, kada će biti dodijeljene nagrade i kada će se odigrati predstava „Vrat od stakla“, Jugoslovenskog dramskog pozorišta Beograd.

Selektorka Tanja Mandić Rigonat naglašava da je i ovogodišnja selekcija zasnovana u duhu Mediterana.

„*Mediteran je rodno mjesto: tragedije, komedije, satirske igre i komedije „del arte“ i humanizma i renesanse. Savremeno pozorište i te kako crpi iz onoga što je pozorišna tradicija mediteranskih prostora. Ali, isto tako Mediteran je prostor sukoba, ratova te prostor preko kojeg se ocrtava sva problematika savremenog svijeta i savremenog čovjeka*“, rekla je Mandić Rigonat. Ona je pojasnila da pojam „mediteranski“ u pozorišnom smislu označava širinu, odnosno „*način potrage i osvajanja novih scenskih sloboda*“.

U takmičarskom program XIV „Purgatorija“ odigraće se osam predstava, a sedam će biti izvedeno van konkurencije. Ljubitelji pozorišta ovog će ljeta uživati u predstavama: „Bakhe“ Kazališta „Ulysses“ i ZKM Zagreb, „Ustav Republike Hrvatske“, Satiričkog kazališta Kerempuh, „Barufe“ Gledališća iz Kopra, Slovenskog stalnog gledališća iz Trsta i Istarskog narodnog gledališća, „Krvave svadbe“ Grad teatra Budva i Srpskog narodnog pozorišta, „Kapital“, Kraljevskog pozorišta Zetski dom, „Nečista krv“, Narodnog pozorišta iz Beograda „Sjećaj li se Doli Bel“, Kamernog teatra 55 iz Sarajeva i „Zašto je poludio gospodin R“ Jugoslovenskog dramskog pozorišta. Na Festivalu će biti izvedene i predstave domaće produkcije.

Na repertoaru tivatskog Festivala je i šest književnih programa, kao i devet muzičkih događaja.

Kao podfestival „Purgatorija“ biće održan II Festival plesnog teatra. Selektorka tog Festivala Jelena Kajgo kazala je da ovaj događaj ima za cilj da pokrene domaću crnogorsku plesnu scenu. U okviru II Festivala plesnog teatra, koji će biti otvoren 12. jula će biti izvedeni: „Sablazan u dolini Svetog Florijana“, Balkan Dance Project – Beograd, „Bolero“, HNK, „Ivan Pl. Zajc“, Rijeka i „Što te nema“, Balkan Dance Project – Beograd. Sredinom jula publika će odgledati „Prostor za revoluciju“, Bitef teatra iz Beograda, a nešto kasnije: „Carevo novo odelo“, takođe Bitef teatra, „Božansku glad“, Zagrebačkog plesnog centra i „Krik“, Ballo – Podgorica.

U okviru „Purgatorija“ biće održan i II Plesni seminar, od 13. do 20. jula, a sa kandidatima će raditi istaknuti pedagozi.

Od muzičkih događaja, posebnu pažnju publike privući će događaji kao što su „Muzika na vodi“.

S.M.

Rimejk Koprivičevog „Bokeškog D-mola“

Na sceni Atrijum Buća, 11. jula, premijerno je izveden rimejk predstave „Bokeški D-mol“. Predstavu je režirao Milan Karadžić, po tekstu Stevana Koprivice. Ova drama imala je praeizvedbu 8. aprila, 2000. godine, kao prva pozorišna produkcija tivatskog Centra za kulturu. Obnovljena je 2013. godine i jedna je od najgledanijih predstava crnogorske produkcije ikada (imala je 107 izvođenja). Tu postavku Koprivičeve drame posebno je proslavila glumica Milena Dravić. Tokom decenije izvođenja, „Bokeški D mol“ osvojio je desetak pozorišnih nagrada na mnogim festivalima, a sa repertoara skinuta je zbog promjene mladih glumaca koji su sazrijevaajući prerasli i svoje uloge. U najnovijoj verziji uloge tumače: Mladen Nelević, Dubravka Drakić, Jelena Đukić, Pavle Popović, Vule Marković, Maša Labudović, Marija Đurić, Stevan Radosinović, Dejan Đonović, Omar Bajramspahić i Goran Slavić. U prvoj verziji (2000) uloge su tumačili: Jelena Đokić, Mladen Nelević, Milena Dravić, Pavle Ilić, Andrija Milošević, Ivana Mrvaljević, Gorana Marković, Stevan Radosinović, Simo Trebješanin i Dejan Đonović. U obnovljenoj predstavi (2013) igrali su: Dravić, Nelević, Trebješanin, Radosinović, Đonović i Ilić, sa mladim glumcima: Jelenom Simić, Julijom Milačić, Andreom Mugošom, Momčilom Otaševićem, Emirom Čatovićem...

Glumci su se mijenjali, ali je srz priče ostala neokrnjena. To je antiratna ljubavna drama smještena u Perastu početkom 19. vijeka, koja prati zaljubljivanje između mlade Bokeljke Katarine i francuskog oficira Renea. Kroz predstavu prepliću se porodične vrijednosti: strogoća roditelja, ljubav, briga, ali i nemoć da se utiče na volju djeteta i kaznu koja slijedi zbog zabranjene ljubavi. Predstava progovara o izborima koje pravimo, o slobodi pojedinaca, a posebno žene što nije bilo karakteristično za to doba.

S obzirom da su promjene bile ne samo u glumačkoj postavci, već i scenografiji, publika, ali i kritika poredili su igru stare i nove glumačke ekipe. Jedinstvena je ocjena da je priča ostala ista, ali da nova verzija ima možda i zavodljiviju atmosferu od stare. Glumci, koji su i ranije bili angažovani u ovom komadu prihvatili su odlično novu energiju mladih kolega, tako da je premijerno izvođenje odisalo burom emocija i igre. Igra glumačke ekipe kretala se u realističkom smjeru, u uravnoteženim i zrelim scenskim pokretom i gestom. To je doprinijelo da se tražila karta više u repriznim izvođenjima, a nova igranja zakazana su za 31. avgust i 1. septembar.

S.M.

„Korifej“ od 26. jula do 20. avgusta

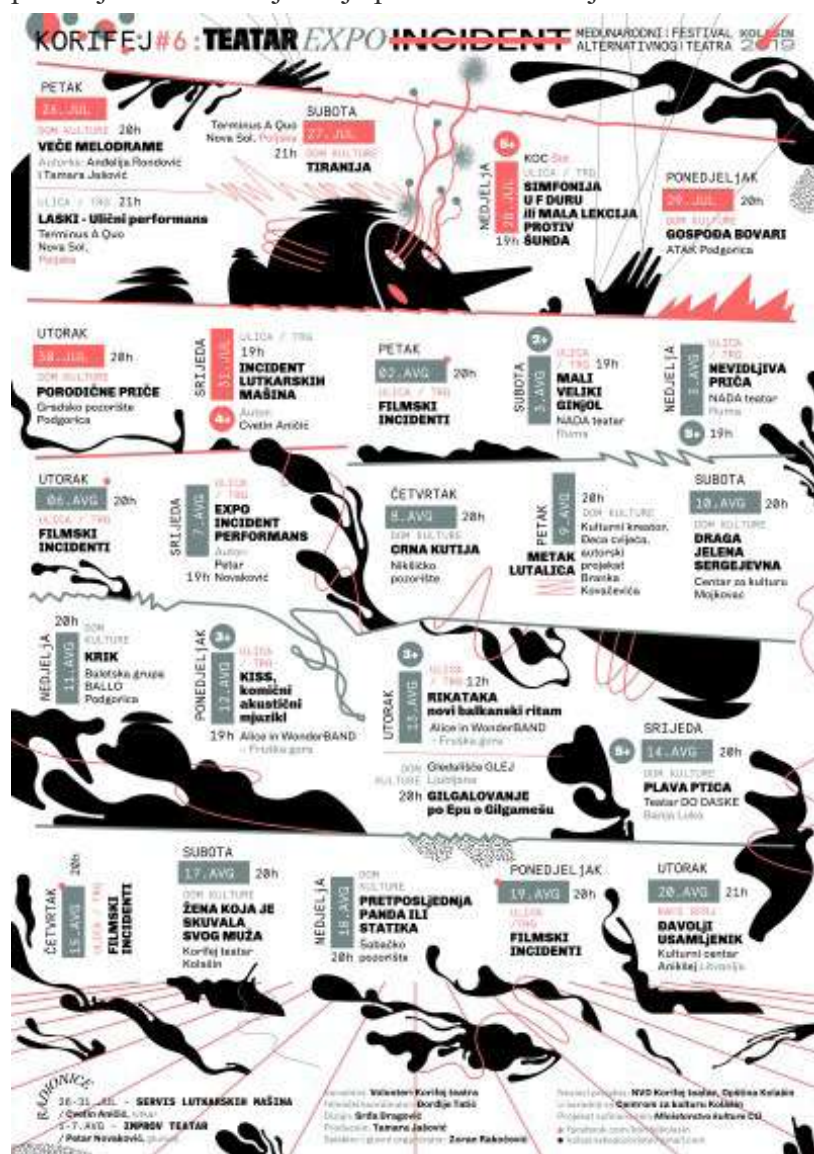
„Teatar Expo Incident“

Međunarodni festival alternativnog teatra „Korifej“ održaće se u Kolašinu od 26. jula do 20. avgusta. Organizatori VI izdanja ovog Festivala su Opština Kolašin i NVO „Korifej teatar“, a realizovaće se pod sloganom „Teatar Expo Incident“, pod kojim se nastavlja ideja prethodnih izdanja Fes-

vanje”, ATA Podgorica sa „Gospodom Bovari“, Teatar „Do daske“ iz Banja Luke koji će izvesti čuvenu „Plavu pticu“, a domaćin - Korifej teatar iz Kolašina izvešće „Ženu koja je skuvala svog muža“. Takođe, belatska trupa Ballo iz Podgorice izvešće svoju najnoviju koreo-predstavu za koju je

već stekla naklonost i publike i struke, pod nazivom „Krik“. Kulturni centar „Anikšej“ iz Litvanije u kafiću „SFRJ“ izvešće svoju duo dramu „Đavolji usamljenik“, a trupa „Terminus a Quo“ iz poljskog gradića Nova Sol igraće ulični performans „Laski“ i predstavu „Tirani-ja“. Na Korifeju će biti izvedne i dvije predstave koje su na Festivalu dramskih amatera u Bijelom Polju osvojile prva dva mjesta: „Draga Jelena Sergejevna“, Centra za kulturu Mojkovac i „Metak luralica“, NVO Kulturni kreator, studio Deca cvijeća iz Podgorice.

Program za mlađu publiku biće, takođe vrlo sadržajan, jer će osim „Plave ptice“, ansambl Telo kao instrument – Alice in Wonder BAND izvesti predstave (sa elementima koncerta) za djecu na otvorenom: „Kiss“ i „Rikataka“ i dvije ulične predstave sa lutkama: „Nevidljiva priča“ i „Mali veliki ginjol“, a dramski studio Nada iz Srbije će izvesti „Simfoniju u F duru ili Malu lekciju protiv šunda“. Radionice Servisa lutkarskih mašina i Improv teatar će voditi lutkar Cvetin Aničić, odnosno glumac Petar Novaković. Predstave tih radionica, u vidu dva glumačko-koreografska spektakla, publika će moći da vidi na otvorenom. Inače, od ukupno dvadeset pet događaja, planira-

tivala realizovanih pod geslom „Živa ulica“ i „Otvorena varoš“.

Program ovogodišnjeg izdanja koncipiran je na domaćoj i inostranoj produkciji. Tako će ove godine nastupiti: Gradsko pozorište i Teatar mladih sa predstavom „Porodične priče“, Nikšićko pozorište sa „Crnom kutijom“, Šabačko pozorište sa komadom „Pretposljednja panda ili Statika“, Gledališća Glej iz Ljubljane sa predstavom „Gilgalo-

vanje“, ATA Podgorica sa „Gospodom Bovari“, Teatar „Do daske“ iz Banja Luke koji će izvesti čuvenu „Plavu pticu“, a domaćin - Korifej teatar iz Kolašina izvešće „Ženu koja je skuvala svog muža“. Takođe, belatska trupa Ballo iz Podgorice izvešće svoju najnoviju koreo-predstavu za koju je

već stekla naklonost i publike i struke, pod nazivom „Krik“. Kulturni centar „Anikšej“ iz Litvanije u kafiću „SFRJ“ izvešće svoju duo dramu „Đavolji usamljenik“, a trupa „Terminus a Quo“ iz poljskog gradića Nova Sol igraće ulični performans „Laski“ i predstavu „Tirani-ja“.

Na Korifeju će biti izvedne i dvije predstave koje su na Festivalu dramskih amatera u Bijelom Polju osvojile prva dva mjesta: „Draga Jelena Sergejevna“, Centra za kulturu Mojkovac i „Metak luralica“, NVO Kulturni kreator, studio Deca cvijeća iz Podgorice.

Program za mlađu publiku biće, takođe vrlo sadržajan, jer će osim „Plave ptice“, ansambl Telo kao instrument – Alice in Wonder BAND izvesti predstave (sa elementima koncerta) za djecu na otvorenom: „Kiss“ i „Rikataka“ i dvije ulične predstave sa lutkama: „Nevidljiva priča“ i „Mali veliki ginjol“, a dramski studio Nada iz Srbije će izvesti „Simfoniju u F duru ili Malu lekciju protiv šunda“.

Radionice Servisa lutkarskih mašina i Improv teatar će voditi lutkar Cvetin Aničić, odnosno glumac Petar Novaković. Predstave tih radionica, u vidu dva glumačko-koreografska spektakla, publika će moći da vidi na otvorenom. Inače, od ukupno dvadeset pet događaja, planira-

Ljetnje aktivnosti Gradskog pozorišta iz Podgorice Učešće na domaćim festivalima

Nakon velikog uspjeha predstave „**Kozocid**“, **Vide Ognjenović**, koja je na Sterijinom pozorju početkom juna osvojila četiri nagrade, naredna dva mjeseca produkcije Gradskog pozorišta odmjeriće snage na važnim domaćim festivalima.

„*Ljeto u Gradskom pozorištu*“ počelo je 1. jula, u 21 sat, kada je predstava sa Dramske scene za djecu, „**Ivo Vizin – kapetan od snova**“ (12+), otvorila 27. izdanje **Kotorskog festivala pozorišta za djecu**. Prema tekstu **Jelene Lele Milošević**, ovu predstavu režirao je **Zoran Rakočević**,

a na Kotorskom festivalu izvedena je u okviru revijalnog programa. Još jedan projekat Pozorišta iz Podgorice izveden je na ovom Festivalu, ali u okviru takmičarske selekcije. Riječ je o predstavi „**Mali pirat**“ (8+) koju je po motivima romana Anta Staničića

U sklopu pratećeg programa festivala **Barski ljetopis**, 4. jula, na Ljetnjoj pozornici u Baru igran je komad „**Ah, šta sve mora jedno dijete**“, u

„**Mali pirat**“ (8+) na XIV Festivalu mediteranskog teatra

režiji Miroslave Mime Janković.

Nova predstava Gradskog pozorišta i festivala **Barski ljetopis** – „**Don Kihot**“, koju po motivima Servantesovog romana kao autorski projekat režira jedan od vodećih reditelja regiona **Andraš Urban**,

„**Porodične priče**“ biće izvedene u okviru Festivala „**Korifej**“

dramatizovala **Aleksandra Glovacki**, a režirao **Milan Karadžić**, na Ljetnjoj pozornici u Kotoru.

premijerno će biti igrana 20. jula, na Ljetnjoj pozornici u Baru. Projekat **namijenjen Večernjoj sceni**, donijeće Urbanovo viđenje Servantesovog remek djela, a ticaće se prepoznavanja donkihotovskog u sebi i u društvu oko nas, jednako kao i obračuna sa samim sobom i određenim društvenim licemerjem i manipulacijama. Na Barskom ljetopisu ova predstava biće reprizirana 21. i 22. jula, kao i 10. avgusta, dok će na repertoaru

Gradskog pozorišta biti na početku naredne sezone. U glumačkoj podjeli su: **Branka Femić Šćekić, Kristina Stevović, Branka Stanić, Jelena Simić, Sanja Popović, Vanja Jovičević i Anđelija Rondović.** Dramatizaciju i dramaturgiju potpisuje

„Korifej“.

U avgustu, osim „Don Kihota“, publika **Barskog ljetopisa** biće u prilici da vidi i prošlogodišnji koprodukcijski poduhvat Gradskog pozorišta i ovog festivala, predstavu „O miševima i ljudima“,

„Kozocid“, Vide Ognjenović - četiri Sterijine nagrade

Vedrana Božinović, za scenografiju je zadužena **Smiljka Šeparović Radonjić**, muziku radi **Irena Popović**, dok će kostimi biti djelo **Line Leković**.

Ljetnji festivalski niz Gradskog pozorišta biće nastavljen **23. jula u Tivtu** izvođenjem predstave „**Mali pirat**“ (8+) Milana Karadžića u okviru **14. Festivala mediteranskog teatra – Purgatorije 2019**. Ansambl ovog Teatra 25. jula, pred budvanskom publikom na **Sceni između crkava** izvešće komad „**O miševima i ljudima**“, u režiji Dina Mustafića, a 28. jula, u istom terminu, na **Budva Grad** teatru biće igran i „**Kozocid**“, Vide Ognjenović. Nakon toga, „**Porodične priče**“, u režiji Tetra mladih, 30. jula, u 20 sati, biće igrane u **Centru za kulturu u Kolašinu**, u okviru Festivala

u režiji Dina Mustafića, koja će biti izvedena na sceni u Starom Baru 3. avgusta. Ljetnja gostovanja Gradsko pozorište završiće 18. avgusta, na **Ljetnjoj pozornici u Tivtu** izvođenjem predstave „**Mali pirat**“, u režiji Milana Karadžića.

Gradsko pozorište

Osvrt: Nikšićko pozorište realizovalo stotinu deset programa

Sa premijerom u novu sezonu

Nikšićko pozorište je u svojoj bogatoj hronologiji ubilježilo još jednu sadržajnu pozorišnu sezonu. Od septembra 2018. do jula 2019. godine (u sezoni 2018/2019) u Nikšićkom pozorištu, na nivou redovnih mjesečnih repertoara, iz tri produkcije i suorganizaciji sa drugim subjektima, realizovano je 110 programa, sa ukupno 145 izvođenja ili projekcija.

U pozorišnoj produkciji iz sopstvenog repertoara i gostujućih predstava na večernjoj

ta na sceni Pozorišta.

Iz domena literature, likovne i drugih umjetnosti organizovano je pet sadržaja. Sa drugim ustanovama iz oblasti kulture sa lokalnog nivoa i iz NVO sektora, u suorganizaciji, u Pozorištu je održano trideset kulturno – umjetničkih dešavanja.

Nikšićko pozorište je ostvarenu pozorišnu sezonu posebno obilježilo premijerom pozorišne predstave „Crna kutija“, koja nastavlja kontinuitet svog života na pozorišnim scenama.

Jubilarno, prošlogodišnje izdanje „Međunarodnog festivala glumca“ okarakterisano je, u svim fazama i segmentima, kao jedna od najboljih storija ove svojevrsne festivalske smotre i svetkovine, zapažene na širim prostorima.

Pozorišna sezona 2018/2019, početkom tekuće godine, obilježena je ciklusom programa u čast značajnom jubileju – 135 godina pozorišne tradicije u Nikšiću i 20 godina od obnavljanja i rada ustanove. Pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i Opštine Nikšić, niz programa iz ciklusa pozorišnih predstava iz sopstvene produkcije, upriličeno je u znak sjećanja na ta dva važna datuma iz istorije ovog Pozorišta. U tom segmentu naročito je oduševljenje stvorila baletska predstava „Vragolanka“, „Crna kutija“, predstava iz sopstvene produkcije i postavka izložbe „Crnogorska pozorišna povijest“, koja je vjerno i sažeto svjedočanstvo pozorišnog stvaralaštva i misije ove djelatnosti u mnogim centrima i sredinama Crne Gore. Postavka izložbe nastavlja svoje predstavljanje u svim gradovima koji, upravo, realizuju festivalske smotre i renomirane kulturno – umjetničke manifestacije.

Nikšićko pozorište planira da uz podršku resornog Ministarstva i lokalne uprave narednu pozorišnu sezonu ozvaniči premijerom pozorišne predstave za djecu „Kraljević i prosjak“. Adaptaciju tog poznatog romana Marka Tvena radiće Zoran Rakočević, kojem je povjerena i režija. Planirana je i premijera predstave za Večernju scenu. Takođe, već su u toku pripreme za organizovanje i realizaciju XVI „Međunarodnog festivala glumca – Nikšić 2019“, koji će se održati u novembru tekuće godine.

Zoran Bulajić

Nikšićko pozorište u susret premijerama za Večernju i Dječiju scenu

sceni odigrano je devetnaest predstava, sa dvadeset devet izvođenja. Na dječijoj sceni izvedeno je deset predstava za najmlađu populaciju, sa ukupno sedamnaest izvođenja.

Zahvaljujući odličnoj, već tradicionalnoj saradnji sa Delegacijom Evropske unije, na filmskom platu Nikšićkog pozorišta prikazano je šesnaest filmova iz vrhunskih produkcija evropskih država. Nastavljajući i višegodišnju saradnju sa Crnogorskom kinotekom i distributerskom kućom „Podgorica film“ prikazano je još pet filmskih ostvarenja. U okviru filmskog programa prikazan je dvadeset jedan film kroz ukupno trideset devet projekcija.

Muzički repertoar je upotpunio značajan broj koncerata, muzičko – poetskih večeri i drugih sadržaja muzičkog i folklornog profila (uz određeni broj humanitarnog karaktera), tako da je, tokom sezone realizovano dvadeset pet muzičkih programa. Posebno treba naglasiti da je u ovom periodu, Crnogorski simfonijski orkestar upriličio tri koncer-

CNP: „Hamlet“, Viljema Šekspira, u režiji i adaptaciji Ane Vukotić

Ledena bajka o dobru i zlu

- Ana Vukotić: „*Cijenim da nismo izgubili ništa u ovoj vrlo radikalnoj adaptaciji i da smo ostavili sve važne emocije, otvorili važne teme, ali smo postavili i niz pitanja koja nam se čine vrlo bitna za današnje društvo, ne samo u Crnoj Gori nego i šire*“
- Bojan Munjin: „*Energija ove predstave izvire iz samog ambijenta, strašne ledene bajke o dobru i zlu, i to se vidi preko čitavog niza, kako glume, tako i vizuelnih efekata koji su u ovoj predstavi dominantni, ali i muzike i dijabolične scenografije*“.

Kraj ove pozorišne sezone u Crnogorskom narodnom pozorištu (CNP) obilježen je premijerom predstave „**Hamlet**“, Viljema Šekspira, u režiji i adaptaciji **Ane Vukotić**. Tekst je preveo **Zoran Paunović**, dramaturg predstave je **Božo Koprivica**,

hodaju po scenskom groblju u mraku, dok publika sjeda i zauzima mjesta u sali. Ta koncepcija je jedna od glavnih simbola drame. Simboliku groblja na sceni i koncepciju predstave rediteljka Ana Vukotić objašnjava njenim viđenjem „Hamleta“ u paradigmi vremena u kojem živimo, vremenu koje, kako ona kaže, „žrtvuje mlade ljude“.

„*Nije slučajno da na proscenijumu držim više od pola sata Ofeliju koja je mrtva i da na tom proscenijumu koji ulazi u publiku zapravo leže mladi ljudi. Htjeli smo da postavimo pitanja: Šta je tretman mladih ljudi danas? Koliko se na njih oslanjamo? Šta ti mladi ljudi danas jesu? Jesu li oni zapravo u stanju da preuzmu odgovornost u odnosu na to u kakvim okolnostima se formiraju, odrastaju i obrazuju?*“ objasnila je Vukotić. Ona je istakla

Podgorički „Hamlet“ o vječitom sukobu dobra i zla

koreograf **Sonja Vukićević**, scenografi **Sven Jonke** (NUMEN) i **Vanja Magić**, kostimograf **Leo Kulaš**, a kompozitor je **Antonije Pušić - Rambo Amadeus**. Lektorka je **Jelena Šušanj**, asistentkinja kostimografa **Lina Leković**, dizajneri svejtla **Ivan Lušićić** i **Miodrag Malović**. Uloge tumače: **Momčilo Otašević**, **Dejan Ivanić**, **Ana Vujošević**, **Ana Vučković**, **Zoran Vujović**, **Petar Burić**, **Aleksandar Radulović**, **Dušan Kovačević**, **Petar Novaković**, **Aleksandar Gavranić**, **Sonja Vukićević** i **Jelena Minić**.

Verzija ovog kapitalnog djela engleske i svjetske književnosti, u produkciji CNP, po ocjeni dobrih poznavalaca dramskih inscenacija, karakteristična je po samom uvodu, jer glumci

paralelu između Danske iz vremena Hamleta i Crne Gore danas.

„*Prepoznajem, da su i oni rađe htjeli da budu žrtve svoje istorije nego akteri. To je nešto što je, čini mi se, i Šekspira učinilo tako zanimljivim i univerzalnim piscem u svim vremenima, jer je to korijen, kontekst i vrijeme iz kojeg je on stvarao. Što se tiče tema koje nosi 'Hamlet', cijenim da nismo izgubili ništa u ovoj vrlo radikalnoj adaptaciji i da smo ostavili sve važne emocije, otvorili važne teme, ali smo postavili i niz pitanja koja nam se čine vrlo bitna za današnje društvo, ne samo u Crnoj Gori nego i šire*“, pojasnila je Vukotić.

Polazište u ovoj predstavi je mišolovka, a „Hamlet“ obiluje sa mnogo malih mišolovki, koje

...Pozorište...

vrebaju sa svih strana. Mišolovka je posebna simbolika za one kojih se tema djela tiče, odnosno za one koji su uzrok onoga što je, kako stoji u djelu, „*trulo u državi Danskoj*“. Nakon odgledane predstave, gledaocima ostaje upečatljive rečenice iz djela: „*Danska je tamnica. Onda je i svijet tamnica. I te kakva! U njoj ima mnogo zatvora, ćelija i kula...*“ *Upečatljiva je i hamletovska o ljudima kao crvima: „debelom kralju i mršavom prosjaku*“.

Objašnjavajući dramatizaciju ovog velikog djela, dramaturg **Božo Koprivica** naglasio je da je „Hamlet“ glad za slobodom i apsolutnom iskrenošću, pobuna protiv tiranije. No, podgorički „Hamlet“, za Koprivicu je i poezija.

Rambo Amadeus, lik Hamleta vidi kao „*najvećeg ekologa*“, jer, kako je istakao, „*glavni*

previše kritikovati. Onda je teško naći tu mjeru u životu. E, isto je tako teško naći tu mjeru na sceni. Toliko je bilo izazovno i lijepo, toliko iz tog straha, što Hamlet kaže, može izaći i dobro“, izjavio je Otašević.

Premijeri su prisustvovali pozorišni kritičari **Bojan Munjin** i **Aleksandar Milosavljević**, koji su iznijeli istovjetan stav da je CNP uradilo dobru predstavu.

„*Energija ove predstave izvire iz samog ambijenta, strašne ledene bajke o dobru i zlu, i to se vidi preko čitavog niza, kako glume, tako i vizuelnih efekata koji su u ovoj predstavi dominantni, ali i muzike i dijabolične scenografije. Sve to zajedno čini utisak podzemlja koje možemo razumjeti i kao podnožje našega života. Živimo na površini, radimo svoje poslove, čini nam se da stvari idu kako idu, više-manje po nekoj rutini, ali, ispod svega toga je ovo crno podzemlje gdje ti se čini da zlo u svojim svim mogućim varijantama caruje. Predstava, upravo govori o tome i to radi na efektan pozorišni način. Snaga pozorišta je večeras došla u prvi plan, a tome ono i služi. Možemo sa takvim pozorištem definitivno biti zadovoljni*“, utisak je Munjina. Njegov kolega **Saša Milosavljević** je mišljenja da ova predstava „*apsolutno komunicira i van Crne Gore*“.

Rediteljka svojim rukopisom naznačava: „*Suštinu vječitog sukoba između do-*

„Hamlet“ u radikalnoj adaptaciji CNP-a

uzrok uništavanja planete su čovjekova pohlepa i nemoral, a smrt jednog društva počinje onog trenutka kad pojedinac postane indiferentan“.

Momčilo Otašević nakon premijere za novinare je rekao da je zadovoljan radom na projektu. Otašević koji glumi Hamleta, objasnio je kako je gradio lik.

„*Trebalo je prvo sebe da nađem. Kad sebe nađem, lako ću naći ulogu, ali muka je sa sobom se suočiti. Ne smiješ sebi reći da si dobar, jer ako sebi kažeš da si dobar, gotovo je. Ne smiješ sebe ni*

bra i zla; Pokazuje narastanje zla; Kako zlo trijumfuje; Kako Hamletova žrtva biva uzalud. To čini na uvjerljiv način, sa snažnim glumačkim ansamblom. Veoma mi se dopao prevod Zorana Paunovića. Odlična je i scenografija koja diše ritmom predstave i na kraju prodiše punim plućima zla“, prenio je svoje utiske Milosavljević.

S. Marojević

Premijerom „Smrt i djevojka“ otvorena scena „Studio“, CNP-a

Dramaturški i literarni trougao stanja svijesti

• Goran Bulajić: „*Smrt i djevojka*“ je izuzetne dramaturške reljefnosti, geometrijski precizan tekst sa principom 'uzmi ili ostavi'. Podrazumijeva glumce spremne na traganje za katarzom u najopštijem smislu riječi. Fasciniran sam trouglom kao savršenom geometrijskom figurom, posebno kada je pravilno oblikovan dramaturški i literarno. Trougao kao magnet privlači i traži životnu igru i pažnju.

Renovirana scena „Studio“, Crnogorskog narodnog pozorišta, otvorena je 17. aprila premijerom predstave „Smrt i djevojka“, Arijela Dorfmana, u rediteljskoj postavci Gorana Bulajića. Reditelj Bulajić birao je i muziku za predstavu, dok

nakon premijere. „*Krivica napreduje... Kao i sve i tehnologija krivice je sve sofisticiranija i to je jedno od pitanja kojim se bavimo u ovoj predstavi*“, izjavio je Bulajić.

Prema njegovoj ocjeni, tekst „*Smrt i djevojka*“ je izuzetne dramaturške reljefnosti, geometrijski precizan sa principom 'uzmi ili ostavi'. Podrazumijeva glumce spremne na traganje za katarzom u najopštijem smislu riječi. Fasciniran sam trouglom kao savršenom geometrijskom figurom, posebno kada je pravilno oblikovan dramaturški i literarno, onda kao magnet privlači i traži životnu igru i pažnju. Odluke su individualne. Pitanjem savjesti i zločina bave se mnoge naučne i umjetničke discipline. Uvijek su dva pola u pitanju, neograničena moć raspolaganja drugim čovjekom je često zavodljiva... Je li to kodirano genetski ili stvoreno načinom

života, teško da ćemo saznati. Svijet i život treba gledati otvorenim očima, ali prije svega treba upoznati sebe. To je najteži put“, objasnio je reditelj. On je dodao da je Paulina Salas veoma kompleksan lik: „*Ona nosi savremene problem koje zovemo ženskim pitanjem. Ona nosi i stabilan ideološki i životni princip i ona je ogledalo, refleksija lica i naličja, u kome se oslikavaju zločin i karijerizam. Uz sve to, Paulina je žena koja do kraja voli*“, objasnio je Bulajić.

Glumica Julija Milačić, kojoj je povjerena uloga Pauline, na konferenciji za novinare istakla je da je pred glumcima bio izuzetno težak tekst.

„*Kada bi se sad ograničili samo na jedan segment, to bi bilo teško objasniti. Za mene je ma-*

cenografiju potpisuje Anka Gardašević. Kostime je osmislila i uradila mr Jelena Đukanović. Reditelj Bulajić, uloge je podijelio glumcima: Juliji Milačić, Draganu Jovičiću i Milošu Pejoviću, a glas iz off-a pripada glumici Jadranki Mamić.

Ovaj rukopis, Bulajić je postavio iz trougla – ugla žrtve, zločinca i advokata. Julija Milačić u ulozi Pauline Salas, kako je istakla najtežoj u dosadašnjoj karijeri, gleda kroz oči žrtve silovanja i mučenja doktora Roberta Mirande. Njega kroz vizuru zločinca potrešne sarajevski glumac Dragan Jovičić. Cijelu situaciju prati suprug Pauline Salas i advokat, budući ministar pravde Herard Eskobar kojeg tumači Miloš Pejović. Da predstava prikazuje stanja svijesti, potvrdio je reditelj Bulajić, u izjavi

...Pozorište...

nipulacija najznačajniji momenat ovog teksta. Sa jedne strane, tekst odslikava kolika je politička moć, u šta sve može da se transformiše i koliko je to jedno veliko zlo. S' druge strane, imamo Paulinu Salas između istine i laži, čistote i manipulacije. Imamo ženu koja je proživjela torturu. Ženu koja na kraju oprašta, ne ubija svog mučitelja, iako je to željela. Paulina je zapravo htjela da iscijeli sebe, time što je zarobila doktora i željela da mu oduzme život, ali se postavlja pitanje da li uopšte, nakon svega toga, postoji iscjeljenje“, pojasnila je glumica Milačić.

„Smrt i djevojka“ / Dragan Jovičić i Miloš Pejović

Njen kolega Miloš Pejović, nakon premijere rekao da je zadovoljan načinom na koji su cijelu priču postavili i kako su na scenu iznijeli komad.

„Drago mi je što je ova predstava postavljena na način da probudi u svima koji je gledaju želju za pitanjem: Šta bi uradili u sličnim okolnostima? Herardo Eskobar je čovjek koji zaista vjeruje u pravdu i pravosudni sistem, a svi znamo da je put do pakla često popločan dobrim namjerama“, naglasio je Pejović.

Komad govori o zločinu, kazni, korupciji, silovanju, mučenju, ratu, lustraciji, oslobođenju, pročišćenju, prevari, istini i laži, o pravdi, o smrti iznutra nakon torture i silovanja. Postavlja pitanja:

Da li se može zaboraviti zločin i oprostiti, da li se žrtva silovanja i torture ikada može osloboditi toga ili postaje zauvijek zatvorenica? Na koji način doći do istine? Upozorava i na to da se žensko pitanje, pitanje silovanja i mučenja žene, ne smije staviti „pod tepih“.

Sva ta pitanja pokreće događaj jedne noći kada se suprug vraća kući i Paulina ispred kuće čuje glas doktora Mirande dok ga suprug, iz zahvalnosti što ga je dovezao kada mu se na putu pokvario automobil, poziva u posjetu. Upravo taj glas u njoj pokreće bujicu sjećanja i emocija. To je čovjek koji je prije deset godina, uz još trojicu muškaraca, silovao i mučio mjesecima dok joj je preko očiju bio povez. Ona odlučuje da uzme pravdu u svoje ruke i, pod prijetnjom pištoljem, otvara pitanja o zločinu i kazni.

Publika je na premijeri i reprizama dugim aplauzima ispraćala, ali i vraćala glumce na bis.

Umjetnički direktor **Željko Sošić** je istakao da su u CNP-u ponosni na novu predstavu, ne samo zbog otvaranja scene „Studio“, već i zbog činjenice da je u pitanju tekst koji je izuzetno značajan i aktuelan u svjetskim postavkama.

„Scena Studio će ostati mjesto na kome će se izvoditi studentske predstave, u mjeri u kojoj to zahtijeva naša saradnja sa FDU. Ona će, prije svega, biti prostor u koji će se ulagati veliki estetski i umjetnički naponi da se održi umjetnički kvalitet i da se dobiju isti umjetnički rezultati koje imamo i na Velikoj sceni“, izjavio je medijima Sošić. On je podsjetio da je „Smrt i djevojka“, svjetski poznat politički triler, napisan u vrijeme uspostavljanja demokratije, nakon dugog perioda diktature.

S. Marojević

Zetski dom premijerom otvorio MIT Festival

„Lažna sjećanja“ – inovativna scenska priča

Kraljevsko pozorište Zetski dom otvorilo je ovogodišnje izdanje MIT Festivala premijerom komada „Lažna sjećanja“. Upravo, onako kako su najavili iz tog Pozorišta, rad glumaca na Cetinju, uz angažman umjetnika iz Barselone, ni u jednom trenutku nije podrazumijevao publiku koja sjedi u gledalištu. Reditelj **Pep Gatela** je poznat po upotrebi tehnologije i interaktivnosti. Ovog puta publika

radionice, koji su spojeni u završni rezultat. Priča je uspjela odvesti publiku na zamišljeno putovanje kroz potpuno konceptualno zaokruženu zamisao.

„Publika je reagovala jako dobro, pomjerila se uvijek adekvatno u prostoru, kao što je trebalo, i pretpostavljam da prvi put gledaju ovakvu predstavu. Tehnologija i mobilna aplikacija za nas je takođe, novitet i od skoro radimo sa njom

„Lažna sjećanja“, predstava - radionica

na Cetinju je u dvorištu zgrade Pozorišta, podigla ruke i sa pametnim telefonima, na kojima su instalirali aplikaciju „Kalliopo“ kao vodičem, krenula neobičnim putevima kroz Zetski dom, u avanturu španskog reditelja i dvanaest crnogorskih glumaca. Potom se publika kretala kroz scene, učestvujući u procesu, prepuštala se mašti, iznenađenju, tehnologiji, neobičnosti.

Ova teatarska priča o italijanskoj kraljici i crnogorskoj princezi Jeleni Savojskoj kao transhumanom biću rezultat je intenzivnog procesa rada unazad tri godine i predpremijerne dvonedjeljne

i otkrivamo sve nove mogućnosti koje može da nam pruži. Jelena je značajna ličnost u Crnoj Gori. Dobro je što publika poznaje nju i zbog toga lako prepoznaje priču. Ideja je bila da zarazimo glumce, tehničko osoblje pozorišta i publiku sa našom koncepcijom. Za nas je mnogo važniji proces nego sama predstava. Da smo ostali ovdje još samo nedjelju dana predstava bi bila sasvim drugačija. Bili smo ovdje dvije sedmice i ovaj rad trebalo bi upravo tako shvatiti. Radili smo intenzivno, ali bio je to rad sa novim ljudima, u novom ambijentu, novom prostoru. Zahvaljujem svima koji su radili

...Pozorište...

sa nama, pozorištu, glumcima...“, kazao je nakon premijere reditelj Pep Gatell.

U glumačkom ansamblu predstave su: Vule Marković, Filip Đuretić, Julija Milačić, Jelena Simić, Sanja Vujisić, Anđelija Rondović, Anđela Radović, Marija Labudović, Jelena Đukić, Marija Đurić, Maja Stojanović i Milica Šćepanović.

Saradnja sa poznatim rediteljem za njih je bila novo i vrijedno iskustvo, prije svega, slobode

kroz pozorište. Sa ovom aplikacijom predstava izgleda drugačije, u pravom smislu inovativno“, kazala je glumica Maja Stojanović.

„Radili smo dvije nedjelje veoma naporno. Završila sam Akademiju prije dvije godine i nijesam se susrela sa ovakvim radom. Bilo je jako zanimljivo raditi ovakvu vrstu performansa, teatra. Cilj je bio da se Kraljevsko pozorište ne gleda kao pozorište već kao jedna velika laboratorija. Nadam

„Lažna sjećanja“: interaktivnost publike počela je ispred zgrade Zetskog doma

jer glumac je u njegovom procesu, kreator.

„Publika je odlično regovala. Ono što nam je bio cilj jeste da se ovo ne doživi samo kao pozorište već kao jedan veliki laboratorij, institut. Reditelj nam je dao slobodu da izrazimo stavove o istorijskim događajima, imali smo zanimljiv proces i odličnu saradnju“, rekla je glumica Marija Đurić.

„Tek kada je stigla publika na premijeru, imali smo puni osjećaj, jer smo tada tek vidjeli kolika je neobičnost koncepta. Vidjeli smo šta smo zaista uradili, koliko je drugačiji projekat. On liči na neki pozorišni izlet, potpuno kao jedna vožnja

se da smo ispunili vaša očekivanja, da smo vas ubijedili. Osmislili smo neke nove priče“, uvjerena je glumica Marija Labudović.

Predstavom- radionicom „Lažna sjećanja“, u teatru na Cetinju završio se četvorogodišnji projekat EU Collective plays!, finansiran u okviru programa Kreativna Evropa.

PR služba Kraljevskog pozorišta Zetski dom

Zetski dom: „Zašto ostajemo u provinciji“ premijerno Aplauz za „provinciju koja je u nama“

„Zašto ostajemo u provinciji? Pozorište nije tu da zabavi, tu je da postavlja pitanja i da nas zamisli!“ Ovako su nakon premijere predstave u Kraljevskom pozorištu na Cetinju glumci govorili o ulozi koju bi teatar trebalo da ima. Tome je, među svim zamkama provincije, posvećena priča „Zašto ostajemo u provinciji“ koja je se bavi dekonstrukcijom Čehovljeve drame „Tri sestre“. Premijera je bila početkom marta u Kraljevskom pozorištu Zetski dom.

„Zašto ostajemo u provinciji“, dekonstrukcija Čehovljeve „Tri sestre“

Reditelj **Blagoj Micevski** kazao je da je ova predstava intimna provincijska priča o raspadu jedne građanske porodice, priča o dezorjentisanosti, čežnji, idealizmu i iluzijama o životu.

„Prošlo je 120 godina od kada je ova drama napisana; Čuli smo kako publika reaguje; prepoznaje sebe u tim likovima, toj želji, čežnji, usamljenosti, snovima; Otići negdje, bilo gdje, u smislu da li nam geografija pomaže, da li da ostanemo u provinciji, da li je provincija u nama? Sve je to još uvijek aktuelno, to je ono čime smo se mi bavili i izdvojili kao neku suštinu iz te velike, divne drame. Suština Čehovljevog djela jeste da treba živjeti, treba raditi, sanjati. Njih tri ne znaju kako bi trebalo živjeti. U predstavi se bavimo i pitanjem koje postavljamo sebi: Otići ili ostati? To je dokumentarni rad sa glumcima. Imali smo tri i po sata materijala koje je trebalo sužiti na dvije scene. Zadovoljni smo reakcijom publike, jer večeras se

taj život dogodio na sceni. Publika je otpratila i one divne, melanholične djelove. Mislim da smo ih postakli na razmišljanje“, kazao je makedonski reditelj **Blagoj Micevski**.

Micevski je uloge povjerio glumcima: **Ani Vujošević, Mariji Đurić, Maši Labudović i Omaru Bajramspahiću**. Oni su uz pristup reditelja, gradili likove kroz sopestvena iskustva. „U provinciji je život lakši“, zaključili su glumci, nakon rada u ovom komadu. „Komocija u poznatom, utabane staze koje su za nas usmjerili naši preci, a sa druge strane strah od nepoznatog - možda su to razlozi za životni izbor. Onaj najubjedljiviji je da, baš kako se to čuje kod Čehova, nije stvar u društvu, već je sve u nama. Duboko je lično. Provincija jeste ili nije u nama“, poručuju akteri predstave

„Vjerujem da ćemo najbolje pomoći ako pogledamo u sebe, kada smo zadovoljni. Za nekog to znači otići oдавде, a za nekog ostati. Bitno je imati cilj, gdje god on bio. Tri sestre žive u prošlosti, a opet, bliža im je budućnost nego ono što je sad. Sve ono što mogu sada da urade i riješe njima je daleko, to je ono što ih vodi do odustajanja i životnog pada i nezadovoljstva. U ovoj predstavi željeli smo da vide ljudi da je provincija u čovjeku, da je cio svijet provincija, da to nije neka daleka Rusija, niti je to samo Crna Gora, nego je provincija u nama i ona nam se svima desi. Naš dom je naše tijelo i naša glava i ja vjerujem u to. Crna Gora je mala i nije pokretač. Držimo tu jedni druge pod kontrolom. Teško je napraviti taj korak i promijeniti nešto. Ali, koliko sebe osjećaš i živiš kroz druge, to je tvoja provincija“, istakla je glumica **Marija Đurić**.

Kostime za predstavu „Zašto ostajemo u provinciji“ uradio je **Blagoj Micevski**, scenografiju potpisuje **Valentin Svetozarev**, a korepeticiju **Vjera Nikolić**.

PR služba Kraljevskog pozorišta Zetski dom

Gradsko pozorište: „Kozocid“, Vide Ognjenović

Uravnotežena i britka predstava

- Nela Savković Vukčević: *„Ova predstava je izazov za naš Teatar, budući da se ne izvodi tako često ni na većim scenama.“*
- Iva Čukić Šoškić: *„‘Kozocid’, Vide Ognjenović je tekst koji sveltremeno tretira ljudski kukavičluk, nesposobnost da se odupremo nepromišljenim i nerazumnim odlukama i neprikosnoveno poštovanje autoriteta, nedostatak hrabrosti da se bunt iz sfere privatnog preseli u sferu javnog.“*

Gradsko pozorište iz Podgorice, inscenacijom teksta „Kozocid“, Vide Ognjenović, koja je potpisala i režiju tog komada, sredinom marta obogatila je ne samo svoju, već i crnogorsku dramsku produkciju. To je uoči premijere izjavila direktorica Gradskog pozorišta Nela Savković Vukčević.

dislava Munić i asistentkinja kostimografinje Isidora Ceković. Uloge tumače: Milivoje Mišo Obradović, Igor Đorđević, Goran Slavić, Pavle Ilić, Dejan Đonović, Mladen Nelević, Miloš Pejović, Željko Čaja Radunović, Danilo Čelebić, Simo Trebješanin, Omar Bajramspahić, Stevan Radusinović, Branka Femić Ščekić, Maja Šarenac, Ivana Mrvaljević, Dubravka Drakić, Jelena Simić, Katarina Krek, Dragan Račić i Pavle Popović.

Ova drama Vide Ognjenović govori o tome kako se svaka ideologija koja se odvoji od čovjeka i postane sama sebi cilj, urušava i propada. Ona je i priča o ljudima koji žele da budu značajniji od sebe.

„Osnovna ideja teksta ‘Kozocid’ je da pokaže da svaka ideologija koja se odvoji od čovjeka i postane sama sebi i sredstvo i cilj,

„Kozocid“ o disharmoniji između vlasti i naroda

„Ova predstava je izazov za naš Teatar, budući da se ne izvodi tako često ni na većim scenama. Novo rukovodstvo će uložiti napor da se obogati ponuda. Universal Capital banka donirala je 100.000 eura za Gradsko pozorište, cijeneći značaj širenja kulturnih i umjetničkih vrijednosti koje su često potisnute osrednjim i nižim ukusom kao i lakom zabavom. Sredstva koja smo dobili, po 25.000 eura za naredne četiri godine uložićemo u produkciju Gradskog pozorišta“, poručila je Savković Vukčević.

Pored Ognjenović, u autorskom timu su: dramaturškinja Dragana Tripiković, scenograf Geroslav Zarić, kostimografinja Ljiljana Dragović, kompozitor Zoran Erić, asistent reditelja Zoran Rakočević, asistentkinja scenografa Vla-

propada upravo na humanoj razini čiju kreativnost nastoji da ukroti. Autorka je za polazište drame uzela događaj iz prošlosti nekadašnje Jugoslavije, kada je prioritet petogodišnjeg plana obnove i izgradnje nakon Drugog svjetskog rata bila industrijalizacija zemlje. Stručnjaci su tada procijenili da bi u planinskim krajevima zemlje (Crna Gora, Hrvatska, Bosna) trebalo razvijati drvnu industriju. Da bi se za to stvorili uslovi, morale su se istrijebiti koze jer, prema njihovim proračunima, nanose veliku štetu obnavljanju šuma. U siromašnim seoskim domaćinstvima gdje su koze bile važan izvor prihoda, to je odjeknulo kao kazneni pohod i nastala je velika pometnja...“, navodi produkcija „Kozocida“.

Radnja drame odvija se u jednom planinskom selu, gdje se vlast trudi da zasluži pohvale od

nadređenih za dobro obavljen zadatak, pa pritiska seljake da smaknu koze, dok se oni na razne načine dovijaju da ih sačuvaju. Da bi smicanje koza bilo efikasnije, vlast dovodi visokog stručnjaka za uzgoj koza da im pomogne. Međutim, događa se sasvim obrnuto - profesor veterinarskog fakulteta shvata da je taj kraj, raj za koze i čini sve da se izbjegne ono za što je pozvan. Organizuje „kozji pokret otpora“ i pomaže seljacima da ih na razne načine sakrivaju, maskirajući koze kako bi izbjegli komisijske racije i kazne.

Autorka komada ističe da njena drama govori o „*nekoj vrsti ozbiljnog sukoba između narcizma ideologije, koja se bavi samo sobom i sopstvenim*

zuju da je pozorište tamo gdje je glumac. Gradskom pozorištu želim da što prije dobije zgradu i da radi bez prepreka. Poručujem im: Nemojte se sužavati, nije važno koje je nacije ni pisac, ni reditelj, ni glumac. Pozorište je globalna republika za sebe, a neka i Šekspir bude vaš, crnogorski pisac“, kazala je Ognjenović.

Glumci Milivoje Mišo Obradović i Igor Đorđević su Akademiju završili u klasi profesorke Vide Ognjenović, zbog čega su ovaj angažman doživjeli sa posebnim respektom i kao neku vrstu doškolovanja.

„Obradovao sam se pozivu da radim ovdje sa ovim zaista divnim ljudima. Ovaj tekst sam

doživio kao temu o odnosu vlasti i običnog naroda. Da li smo odmakli kao društvo ili nijesmo, ne znam? Mislim da nijesmo mnogo. Malo se tehnologija vladanja promijenila, ali je u suštini, od antičke Grčke pa sve do danas, ista disharmonija između vlasti i naroda“, cijeni glumac Đorđević. Stevan Radusinović je tekst Vide Ognjenović doživio bliskim njegovom glumačkom senzibilitetu. Željko Radunović i Pavle Ilić zahvalni su rediteljki na „iskustvu i neodoljivom šarmu“, zbog čega, cijene glumci, ona zaslužuje respekt. Dejan Đonović

kazao je da će publika ovu predstavu gledati kao da je komedija, ali je siguran da će iz sale izaći kao da je vidjela tragikomediju.

Novi komad Gradskog pozorišta je svestrana priča, ili kako je to Iva Čukić Šoškić napisala u kritici (Peripetija.me): „*‘Kozocid’, Vide Ognjenović je tekst koji svestrano tretira ljudski kukavičluk, nesposobnost da se odupremo nepromišljenim i nerazumnim odlukama i neprikosnoveno poštovanje autoriteta, nedostatak hrabrosti da se bunt iz sfere privatnog preseli u sferu javnog. Sama činjenica da je tekstopisac ujedno i reditelj komada je sigurno u većoj mjeri doprinijela da se predstava osmisli uz punu valorizaciju teksta, ravnopravnog s ostalim elementima scenskog, stvarajući efekat uravnotežene i britke predstave koja oštrim humorom govori o idealima koji će nas se uvijek ticati*“.

Ansambl „Kozocida“ oduševio publiku na premijeri

održanjem i ljudskih problema koje ta ideologija vrlo često podrazumijeva kao smetnju sopstvenom napredovanju“.

Posljedice tog ishitrenog industrijskog razvoja, ubijedena je dramska spisateljica i rediteljka, „*osjećamo danas kao osiromašenje regiona i na izvjestan način plaćamo danak tome, jer cio Balkan je u suštini agrarni i stočarski region*“.

Ognjenović nije krila pozitivne utiske o radu sa podgoričkim glumcima.

„*Osjećam istinsko uzbuđenje i zadovoljstvo, jer je ovo odličan skup glumaca koji razumiju šta je pozorište i znaju svoj posao. Odavno nijesam bila angažovana u Crnoj Gori, osim u ,’Don Krsta’. za Grad teatar Budva. To je bilo davno, prije više od deset godina, tako da se osjećam kao početnica u ovoj pozorišnoj sredini*“, rekla je Ognjenović. Ona je izrazila osobito poštovanje i za Gradsko pozorište.

„*Poštujem ih zbog toga i još jednom doka-*

S. Marojević

Premijera predstave „Persona“ dio projekta „Sjeverne scene“ Lirska vivisekcija čovjekove nemoći

- „Persona“ se bavi ženskom psihom, dušom, nekim prostorom tuge i fundamentalnim temama koje je proučavao Bergman.
- „Sjeverne scene“ je dugoročni projekat Alternativne teatarske aktivne kompanije ATAK, koji se realizuje u saradnji sa centrima za kulturu sa sjevera Crne Gore.

U koprodukciji Alternativne teatarske aktivne kompanije (ATAK), Centra za kulturu „Vojislav Bulatović – Strunjo“ iz Bijelog Polja, KIC-a „Budo Tomović“ iz Podgorice i Grupom za istraživanje i razvoj kulturne politike, polovinom maja na sceni Bjelopoljskog pozorišta, premijeno je izvedena predstava „Persona“, Ingmara Bergmana. Režiju potpisuje Stevan Bodroža, a

inscenacijom drame „Gospođa Bovari“, Gistava Flobera, u režiji Zorana Rakočevića. Premijerno izvođenje tog komada bilo je u Plužinama, u saradnji sa tamošnjim Centrom za kulturu.

„Bergmanova ‘Persona’ je lirska vivisekcija čovjekove nemoći da nešto osjeti: Bilo sreću... Bilo tugu... Bilo povezanost s drugim bićem. Centralna misterija, voljno ćutanje glavnog lika, Elizabet Fogler, ostaje samo po sebi nedokučena tajna... magično, zastrašujuće, nesaznatljivo kao uglačana lica kamenih idola. Drama počinje tamo gdje istražujemo šta ta tišina, ta odlučnost da se ne komunicira, budi u nama ‘običnim ljudima’, u jednoj sestri Almi koja je navično pogledala u okamenjene dubine idolovih očiju. Užas praznine i tuge koji nam se vraća iz vanvremenskog ogledala besmisla, iz odluke da se u životu više ne učestvuje, poražavajući je, lomi... kao što slomljena biva i sestra Alma... Zdrobljena pod

žrvnjem pitanja: Da li je ikada išta što je osjećala ili doživjela imalo smisla? Budi li se u njoj neka prkosna, životinjska volja za opstankom? I to ostaje otvoreno ali i prisutno, kao nesigurna, treperava nada. Na ovako kompleksne motive u teatru se može odgovoriti samo scenskom poemom, samo lirsko-dramskom zagonetkom. Srećan sam što je ATAK jedno od rijetkih utočišta gdje su takav skok u nepoznato, ali i takva bol postavljanja najtežih pitanja, mogući“, zapisao je reditelj Bodroža. On je

„Persona“, Ingmara Bergmana detalj sa premijere

dramatizaciju je po kulturnom švedskom filmu uradila Dragana Tripković. Predstava „Persona“ je druga režija Stevana Bodrože u ATAK-u. Prethodno je režirao „Mlijeko u prahu“.

U predstavi uloge tumače glumice Nada Vukčević i Vanja Jovičević. Glumci u videu su Dubravka Drakić i Đorđije Tatić. Senografija je djelo Ilije Vujoševića, a vizuelni identitet Srđana Dragovića. Podgorička premijera odžana je 30. maja u sali DODEST Kulturno-informativnog centra „Budo Tomović“.

„Persona“ je rađena u okviru projekta „Sjeverne scene – Razvoj publike i podsticanje pozorišne produkcije u Centrima za kulturu na sjeveru Crne Gore“, koji je započet prošle godine

On je pojasnio da se komad bavi ženskom psihom, dušom, nekim prostorom tuge i fundamentalnim temama koje je proučavao Bergman. Poznati reditelj je podsjetio da kultura ne postoji samo u prijestonicama, i velikim gradovima, već je prisutna i van centara

i treba da bude decentralizovana. Bodroža je angažman u produkciji ATAK doživio kao ekspediciju pronalaska teatarske Terre Incognite.

„Ovaj put plovimo vođeni zvijezdama iz sazvežđa Bergman. ‘Persona’ je dramska mandala, otvorena sa svih strana za tumačenje, neuhvatljiva a opet beskrajno jasna i čista. Zavedeni smo njome, želimo da je dosegnemo. Podgorica je za mene uvijek bila grad kreativnih avantura, čudno utočište za umjetničku beskompromisnost....ali autentično i moje. Radujem se ovoj ekspediciji.

pozorišta, od neprestanog suočavanja sa tupošću i provincijalizmom. Možda je vrijeme da pokušamo napraviti predstavu o znakovitosti ćutanja“, pojasnio je Raičević.

Alternativna pozorišna trupa ATAK projekat „Sjeverne scene“ razvija kao dugoročni, u sradnji sa centrima za kulturu sa sjevera Crne Gore. Tim projektom, alternativna pozorišna trupa nastavlja s entuzijazmom i vjerom u teatar i svoju nezavisnu misiju afirmisanja umjetnosti kao najsnažnijeg oružja civilizacije. ATAK želi da podstakne

Nada Vukčević i Vanja Jovičević na premijeri

ATAK nastavlja svoju bitku sa vetrenjačama... Ali bitke su tako opojne... I same sebi svrha... I ako imaš privilegiju da učestvuješ u njima..., već si pobjednik“, uvjeren je reditelj Stevan Bodroža.

Direktor organizacije ATAK, Vasko Raičević, objašnjavajući motive produkcije novog naslova zapitao se: *„U vrijeme narcizma i depresije što znači začutati na sceni, usred antičkog komada? Je li to isto gađenje koje je pogodilo Hamleta (po Ničeovom tumačenju) ili sasvim nova potreba za introspekcijom i samooblikovanjem? Mi učimo o tome kako je nastalo pozorište, ali možemo samo da nagađamo zašto, iz koje sudbinske potrebe. Ovaj komad propituje dodirne tačke između persone i alme, maske i duše, kao i između stvarnosti i njenog podražavanja. Već počinje da nas stiže umor od konstantne borbe za novim prostorima, za mogućnostima drugačijeg*

teatarsku produkciju, vrati publiku u pozorište i poveća saradnju nezavisnih subjekata kulture sa institucijama koje imaju mogućnost djelovanja u segmentu u kojem je crnogorska pozorišna nezavisna scena ograničena. To je, prije svega: scenski prostor, sloboda odabira repertoara koji odgovara društvenim, lokalnim, političkim, socijalnim i obrazovnim prilikama. ATAK je prepoznat i kao organizacija koja preipsituje mogućnosti teatra, jer otvara prostor za mlade umjetnike i promoviše pozorišnu umjetnost u domenima profesionalnog djelovanja i alternativnog načina rada. Cilj ovog projekta je afirmisanje i jačanje publike kao najvažnijeg segmenta socio-kulturnog lanca pozorišne djelatnosti.

Sljedeća produkcija koju će ATAK realizovati u okviru „Sjevernih scena“ odvijat će se u saradnji sa Centrom za kulturu Andrijevića.

S. M.

Bjelopoljsko pozorište premijerom otvorilo 49. FDA „Gospodska krv“ – komedija mentaliteta

Bjelopoljsko pozorište je 10. juna premijerno izvelo komad „Gospodska krv“, Marka Kavaje, u režiji Ferida Karajice, koji je podjelu uloga povjerio bjelopoljskim glumcima – amaterima: **Pedi Vukojeviću, Vladu Tomoviću, Jusufu Bajramspahiću, Nadi Pavićević, Sladani Bujanja Merdović, Sanji Ćirović i Miodragu Belom Rakonjcu.** Muziku je odabrao **Zamir Ćiriković.** Sa premijernom izvedbom ovog djela otvoren je takmičarski repertoar 49. Festivala dramskih amatera Crne Gore, na sceni Bjelopoljskog pozorišta.

Sa premijere „Gospodska krv“: **Nada Pavićević i Vlado Tomović**

Pored režije, Karajica potpisuje i adaptaciju teksta ove Kavajine komedije zabune, pisane u tri čina. Njegov autorski rukopis, u kojem dominira senzibilan izraz za glumačke pokrete na sceni, Kavajinoj komediji zabune pisane u Molijerevskom duhu, udahnuo je posebnu svježinu. Karajica je ispoštovao piščevu gradnju likova iz crnogorskog miljea, koji se suprotstavljaju onima iz drugih sredina. Na taj način i bjelopoljska verzija „Gospodske krvi“ ostala je dosljedna piščevom konceptu koji počiva na razlikama i specifičnostima mentalitetskeog određenja drame. Adaptacijom djela nijesu narušene ni autorsko fantastično poznavanje složenih izražajnih mogućnosti jezika. Poznato da je Kavaju trajno zanimalo humor, bilo u manjoj formi (humoreske), ili kroz dramski oblik (komedije). Komediografski dio opusa Marka Kavaje prepoznatljiv

je segment crnogorske dramske literature, na koji je, po ocjeni kritike, nužno obratiti pažnju. To je bez sumnje Karajica uspio da ostvari sa svojim rediteljskim rukopisom.

Glumački ansambl je ovu duhovitu priču o našem mentalitetu, gledano u cjelini, iznio prilično tačno. To je potvrdila i publika ovacijama, naročito u drugom dijelu predstave. Posebnu energiju na sceni iznijela je glumica **Nada Pavićević**, koja je epizodnu ulogu *Majke* do nijansi i perfekcije tumačila. Pavićević je svojim senzibilitetom, ali i uz pomoć kolege **Vlada Tomovića**, značajno doprinijela es-

tetici predstave. Izuzetnom senzibilnošću u scenskim pokretima i glumačkim nijansama, Pavićević je ovu često izvođenu dramu na južnoslovenskim scenama, obojila u originalnost koja će ostati zabilježena u bjelopoljskoj produkciji. Ako ništa drugo, u zapisima će ostati da je ta glumica na Festivalu dobila **Nagradu za najbolju žensku epizodnu ulogu.**

Nagradu za partnerstvo u igri osvojili su **Predrag Peda Vukojević i Sladana Bujanja Merdović**, koji su tumačili glavne likove drame. Predstavu je nadogradila zanimljiva scenografija, koja je na likovno dopadljiv i efektan izraz obojila ambijent u kojem se radnja dešava. Inscenaciju Kavajinog teksta prati i fantastičan odabir muzike, koja je ovoj komediji dala osobenu dinamiku što je Žiri prepoznao i **Zamiru Ćirikoviću** dodijelio nagradu.

Bjelopoljsko pozorište je ovu predstavu radilo namjenski za Festival, zbog čega su angažovani isključivo glumci – amateri. To najmlađe crnogorsko Pozorište, ovim projektom dokazalo se još jednom kao dobar producent, što potvrđuje i **Nagrada za najbolju produkciju.**

S.Marojević

Kraljevsko pozorište Zetski dom: MIT Festival Prva „Balkanska carica“ za „Visošku hroniku“

Nagrada „Balkanska carica“ za najbolju predstavu MIT Festivala, koja se ove godine prvi put dodjeljuje, pripala je predstavi „Visoška hronika“, Slovenskog narodnog gledališća iz Ljubljane, u režiji Jerneja Lorencija. Tu Odluku je donio jednoglasno Žiri u sastavu: **Radmila**

je na romanu Ivana Tavčara, koji je za izvor uzeo hroniku staru dva vijeka. Autor se bavi temama kao što su tridesetogodišnji rat, progon vještica i protestanata, ali i borbom protiv netrpeljivosti, socijalne zaostalosti, veličanjem patriotizma i ljubavi pojedinca prema svojoj zemlji.

MITfest program 2019	
8. maj	PREMIJERA: LAŽNA SJEĆANJA Crna Gora Autorski projekat: Pep Gatell i crnogorski glumci
9. maj	LIŠĆE Belgija Režija: Anna Romano
10. maj	U IME GOSPODA Srbija Autorski projekat: Andraš Urban
11. maj	VISOŠKA HRONIKA Slovenija Režija: Jernej Lorenci
12. maj	PROKLETI PUŠAČI Slovenija Režija: Tin Grabnar
14. maj	ODBAČEN Sjeverna Irska Režija: Emma Jordan
15. maj	KATALONAC Hrvatska Režija: Ivan Penović
16. maj	KRVAVE SVADBE Srbija i Crna Gora Režija: Igor Vuk Torbica
17. maj	KONCERT: STEFAN MILENKOVIĆ I CRNOGORSKI SIMFONIJSKI ORKESTAR Srbija i Crna Gora

„Zahvaljujući izuzetnom rediteljko-dramaturškom postupku ‘Visoška hronika’ je uzbudljivo, bezmalo četvorosatno glumačko putovanje u nacionalnu kolektivnu prošlost, u kojem i akteri i publika polagano ulaze u interakciju intimnog, što na više načina stvara jedinstveno emocionalno teatarsko iskustvo. Tanana organičnost ove igre, u kojoj riječi iskrenost i ljubav postaju sastavni dio koliko glumačkog izraza, toliko i dejstva na publiku, čini literaturu iz sedamnaestog vijeka živom i ona nas se istinski tiče danas. ‘Visoška hronika’ na ovom Festivalu trijumfuje dvostruko; svojim umjetničkim vrijednostima, ali na najbolji način predstavlja slovenačku teatarsku tradiciju, koja njeguje posebnost vlastite baštine, smiještajući je us-

Vojvodić, rediteljka, dramska spisateljica i profesorica FDU (predsjednica Žirija), **Nikola Ristanovski**, glumac i **Željko Hubač**, dramski pisac, Za tu prestižnu Nagradu, kao i za Nagradu publike, od **8. do 17. maja**, takmičilo se sedam predstava. Publika je glasanjem, nakon svake izvedbe, dala ocjenu za predstavu. Najveću ocjenu publike imala je predstava „Krvave svadbe“ (koprodukcija „Grad teatar“, Budva i Srpskog narodnog pozorišta, Novi Sad), Federika Garsija Lorke, u režiji Igora Vuka Torbice. Odmah iza nje, najbolju ocjenu, publika je dala predstavi „Visoška hronika“. Treća na rang listi publike bila je predstava „Prokleti pušači“, SNG, Ljubljana, potom slijede: „Katalonac“, TEATAR&TD, Zagreb; „Odbačen“, Prime Cut produkcija, Belfast; „U ime gospoda“, Kosztolányi Dezső, Subotica i „Lišće“, FORTeRESse, Brisel.

Predstava „Visoška hronika“ zasnovana

pješno u okvir evropskih teatarskih vrijednosti“, stoji u obrazloženju Žirija.

„U jednom posebnom teatarskom istraživanju četvorosatne predstave dobili smo jedinstven iskaz. Na sceni je jedinstvena interakcija sa publikom. Ta minucioznost, rafinman glumačkog, u smislu naracije i igre, to treniranje i razvijanje pažnje publike na četvorosatnom putovanju kroz jedno ogromno vrijeme, pretvorilo se u jedno jako zanimljivo scensko vrijeme, koje u izvjesnom smislu atakuje i prodire u intimu publike ovog vremena i pledira na iskrenost i ljubav, na jedan najdelikatniji mogući način, bez patosa, bez atrakcije. To je publika zaista pratila i, konačno nijesmo imali nikog ko je otišao sa predstave, što govori o kvalitetu predstave... Ovo je znak Festivalu i ovom Pozorištu da pouzdano utvrđuje i one koji dolaze u ovu kuću i svoje mjesto na mapi festivala, jer ima kome da ih predstavlja ubuduće.

...Pozorište...

Kvalitet ove predstave i kvalitet drugih predstava, vodi utvrđivanju MIT-a na mapi regionalnih i evropskih festivala“, ocjena je međunarodnog Žirija MIT Festivala.

„Mi to u Crnoj Gori moramo prepoznati kao potrebu, ne samo Pozorišta Zetski dom, već i Cetinja kao našeg kulturnog središta, ali i Crne Gore koja u ovom trenutku nema festival koji ima tako jasnu, ambicioznu i tako pouzdanu formulu za svoj razvoj“, kazala je Radmila Vojvodić, predsjednica Žirija.

„Žiri je u nekoliko navrata, nakon predstava, razgovarao o kvalitetima tih komada, s obzirom da su propozicije Festivala takve da se

jako inteligentan način toj temi pristupaju autori. Ono što je po mojoj ocjeni najznačajnije u ovom rediteljskom postupku jeste da pokušavaju da te likove iz romana sagledaju iz više aspekata, da se kritički osvrću ka materijalu. Čitav prvi dio se zasniva na građenju rukopisa same predstave, da bi u punom sjaju predstava profunkcionisala u drugom dijelu, kada puni karakteri, sagledani iz više vizura, kreću u dramsku akciju, izuzetno kritičnu u odnosu na ovo vrijeme. Na neki način je sve ovo inspirativno i za glumce i za publiku. Ta neka atmosfera koju Visoška hronika gradi unutar čudnog jedinstva koje se gradi tokom prvog dijela, između publike i aktera na sceni, u drugom dijelu

Anasambl „Visoške hronike“ dobitnik Nagrade „Balkanska carica“

dodeljuje samo jedna nagrada i da to podrazumijeva sagledavanje svih estetskih elemenata predstave, od rediteljskog koncepta, pristupa temi, do onog, vjerovatno najznačajnijeg segmenta, glumačke izvedbe. U razgovoru smo se usaglasili da u svim elementima, najkompaktnija, najznačajnija predstava jeste Visoška hronika. Neka vrsta romantizma, kasnog romantizma u balkanskim narodima, koji se oslanja na odnos prema državi, odnos prema unutrašnjem patriotskom, što danas može da zvuči anahrono. Sa druge strane, mi se nalazimo u vremenu mahom neuspjelih pokušaja građenja identiteta kroz kolektiv, koji dovode do nekih rezultata koji nas poništavaju kao misleće ljude, ili pojedince, a ne bavimo se u suštini sopstvenim integritetom i identitom. Na

profunkcioniše na katarzičan način i mislim da je jako bitno, upravo da je taj katarzični efekat postignut jednim pristupom koji je riskantan, ali jako uporan. Emotivna linija koju Jernej ima, u tom smislu da on zaista voli glumce i da je nerijetko njemu najznačajnije što se događa u biću glumca tokom predstave. Emocionalni sklop koji je proizveo u procesu rada sa glumcima pretočio je na publiku. I zato je ta predstava i visoko ocijenjena od strane publike sa jedne strane, a sa druge strane je u krajnjoj instanci najbolja predstava ovog Festivala“, zaključio je Željko Hubač, član Žirija MIT festivala. PR služba

Kraljevskog pozorišta Zetski dom

XXIV Hercegnovske aprilske pozorišne svečanosti

Komparacije – novi koncept Festivala

Ovogodišnje, XXIV izdanje **Hercegnovskih aprilskih pozorišnih svečanosti (HAPS)**, održano je 15. do 25. aprila, sa novom koncepcijom, pod motom „HAPS kao izazov“. Festival se odvijao pod tim konceptom, a on predstavlja komparaciju umjetničkih promišljanja i izazova za publiku. Sa tom vizurom repertoar Festivala bio je sastavljen

Potom smo komparativ pravili kroz dva čitanja istog predloška u komadu ‘Carevo novo odijelo’, odnosno dramskoj predstavi za odrasle i djecu, Hercegnovskog pozorišta i plesnoj verziji Bitef dance kompanije, za gledaoce od najmlađeg predškolskog uzrasta do svih koji vole plesni teatar“, objasnila je selektorka Kovačević.

od sedam pozorišnih predstava iz zemlje i regiona i projekcije filma „Perfetti Sconsciuti“ („Savršen stranac“), Paola Denovezea.

Organizatori Festivala, njegovi učesnici, ali i publika taj koncept su prihvatili kao izazov. Publika je na taj način mogla da upoređuje dvije verzije teksta, uočava razlike u režijama, tumačenju lika, projekciji prostora i ostalih rješenja. Tu novu stranicu Festivala otvorilo je **Nikšičko pozorište** sa predstavom „Crna kutija“.

Nakon izvođenja predstava, organizovani su okrugli stolovi, kojima su prisustvovali neki reditelji, a drugi su učestvovali na taj način što su u pisanoj formi otvorili procese direktnog uključivanja publike u realizaciju tog programa.

„Uporedili smo film ‘Savršeni stranci’ po originalnom scenariju sa izvedenom pozorišnom predstavom ‘Crna kutija’, **Nikšičkog pozorišta**.

Publia je, bez izuzetka, odgovorila postavljenom zadatku i cilju producenta. Najbolji primjer, prema pisanju crnogorskih medija, za razgovore imale su predstave „Crna kutija“ i „Sladoled“.

Pismom se oglosio i hrvatski pisac Miro Gavran, iz Zagreba, koji ju poručio da mu je najvažnija i najznačajnija stvar u pozorištu, glumačka igra.

„Pisali su nam **Latinović i Lidija Dedović**, iz **PR Službe Zetskog doma** sa elaboracijom pravca iz kog su proizašle predstave ‘Kapital’ i ‘Kapital – djeca’ i dodatkom još jedne predstave ‘Dokle pogled seže’, u kojoj je igrao i **Dejan Donović**. Iz **Zetskog doma** u pismu su kazali da je čak dvije godine trajalo istraživanje za pripremu obje verzije ‘Kapitala’. **Miloš Latinović** za HAPS je kandidovao plesnu predstavu **Bitef tetara ‘Carevo novo odelo’**, koju je publika uporedila sa predstavom ‘Carevo

...Pozorište...

„novo odijelo“, HercegNovskog pozorišta“, kazala je Kovačević.

Od reditelja razgovorima su prisustvovali **Goran Bulajić** i **Petar Pejaković**. **Goran Bulajić**, reditelj komada „Crna kutija“ napravio je paralele između komada, čiju režiju on potpisuje i filma „Savršeni stranci“, prema čijem je scenariju i nastala predstava, u produkciji Nikšićkog pozorišta. On je kazao da mu je na prvom mjestu bio dramski tekst i

da bude mjerilo kvaliteta, jer čak i ako publika ne nagradi igru, to ne znači da je komad loše postavljen. Glumice **Jelena Laban** i **Jelena Šestović** pričale su o iskustvu igranja ovog komada u Varni, u Bugarskoj, gdje nije bilo titlova, ali publika je, ipak, shvatila poentu i poistovjetila se sa problemima koje iznosi Urbanov komad. Glumice Narodnog pozorišta iz Niša: **Ivana Nedović** i **Nađa Nedović Tekiner** osvrnule su se na odnos majke i ćerke, koji je u

„HAPS kao izazov“ / nikšićka „Crna kutija“ otvorila Festival

da se sve u predstavi oslanja na to. **Petar Pejaković** je pričao o stvaranju komada „Kapital – djeca“, iskustvu sa djecom glumcima iz te predstave, kao i o stvaranju „Carevog novog odijela“. Taj projekat plod je niza glumačkih improvizacija nastalih tokom proba. Ovaj komad, kako je kazao Pejaković bio je pokušaj da se napravi politički teatar za djecu, ali je na kraju rezultat nadvisio ideju.

U razgovoru sa glumcima: **Dejanom Donovićem**, **Jelenom Laban**, **Jelenom Šestović**, **Stevanom Vukovićem**, **Pavletom Prelevićem**, **Ivanom Nedović** i **Nađom Nedović Tekiner**, bilo je riječi o odzivu publike i reakciji na avangardni komad „Kapital“. Tako je Glumac **Stevan Vuković** kazao je da je najvažnija stvar u pozorištu utisak koji komad ostavi na gledaoca, ali da aplauz ne mora

komadu „Gavran“ i problematizovan. Napravljena je paralela i sa istim komadom u izvođenju trupe Gavran iz Zagreba. HercegNovski glumac **Dejan Donović** istakao je kako je kumovao imenu Festivala pozorišta u Herceg Novom, dodajući mu slovo H, iako je bilo protivnika, jer riječ podsjeća na hapšenje. On je istakao da je pozorište institucija koja mora da provocira i traži reakciju gledaoca, jer najgore je odsustvo bilo kakve reakcije.

Festival HAPS ove godine, kao i ranije organizovan je u saradnji JUK Herceg festa i HercegNovskog pozorišta, uz podršku Opštine Herceg Novi i sponzora.

S. Marojević

49. Festival dramskih amatera Crne Gore „Draga Jelena Sergejevna“ – najbolja predstava

Festival dramskih amatera Crne Gore održan je od 10. do 14. juna, u Bjelopoljskom pozorištu koje funkcioniše kao producersko u okviru Centra za kulturu „Vojislav Bulatović Strunjo“. Savjet 49. izdanja Festivala (Dragiša Simović, predsjednik, Kemal Musić, Zoran Bošković, Slađana Merdović i Tomislav Timotijević članovi), po prijedlogu selektora Izeta Mulabegovića, od prijavljenih trinaest, u zvanični takmičarski program, uvrstio je jedanaest predstava iz osam crnogorskih gradova: Bara, Budve, Podgorice, Nikšića, Rožaja, Berana, Mojkovca i Bijelog

čast nagrađenih izvedena je predstava „Persona“, („Atak“, Centar za kulturu „Vojislav Bulatović – Strunjo“, Bijelo Polje, KIC „Budo Tomović“, Podgorice i Grupa za istraživanje i razvoj kulturne politike). U pratećem programu Festivala publici je prezentovana izložba „Crnogorska pozorišna povijest“, autorke Slavojke Marojević (Nikšićko pozorište).

Žiri ovogodišnjeg Festivala: reditelj **Blagota Eraković** (predsjednik) i članovi: dramaturg **Božo Koprivica** i glumac **Mirko Vlahović**, imao je težak zadatak. Ovo tim prije što je zgusnuti petod-

„Draga Jelena Sergejevna“ - najbolja predstava ovogodišnjeg izdanja FDA

Polja. Za festivalske nagrade takmičili su ansambli predstava: „Gospodska krv“ (Bjelopoljsko pozorište“), „Igre istine“ (NVO „Agora“, Budva), „Suština prevare“ (KIC „Budo Tomović, Pozorišna radionica „Dodest“), „Treće veče“ (DSCK Rožaje), „Zalutali metak“ (DES „Deca cvijeća“, Podgorica), „Slaganje varke na varku“ (DS Gimnazije „Panto Mališić“, Berane), „One su htjele nešto sasvim drugo“ (GD „Sinhro“, Podgorica), „Dnevnik Ane Frank“ (Omladinski teatar „Akord“, Nikšić), „Treće veče“ (Studentski teatar, Podgorica), „Dr“ (Dramski studio „Entuzijasti“, Podgorica) i „Draga Jelena Sergejevna“ (Društvo sociologa i Centra za kulturu, Mojkovac). Van konkurencije, u

nevni repertoar (po dvije ili tri predstave tokom cjelovečernjeg programa) poprimio obilježje smotre glume i režije, tako da se jedino pažljivim analitičkim pristupom svim segmentima dramskih ostvarenja, moglo doći do objektivne odluke. Tako je i bilo, jer su publika, organizatori i javnost pozdravili ocjene i odluke Žirija. Na visini zadatka, takođe su bili i organizatori Festivala, koji su već krenuli u pripremu jubilarnog – 50 izdanja Festivala, kao krune višedecenijskog predanog i uspješnog rada

bjelopoljskih pozorišnih stvaralaca.

Posebnog razloga za zadovoljstvo imali su nagrađeni akteri i autori. **Najbolja predstava** ovogodišnjeg izdanja FDA je komad „**Draga Jelena Sergejevna**“, rađena u koprodukciji Društva sociologa i Centra za kulturu iz Mojkovca, po tekstu **Ljudmile Razumovske** i režiji **Filipa Medenice**. Drugonagrađena predstava je „**Zalutali metak**“, autorski projekat **Branka Kovačevića** (DES „Deca cvijeća“, Podgorica), dok je treće mjesto pripalo komadu „**Treće veče**“, **Dragana Koprivice**, u produkciji DSCK Rožaje. **Najbolji reditelj**, po jednoglasnoj odluci žirija je **Branko Kovačević**, dok je **Nagradu za najbolji dramski tekst** i

kostim osvojio Dragan Koprivica. Nagrada za najbolji originalan rediteljski rukopis i scensko istraživanje otišla je u ruke Đorđija Tatića za komad „One su htjele nešto sasvim lično“, a Sejfo Seferović iz „Suštini prevare“ osvojio je Nagradu za najbolji eksperimentalni pristup. Najbolju mušku ulogu, po ocjeni Žirija, odigrao je Đorđe Grujuć, dok je Nagrada za najbolju žensku ulogu pripala Biljani Radović. Nagradu za partnerstvo u igri osvojili su Predrag Peda Vukojević i Slađana Slađa Merdović. Među glumačkim nagradama je i Nagrada za najboljeg mladog glumca/glumicu, koja je ove godine otišla u ruke: Dušana Liješevića, za ulogu u „Igri istine“ i Semira Mekića iz predstave „Dr“. Nagradu za glumačku bravuru dobili su Andrijana Žolja Bošković („Treće veče“) i Novica Medenica („Draga Jelena Sergejevna“). Lauretai Nagrade za najbolju mušku i žensku epizodu su: Miodrag Rakonjac i Nada Pavićević („Gospodska krv“). Dramaturškinja Ružica Vasić, za predstavu „Igre istine“ dobila je Nagradu za autorski projekat, dok je Nagrada za najbolju produkciju pripala Bjelopoljskom pozorištu za „Gospodsku krv“. Ovaj komad dobio je i Nagradu za najbolju muziku, koja je otišla u ruke Zamira Cirikovića.

Festivalski repertoar je bio žanrovski različit koncipiran, tako da je publika imala priliku da odgleda predstave u klasičnoj postavci, ali i naslove eksperimentalnih formi koje su imale istraživačkih pristupa. Odluku selektora Mulabegovića, poznati pozorišni reditelj Blagota Eraković sagledao je kao odraz trenutnih prilika u amaterskom pozorišnom stvaralaštvu.

„Pozorište je živa stvar, tako da i ovo festivalsko izdanje nije ništa drugo nego odraz postojeće produkcije u aktuelnom amaterskom dramskom stvaralaštvu na prostoru Crne Gore. To je potvrdio i repertoar Festivala. Imali smo tri - četiri naslova koji su precizno odrađeni i na liniji su profesionalnih ostvarenja. Na repertoaru su bila i dva naslova koji su, po nekim elementima, zaslužili da se nađu u takmičarskom dijelu Festivala. Ostale predstave, po mojoj ocjeni, nijesu zavrijedile da se nađu u konkurenciji za nagrade. Ovo naglašavam, tim prije, jer je poznato da i samo učešće na nekom pozorišnom festivalu predstavlja svojevrstnu nagradu i priznanje. Imajući to u vidu, ubuduće selekcija na ovom Festivalu mora biti strožija, kako se ne bi gubilo na kvalitetu. Istina,

na ovogodišnjem Festivalu imali smo priliku da vidimo neka izvanredna glumačka ostvarenja i ozbiljne rediteljske pristupe, što je bio slučaj sa mojkovačkom predstavom, njenim akterima i autorskim timom“, ocijenio je Eraković, koji je pratio crnogorski amaterizam od 1969. godine, kada su bjelopoljskom Festivalu postavljeni temelji.

U izjavi za „Pozorište“, reditelj Eraković, kao jedini živi svjedok utemeljivača ovog Festivala podsjetio da je FDA nastao u Budvi 1969. godine, kada je organizovan seminar za vođenje amaterskih dramskih grupa.

„Prva izdanja FDA organizovana su u Nikšiću. Kasnije je Festival preuzelo Bijelo Polje i već 45 godina ga časno opslužuje. Ovaj Festival ima ogromno značenje jer nikada nije popustio u kvalitetu i uvijek je imao nivo kojim se Crna Gora ponosila. Naravno, bilo je s vremena na vrijeme, uspona i padova, ali sve je to odraz trenutne produkcije, a ne ni u kom slučaju loše organizacije i selekcije“, zaključio je Eraković. Ukazujući na značaj amaterizma u dramskom stvaralaštvu, on je podsjetio da riječ amater potiče iz latinskog jezika (*amator*) i po definiciji znači da se radi o nekom ko se bavi poslom iz ljubavi, a ne profesionalno.

„Pozorište je umjetnost najbliža čovjeku i nema svetlije umjetnosti nego sebe pokazati u ulozi nekog drugog, odnosno iskazati tuđa osjećanja. Glumac – amater bavi se glumom zato što istinski voli pozorište. No, posljednjih godina, čast izuzecima, imamo i degradacije tog pojma. Zbog toga se po pitanju amaterizma u Crnoj Gori mora nešto pod hitno uraditi. Trebalo bi pri Ministarstvu kulture osnovati tijelo koje bi kontrolisalo i nadgledalo rad amatera, kako bi smo eliminisali ta instant rješenja“, poručio je Eraković.

Jubilarno – 50 izdanje bjelopoljskog Festivala dogodiće se bitno takođe, upriličeno u tradicionalnom terminu – prvoj polovini juna. U Bjelopoljskom pozorištu već su krenule pripreme za obilježavanje pola vijeka festivalske tradicije.

„Repertoar jubilarnog Festivala bi trebalo koncipirati na najvećem nivou u dosadašnjoj organizaciji te smotre. Zbog toga sa pripremama Festivala za narednu godinu moramo krenuti već sada, kako bi opravdali višedecenijsku stečenu reputaciju, ali i značaj ovog vida dramskog stvaralaštva“, poručuju iz Bjelopoljskog pozorišta.

S. Marojević

XXXIII Dani humora i satire „Vuko Bezarević“ Humor je duh pljevaljske sredine

• *Dani humora i satire „Vuko Bezarević“, održavaju se već trideset tri godine u znak sjećanja na istaknutog satiričara i profesora Vuka Bezarevića.*

Ovogodišnji, XXXIII po redu **Dani humora i satire „Vuko Bezarević“** (od 18. do 21. juna) otvoreni su promocijom knjige pljevaljskog aforizma pod nazivom „Čudnovata vočka“.

u izložbenom prostoru **Doma kulture**. O knjizi će govoriti **Vitomir Teofilović**, jedan od najvećih autoriteta iz oblasti humora i satire iz Beograda.

Ova najznačajnija kulturna manifestacija u

Pljevljima koncipirana je u šest programskih cjelina. Nakon promocije knjige, program je nastavljen izvedbom predstave inspirisane Nušićevim komedijama „Živi su nisu umrli“, u koprodukciji Teatra „Plus“ iz Lazarevca i Regionalnog pozorišta iz Novog Pazara. Najmlađa publika uživala je u komadu „Damojed“. Posebnu pažnju privukao je tradicionalni humoristički program „Miletisanje“. U likovnom dijelu repertoara realizovana je izložba karikatura sa Konkursa „Risto Pejatović“, na kojoj je **Vjekoslav Bojatu** dodijeljena Nagrada Grandprix.

Poslednji dan Festivala rezervisan je bio za svečanost uručjenja nagrada: „Tipar“, „Mladi Tipar“ i „Vuko Bezarević“. Nagradu „Mladi Tipar“ dobila je **Mirela Bašić**. To priznanje Bašić će biti uručeno naknadno, zbog toga što nije bila u prilici da prisustvuje dodjeli nagrada. Nagrada „Vuko Bezarević“ ove godine pripala je **Velizaru Radonjiću**, a nagradu mu je

DANI HUMORA I SATIRE „VUKO BEZAREVIĆ“

XXXIII
DANI HUMORA I SATIRE
„VUKO BEZAREVIĆ“
PLJEVLJA, 18-21. JUN 2019. god.

UTORAK 18. JUN 2019. god. u 20 časova

Izložbeni prostor Doma kulture

PREDSTAVLJANJE KNJIGE PLJEVALJSKOG AFORIZMA

„ČUDNOVATA VOČKA“

priređivača Zorana Raonića i Milorada Joknića

O knjizi govori: Vitomir Teofilović

Učestvuju: Dina Bajčeta, Zoran Raonić, Milorad Joknić, Dejan Miličić, Miljan Sandić, Husein Čuturić

SRJEDJA, 19. JUN 2019. god. u 20 časova

Dom kulture

MILICA PILETIĆ I JOVAN GRUJIĆ

„Puls teatar“ - Lazarevac i Regionalno pozorište Novi Pazar

„ŽIVI SU, NIJE SMEŠNO“

Inspirisano Nušićevim komedijama

Igraju: Darko Bjeković, Aleksandar Trnčić, Uglješa Spasojević, Lazar Maksić, Rifat Rifatović, Jelena Cvijetić, Mihailo Laptošević, Boba Stojimirović, Dušan Živanić, Ana Čuk, Kristina Jevtović, Maja Sofronijević, Maja Jovanović

(Ulaznice po cijeni od 1,00 euro se mogu kupiti na dan predstave u Domu kulture od 12 do 20 časova)

ČETVRTAK, 20. JUN 2019. god. u 11 časova

Dom kulture

NATAŠA ILIĆ

„Puls teatar“ - Lazarevac

POZORIŠNA PREDSTAVA ZA DJECU „DAMOJED“

Režija i scenografija: Aleksandar Trnčić

Zmaj: Lazar Maksić, Dvorska luda: Maja Sofronijević/Maja Jovanović, Kuvar: Uglješa Spasojević, Dama: Ana Čuk, Vitez: Aleksandar Trnčić, Čarobna ptica i Zmajeva gospođa, baka: Jelena Cvijetić, Kralj: Jelena Cvijetić (animacija), Maja Sofronijević (glas), Kraljeva garda: Lazar Topalović, Ivan Gospavić

(Ulaznice po cijeni od 0,50 eura se mogu kupiti u srijedu 19. juna u Domu kulture od 12. do 20. časova i na dan predstave do 11 časova)

ČETVRTAK, 20. JUN 2019. god. u 20:00 časova

Milet - bašta

HUMORISTIČKO SATIRIČNO MILETISANJE

Učestvuju: Jovana Jelovac Cavić, Predrag Pele Sklender, Velizar Kasalica, Branimir Rosić (Leteća gitara) Marko Dolaš, Stanko Miranović, Rade Lala Čolović, Vodičeljka programa: Sabrina Hadžiosmanović

PETAK, 21. JUN 2019. god. u 19:30 časova

Izložbeni prostor Doma kulture

J.U. UMJETNIČKA GALERIJA „VITOMIR SRBLJANOVIĆ“

IZLOŽBA KARIKATURA SA KONKURSA „RISTO PEJATOVIĆ“

PETAK, 21. JUN 2019. god. u 20 časova

Dom kulture

SVEČANO VEČE XXXIII DANA HUMORA I SATIRE „VUKO BEZAREVIĆ“

Učestvuju: Dejan Točević, Stanislav Tomić, Vladimir Mičević, Esma Sarić, Deana Sailović, Dušan Pop Đurđev, Mille Đordijoski, Vladica Milenković, dobitnici nagrada: Vasil Tolevski, Mirela Bašić, Velizar Radonjić, pjesnikinja i kolumnistkinja: Magda Bezarević Peternek, dramski program: Nikola Popović („Maksim diskutant“), Jelena Cvijetić i Aleksandar Trnčić (jednočinka »U naviljima«), voditeljka programa: Bojana Radanović

RUDNIK UGLJA
— PLJEVLJA —

LOVČEN
OSIGURANJE A.D.

Priređivači tog antologijskog naslova su **Zoran Raonić** i **Milorad Joknić**, a promocija se održala

uručila **Emina Salihović**, sekretarka Sekeratrijata

...Pozorište...

za društvene dijelatnosti.

„Velika je čast dobiti nagradu koja nosi ime Vuka Bezarevića jer se takva nagrada priželjkuje i isčekuje čitavog života. Nadam se i hoću da vjerujem da Vuko Bezarević, ako nas večeras posmatra sa neba, nije razočaran što je ova Nagrada dodijeljena baš meni i da se neću zastidjeti kada se jednoga dana sretemo na onom svijetu. Zato imam potrebu da se ovom gradu, njegovim građanima i predstavnicima koji o tome odlučuju, zahvalim na ovoj prestižnoj nagradi, ali prije svega, da se gradu i njegovim građanima zahvalim, što duže od tri de-

satiru je uvijek ostajao prisutan kod svih, jer je on duboko utkan u duh ove sredine. To dovoljno govori o Pljevljima i Pljevljacima, o njihovom osjećaju da poštuju različitosti bilo koje vrste, njihovoj duhovnosti i tolerantnoj građanskoj prirodi. Nagrađenim autorima čestitam na zasluženim priznanjima i nagradama i želim puno uspjeha u budućem radu.“

U završnici XXXIII Dana humora i satire bili su: Dejan Tofčević, Stanislav Tomić, Vladimir Mićković, Esma Sarić, Deana Sailović, Dušan Pop Đurđev, Mile Đordijoski, Vladica Milenković

Detalj sa pressa XXXIII Dana humora i satire „Vuko Bezarević“

cenije njeguju duh zdrave satire i čuvaju uspomenu na Vuka Bezarevića“ – rekao je satiričar Velizar Radonjić, dobitnik Nagrade Vuko Bezarević.

Po Odluci Žirija Festivala, Nagrada „Tipar“ otišla je u ruke **Vasila Tolevskog** iz Makedonije. Nagradu mu je uručio predsjednik SO Pljevlja, **Dragiša Sokić**. On je na otvaranju ove smotre govorio o značaju višedecenijskog okupljanja humorist i satiričara u Pljevljima.

„Tokom predhodne više od tri decenije trajanja manifestacije mijenjalo se i društveno i državno uređenje na ovim prostorima, mijenjale su se i različite političke strukture na vlasti u Pljevljima, ali osjećaj o značaju manifestacije, značaju njegovanja kritičke misli kroz humor i

i pjesnikinja i kolumnistkinja Magda Bezarević Peternek. U dramskom dijelu učestvovali su: Nikola Popović, Jelena Cvijetić i Aleksandar Trmčić.

Ovogodišnji program bio je dobro osmišljen a pljevaljski Festival smijeha još jednom je potvrdio svoj značaj za ovaj grad na sjeveru Crne Gore.

S.M.

Uspjeh Gradskog pozorišta na 64. Sterijinom pozorju

„Kozocid“ dobitnik četiri nagrade

• *Autorki projekta Vidi Ognjenović uručena je Sterijina nagrada za tekst savremene drame. Igoru Đorđeviću za ulogu Profesora, dodijeljena je Nagrada za glumačko ostvarenje. Nagradu za najbolju scenografiju osvojio je Geroslav Zarić. Glumački ansambl osvojio je Nagrada publike za najbolju predstavu (prosječna ocjena 4,66)*

Autorski projekat Vide Ognjenović „Kozocid“, u produkciji Gradskog pozorišta, osvojio je četiri nagrade na 64. Sterijinom pozorju, koji je održan od 26. maja do 3. juna. Vidi Ognjenović uručena je Sterijina nagrada za tekst savremene drame, a Igor Đorđević za ulogu Profesora, dobio je Nagradu za glumačko ostvarenje. Nagradu za najbolju scenografiju osvojio je Geroslav Zarić. Za producenta predstave - Gradsko pozorište posebno je draga Nagrada publike za najbolju

„Ovogodišnje Pozorje ponudilo je dva pogleda na teatar i dva tipa teatarskog rada. Jedan tip je onaj koji se oslanja na klasične dramske i teatarske principe, koji dakle računa s visoko artikulisanim likom, sižeom koji se razvija u skladu s nekom imanentnom logikom, sa subjektom (a subjekt je uvijek onaj koji govori) i njegovim glasom. Drugi tip je onaj u kojem govoreći subjekt nije osoba to jest lik, nego grupa, teatar kolektiva koji se odriče artikulacije za ljubav glasnoće. Izbor koji je

Podgorički „Kozocid“ oduševio publiku u Narodnom pozorištu u Beogradu

predstavu (prosječna ocjena 4,66). Odluke o nagradama donio je žiri u sastavu: književnik Dževad Karahasan (predsjednik, BiH), dramaturškinja Dora Delbjanko (Hrvatska), kostimografkinja Dragica Laušević (Srbija), glumica Andrea Janaković (Srbija) i reditelj Dušan Petrović (Srbija).

ovogodišnje Pozorje ponudilo pokazao je da su ova dva tipa teatra komplementarna a ne međusobno suprotstavljena, da njihov odnos nije konflikt nego dramska napetost. Zato je Žiri ovogodišnjeg Pozorja imao težak i lijep zadatak – valjalo je našim odlukama sačuvati dramsku napetost, kao temelj

izbora, a istovremeno pokazati komplementarnost tipova teatra zastupljenih u izboru. Činjenica da su odluke Žirija uglavnom donesene većinom glasova svjedoči o tome da smo imali težak i lijep zadatak, koji smo ozbiljno shvatili“, zaključio je žiri 64. Pozorja.

Selektor ovogodišnjeg Pozorja dramaturg dr Svetislav Jovanov, u obrazloženju izbora „Kozocida“ za konkurenciju nacionalne drame, istakao je: *„Žanrovska kombinacija mentalitetske komedije i satire, odavno identifikovana u autorskom prosequu Vide Ognjenović, u ovom komadu je obogaćena impulsima karnevalski intoniranog apsurda, brehtovske izmještenosti i prefinjene antropološke analize. Inspirisana prividno neproblematičnom istorijskom fusnotom – kampanjom uništavanja koza u crnogorskim seoskim vrletima kao sastavnim dijelom socijalističke ‘obnove i izgradnje’ neposredno nakon Drugog svjetskog rata – autor-ka uspijeva da, predočavanjem ideološke represije kao naličja mentalitetskih zloćudnosti, uobliči autentičnu alegoriju naših aktuelnih posrnuća“*.

Pored predstave „Kozocid“, u selekciji 64. Sterijinog pozorja našlo se još sedam produkcija: „Petrijin venac“, Ateljea 212 iz Beograda, „Zla žena“, Narodnog pozorišta iz Subotice, „Neustrašive – kao i sve slobodne devojke“, u izvođenju Dojčes teatra iz Berlina, „Karolina Nojber“, Narodnog pozorišta Republike Srpske iz Banja Luke, „Hasanaginica“, Novosadskog pozorišta, „M.I.R.A“, u produkciji Bitef teatra i „Bolivud“, u izvođenju Narodnog pozorišta Beograd. Sterijina nagrada za najbolju predstavu dodijeljena je „Hasanaginici“, u režiji Andraša Urbana, dok je priznanje za najbolju režiju pripalo Kokanu Mladenoviću za predstavu „Karolina Nojber“.

Vida Ognjenović za polazište drame „Kozocid“ uzela je događaj iz prošlosti nekadašnje Jugoslavije, kada je prioritet petogodišnjeg plana obnove i izgradnje nakon Drugog svjetskog rata bila industrijalizacija zemlje. Stručnjaci su tada procijenili da bi u planinskim krajevima zemlje (Crna Gora, Hrvatska, Bosna) trebalo razvijati drvnu industriju. Da bi se za to stvorili uslovi, morale su se istrijebiti koze jer, prema njihovim proračunima, nanose veliku štetu obnavljanju šuma. U siromašnim seoskim domaćinstvima de su koze bile važan izvor prihoda, to je odjeknulo kao kazneni pohod i nastala je velika pometnja... Osnovna ideja teksta „Kozocid“ je da pokaže da svaka ideologija koja se odvoji od čov-

jeka i postane sama sebi i sredstvo i cilj, propada upravo na humanoj razini čiju kreativnost nastoji da ukroti.

Uloge u predstavi tumače: Milivoje Mišo Obradović, Igor Đorđević, Goran Slavić, Pavle Ilić, Dejan Đonović, Mladen Nelević, Miloš Pejović, Željko Čaja Radunović, Danilo Čelebić, Simo Trebješanin, Omar Bajramspahić, Stevan Radusinović, Branka Femić, Maja Šarenac, Ivana Mrvaljević, Dubravka Drakić, Jelena Simić, Katarina Krek, Dragan Račić i Pavle Popović. Pored Vide Ognjenović koja potpisuje tekst i režiju, u autorskom timu su i dramaturškinja Dragana Tripiković, scenograf Geroslav Zarić, kostimografinja Ljiljana Dragović, kompozitor Zoran Erić, asistent reditelja Zoran Rakočević, asistentkinja scenografa Vladislava Munić Cunnington i asistentkinja kostimografinje Isidora Ceković.

Predposljednji put, Gradsko pozorište iz Podgorice, učestvovalo je na renomiranom novosadskom Festivalu 2000. godine, kada se predstavilo sa komadom „Zauvijek tvoj“, Stevana Koprivice, u režiji Milana Karadžića.

Ansambl predstave „Kozocid“ neposredno prije festivalskog izvođenja u Novom Sadu imao je uspješan nastup pred beogradskom i šabačkom publikom. Glumci su ovacijama ispraćeni sa scene Narodnog pozorišta u Beogradu. U prepunoj sali bilo je mnogo poznatih lica iz svijeta teatra i kulture, a smijeh i aplauzi iz gledališta tokom cijelog trajanja predstave najbolji su dokaz da je predstava prihvaćena više nego odlično.

S. Marojević

Uspjeh cetinjskog „Kapitala“ na Festivalu u Nišu

Glumcima nagrade u dvije kategorije

Predstava „Kapital“, Kraljevskog pozorišta Zetski dom imala je uspješno i upečatljivo izvođenje na Festivalu „Teatar na raskršću“ u Nišu, jer su njeni akteri osvojili dvije značajne nagrade, u dvije kategorije. Nagrada za najbolju mladog glumicu pripala je Jeleni Laban, a Specijalna nagrada dodijeljena je glumačkom ansamblu predstave: Jeleni Šestović, Jeleni Laban, Stevanu Vukoviću i Pavlu Prelević. To je odlučio Žiri Festi-

države i naroda koji dijele isto raskršće evropskih i svjetskih puteva u izazovima i perspektivama savremenog teatra“, zaključeno je u obrazloženju.

Pored stručnog, odluke su donosila još dva Žirija: Žiri okruglog stola kritike i Žiri novinara. Žiri okruglog stola kritike u sastavu: Jelena Lužina, Aleskandra Glovacki, Milivoje Mladenović, Nenad Novaković, Bojan Munjin, Igor Burić i Filip Vujošević, Nagradu okruglog stola kritike za najbolju predstavu većinom glasova dodijelio je predstavi „Sumrak bogova“, SNG Maribor, u režiji Dalibora Matanića i dramaturgiji Ivora Martinića. „U užem izboru bila su još dva veoma vrijedna ostvarenja, „Kad bi Sombor bio Holivud“, Narodno pozorište Sombor i „Kapital“, Kraljevsko pozorište Zetski dom na Cetinju“, navodi se u saopštenju Festivala.

Žiri novinara koji je radio u sastavu: Borka Trebješanin, Tanja Mijović, Miljana Nikolić, Lidija Georgijev i predsjednik Tatjana Nježić, priznanje Najbolja predstava dodijelio je drami „Sumrak bogova“.

U Narodnom pozorištu Niš, od 11. do 19. marta, publika je odgledala deset predstava iz osam zemalja, od kojih osam u takmičarskom programu: „Kad bi Sombor bio Holivud“ – Narodnog pozorišta Sombor, We are born naked and the rest is... MESS Sarajevo, „Kapital“ Kraljevskog pozorišta Zetski dom na Cetinju, „Filoktet“ Hrvatskog narodnog kazališta u Varaždinu, „Balkanski špijun“ Narodnog pozorišta u Beogradu, „Višnjik“ dramskog teatra Ivan Radoev iz Plevna u Bugarskoj, „Festen“, Dramskog teatra iz Skoplja u Makedoniji i „Sumrak bogova“ Slovenskog narodnog gledališča iz Maribora u Sloveniji.

Kroz salu Narodnog pozorišta u Nišu, u vrijeme trajanja Festivala prošlo je oko pet hiljada gledalaca, a na sceni je za njih igralo stotinu glumaca.

S.M.

Crnogorski glumci, energijom i umijećem osvojili publiku i Žiri niškog Festivala

vala, u sastavu: predsjednica Mia Begović, glumica iz Zagreba, i članovi: Katarina Kocavska, glumica iz Skoplja, Bogdan Kostea, glumac i reditelj iz Arada, Branislav Mićunović, Njegova ekscelencija ambasador Crne Gore u Srbiji i reditelj iz Podgorice i Enver Petrović, glumac i profesor iz Prištine.

U obrazloženju Žirija navodi se da je Jelena Laban dobila nagradu za snagu tragećkinje i zaigranost djeteta u „Kapitalu“, a glumačkom ansamblu te predstave Specijalna nagrada dodijeljena je za izuzetnu predanost i ogromnu energiju i zanatsko umijeće, kojim su plijenili sa scene i ostavili moćan pečat.

Nagradu za najbolju predstavu na niškom Festivalu, Žiri je dodijelio predstavi „Sumrak bogova“, a Nagradu za režiju Daliboru Mataniću.

„*Nakon odgledanih svih predstava, stručni Žiri jednoglasno je donio odluke, uvažavajući umjetnička djela i ostvarenja, kao i osnovne kriterijume koji definišu smisao ovog Festivala, dakle afirmaciju sličnosti i razlika kulturnog identiteta*

Uspješan nastup Gradskog pozorišta na kragujevačkoj „Zlatnoj iskri“ Branko Ilić, laureat Nagrade za glumačko ostvarenje

Gradsko pozorište iz Podgorice, sa komadom „Prodavnica igračaka“ uspješno se predstavilo na XXI Međunarodnom lutkarskom festivalu „Zlatna iskra“ u Kragujevcu, koji je održan od 13. do 17. maja. Glumac **Branko Ilić** dobitnik je Nagrade za glumačko ostvarenje. Pored **Branka Ilića**, u predstavi igraju: **Katarina Krek**, **Goran Slavić**, **Branka Femić** i **Pavle Ilić**.

„Prodavnica igračaka“ uspješno se predstavila na „Zlatnoj iskri“

Režiju i songove potpisuje **Jaroslav Antonjuk**. U autorskom timu su još: **Eva Farkašova** (scenografkinja, kostimografkinja i kreatorka lutaka), **Zoran Đerić** (dramaturg), **Bogdan Szczepanski** (kompozitor), **Vladimir Slaninka** (video animacija) i **Davor Novak** (korepetitor). Prevod teksta je odradio **Pero Mioč**.

Nagrada u Kragujevcu još jedna je u nizu, koje je ova predstava iz produkcije Gradskog pozorišta osvojila od premijere u februaru 2018. do danas. Ovaj komad sa Lutkarske scene Pozorišta iz Podgorice osvojio je na prošlogodišnjem, VII Međunarodnom festivalu lutkarstva u Podgorici dvije nagrade (za najbolju scenografiju koje je pripalo **Evi Farkašovoj** i nagradu za glumačko majstorstvo koju je dobio **Pavle Ilić**). Takođe, nagrada za najbolju scenografiju pripala je ovom naslovu na XXV Internacionalnom festivalu pozorišta za decu u Subotici. Specijalnu nagradu za savremeno dramaturško oblikovanje teksta „Prodavnica igračaka“ osvojila je na XVII Međunarodnom festivalu pozorišta za decu u Banja Luci.

„Prodavnica igračaka“ je priča o djevojčici **Dini** koja se nađe u čarobnoj radnji u kojoj se samo naizgled biraju igračke. U toj prodavnici ne plaća se novcem, već godinama života, pa će **Dinu** želja za posjedovanjem novih stvari veoma brzo učiniti staricom. Ovaj zanimljivi naslov najmlađoj publici razotkriva važnu istinu - da materijalne stvari ne donose sreću, te da u životu veću vrijednost imaju ljubav, prijateljstvo, osjećanja i bržnost. „Prodavnica igračaka“ govori o vječitoj razapetosti između „biti i imati“, o potrazi za iskušenjima, glamurom i sjajem. To je i priča o snazi prijateljstva, o hrabrosti, posvećenosti i vještini donošenja mudrih odluka, ali i o odgovornosti za sopstvena djela.

Sa akterima podgoričke predstave, na kragujevačkom Festivalu za prestižne nagrade takmičili su se ansambli iz: Ukrajine, Rusije, Hrvatske, Češke, Slovenije, Subotice, Beograda i Novog Sada. Pored „Prodavnice igračaka“, publika je imala priliku da odgleda još osam komada: „Izвинi mama“, Dečjeg pozorišta iz Subotice, „Toma Palčić“, Kijevskog akademskog pozorišta, „Tražim dozvolu da živim“, Pozorišta „Karabaska“ iz Perma, „Zamrznute pjesme“, Gradskog kazališta iz Rijeke, „Mario i Neta“, Malog pozorišta „Duško Radović“ iz Beograda, „Miševi pripadaju nebu“, Teatra „Lampion“, iz Kladna (Češka), „Krek, kreć, greb, pljus“, Lutkovnog gledališta iz Ljubljane i „Ima li deda odelo?“ u produkciji Pozorišta mladih iz Novog Sada.

Međunarodni lutkarski festival „Zlatna iskra“ organizuje se pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Srbije i grada Kragujevca

S. M.

Slobodanu Marunoviću, Nagrada za majstorstvo i najviši umjetnički domet Priznanje za „Potonju uru Njegoševu“

Istaknuti crnogorski pozorišni i filmski glumac **Slobodan Marunović** dobitnik je **Nagrade za majstorstvo i najviši umjetnički domet na Festivalu monodrame u Ukrajini**. Tu nagradu internacionalnog ekspertskeg Žirija, Marunović je dobio za ulogu *Petra II Petrovića Njegoša* u monodra-

jerno je izvedena 19. maja 1988. godine u Crnogorskom narodnom pozorištu, po tekstu **Slobodana Tomovića** i režiji **Blagote Erakovića**.

Marunović je od tada pa do danas, u ulozi Petra II Petrovića Njegoša, imao oko hiljadu i po nastupa širom svijeta: Pariz, London, Beč, Rim,

„Potonja ura Njegoševa“ / Slobodan Marunović na Festivalu u Ukrajini

mi **„Potonja ura Njegoševa“**. Nagrada je glumcu uručena 12. juna, na ceremoniji svečanog zatvaranja jednog od najznačajnijih festivala monodrame u svijetu, **XXI Internacionalnom festivalu monodrame Vildunja**, u Ukrajini.

Za nagradu su se takmičili glumci iz: Izraela, Španije, Kazahstana, Litvanije, Jermenije, Crne Gore i Ukrajine.

Žiri koji je odlučivao o nagradama okupio je eminentne pozorišne poznavaoce i umjetnike iz regiona: Aželina Roška iz Moldavije, Tatjana Kiktijeva iz Ukrajine, Vasil Navolov iz Ukrajine, Aleksej Kuželnij iz Ukrajine i Mentor Zimberaj sa Kosova.

Monodrama „Potonja ura Njegoševa“ premi-

Stokholm, Ciri, Beč, Frankfurt, Štuttgart, Karlsruhe, Moskva, Brisel, Luksemburg, Beograd, Ljubljana, Zagreb, Sarajevo, Skoplje, Novi Sad, Priština, Olimp, Kastroma, Montreal, Toronto, Njujork, Čikago, Detroit, Los Angeles, San Francisco, Melburn, Sidnej, Brizbejn, itd.

S.M.

Uspješan nastup „Tre sorelle“ na Festivalu glumca u Konjicu

Mariji Đurić - Nagrada za najbolju mladu glumicu

Marija Đurić za ulogu „Nere“, u predstavi „Tre sorelle“, tivatskog Centra za kulturu i Fakulteta dramskih umjetnosti Cetinje, na VI Festivalu glumca, koji je održan krajem juna u

Mićunović, u suradnji s doc. mr. Brankom Ilićem.

Dramski pisac Stevan Koprivica, nakon premijere ovog studentskog projekta, istakao je : „'Tre sorelle' se vraćaju doma da provjere kako

„Tre sorelle“ tivatskog Centra za kulturu i FDU Cetinje

Konjicu, osvojila je **Nagrada za najbolju mladu glumicu**. O nagradama su odlučivali glasovi publike. Pored Đurić, u komadu igraju: **Jelena Đukić, Marija Labudović, Omar Bajramspahić, Mak Čengić i Pavle Popović**.

Komad je nastao u rediteljskom rukopisu Zorana Rakočevića, u junu 2016. godine, u okviru 11. Festivala mediteranskog teatra „Purgatorije“.

Ta zanimljiva pozorišna priča nastala je po istoimenom dramskom tekstu **Stevana Koprivice**. Riječ je o studentskoj predstavi, tadašnjih studenata treće godine studijskog programa Gluma (Akademija na Cetinju), u okviru ispita iz istoimenog predmeta. Tom klasom je rukovodio profesor **Branislav**

legende, demone i ljubavi sagledavaju najnovije generacije crnogorskih dramskih umjetnika. Ima li ljepšeg događaja za pisca i profesora škole iz koje dolazi reditelj i glumci?“

To razmišljanje profesora Koprivice potvrdio je uspješan postproduksijski život njegovog poznatog teksta, a posebno nakon što su mladi, talentovani glumci dobili i festivalske nagrade za odigrane uloge.

S.M.

Ansambel predstave „Kapital“ gostovao u Briselu Cetinjani oduševili publiku u La Vale

- Glumica Anna Romano: „*Andraš je uradio fantastičan posao, predstavu koja pomaže glavi, srcu i tijelu. Glumci su sjajni, 'zvijeri' na sceni. Bravo!*“
- Glumica Aurora Marion: „*...Ovo je čudesna predstava. Gledala sam ljude oko sebe, čula ih i kako se dive... Ljubomorna sam na glumce. Želim njihove uloge! Čudno je sreća sam ih juče, izgledaju tako svakodnevno. Nijesam ih mogla prepoznati. Zaljubila sam se sada u sve njih, u njihovu pojavu, držanje, način na koji govore, glas, jezik. Poželjela sam da naučim vaš jezik!*“

U srcu **Brisela**, grada koji predstavlja Evropu ne samo u administrativnom i političkom smislu, već i u umjetničkom, 19. maja izvedena je predstava „**Kapital**“, **Kraljevskog pozorišta Zetski dom** sa Cetinja. U **La Vale**, prostoru od 6000 kvadratnih metara koji je posvećen umjetnicima i ljubiteljima umjetnosti, belgijska publika, među kojom su bili i predstavnici Ambasade Crne Gore u Briselu, pozdravila je ansambl ovacijama, ne krijući iskreno oduševljenje. To je drugi nastup glumaca

da se na poetski način tema artikuliše u drami, dokazuje da je globalizacija učinila svoje, da je svijet isti i da publika razumije, bez obzira da li se „Kapital“ igra na Cetinju ili Briselu. Koncept **Andraša Urbana** koji potpisuje adaptaciju i vizuelni identitet predstave, uz prodornu i intenzivnu pank muziku **Irene Popović Dragović** obuzeo je briselsku publiku. Talenat: **Jelene Laban**, **Jelene Šestović**, **Pavla Prelevića** i **Stevana Vukovića** ocijenjen je kao čudesan.

Glumci „Kapitala“ aplauzom ispraćeni u Briselu

ove predstave na ino - sceni, u sezoni koja je na izmaku. Gostovanje u evropskom centru u kojem je umjetnost obavijena urbanim mantilom Zapada, a njeni stvaraoci, istančani pojedinci, uslijedila je nakon nastupa ansambla „Kapitala“ u Nacionalnom teatru u Varni i dugo će ostati u sjećanju, publici i akterima.

Ovo dramaturško čitanje Marksa pokazuje da je ideja velikog filozofa bezvremena. Savremena stvarnost na koju predstava referiše, kao podstrekač

Vedrana Božinović, dramaturg predstave je Marksov „Kapital“ iščitavala kao priču o čudovištu koje će nas progutati, što se jasno vidi u sceni prvobitne akumulacije kapitala, a potom i kroz objašnjenje materijalizma koji guta golog čovjeka. Surovost potrošačkog društva je stvarnost našeg vremena, a opet najviše stvarnost tog istog zapadnog svijeta. Upravo zbog te perspektive, publika u Briselu imala je razlog više da jasno izdefiniše svoje utiske o „Kapitalu“ koji stiže iz Crne Gore.

„Fantastično, zaista! Poslije ove predstave osjećam se mlađe, jače, energičnije, ponovo razlučena zbog društva, politike... na strani sam mladosti. Glumci su sjajni... 'Zvijeri' na sceni. Bravo! Talenat, to je mogućnost transformacije na sceni. Glumci postaju viši, jači i ljepši. Oni su zaista posebni. Želim poručiti Andrašu, koga nijesam imala čast da upozam: Uradio si fantastičan posao, predstavu koja pomaže: glavi, srcu i tijelu. Publika je reagovala sa velikim entuzijazmom. Kada neka predstava ili ideja ima dobru bazu, ne može drugačije ni biti. Večeras smo bili tu za vas, primili vas toplo. Nijesmo imali vremena razmišljati, bili smo obuzeti. Sve se ponavlja... Ne staje! Ne smijemo se predati. Dobro je da se probudimo, da mladi budu ljuti. Dobro je da adolescenti budu jako ljuti! Fantastična predstava!“, izjavila je nakon izvođenja belgijska rediteljka Anna Romano.

„Zaista mi se dopala predstava, ona je kao neka bomba i osjećam se kao da me pregazio ogroman kamion. Muzika i tekst koji je toliko značajan su fantastični. I svi drugi elementi su jako dobro obrađeni... Morala sam pratiti titlove, ali ni to nije umanjilo utisak. Plakalo mi se, ali nijesam... Čudno je to kada se osjećate očajnim jer shvatate da je to sudbina ljudskih bića. Opet, ljuti ste, tužni, a onda kažete sebi: Ne nećemo tako, podići ćemo revoluciju! Emocije su jake, muzika tu pomaže mnogo, a posebno glumci... Cijela predstava je jako snažna. Ovo je čudesna predstava ne samo za mene. Gledala sam ljude oko sebe... Čula sam ih kako se dive... Ljubomorna sam na glumce. Želim njihove uloge! Čudno je: srela sam ih juče, izgledaju tako svakodnevno. Nijesam ih mogla prepoznati. Zaljubila sam se sada u sve njih, u njihovu pojavu, držanje, način na koji govore, glas, jezik. Poželjela sam da naučim vaš jezik! Nemam nijedan negativan komentar... Iskrena sam, izgubljena... Pitam se: Šta mogu uraditi za svoju zemlju, za svijet“, podijelila je iskreno oduševljenje glumica Aurora Marion.

„Izuzetno sam zadovoljan što je Kraljevsko pozorište večeras u Briselu i što i na ovaj način pokazujemo da umjetničko stvaralaštvo i kreacija najvišeg nivoa ruše sve barijere i granice. Bilo bi dobro ukoliko bi i druga crnogorska pozorišta sa svojim projektima izlazila iz granica Crne Gore i regiona i promovisala ne samo našu nacionalnu kulturu, nego sve ono što danas čini supstrat naših društava na jugu Evrope. Predstava je na mene

ostavila izuzetan utisak jer se tiče vječitih aktuelnih i najdubljih pitanja, tiče se ljudske egzistencije i društvenog progressa. Na neki način tema predstave tiče se kapitalističkih društava na način koji smo o njima čitali i učili, ali ona je mnogo više od toga. Ona je snažna, uznemirujuća, radikalna, bolna opomena svima nama o tome kuda današnja civilizacija ide i kakva bi ružna i neprijatna ishodišta to putovanje moglo da ima ukoliko se svi zajedno ne vratimo na ono što je bit ljudskosti, a to je: humanije, socijalno solidarnije, ne neminovno i uvijek materijalno bogatije, društvo. Mislim da je i rediteljski koncept i sjajna glumačka energija, koja je iz minuta u minut rasla na ovoj sceni, u Briselu na najbolji način pokazala da prava umjetnost uvijek dotiče poslednje i krajnje granice slobode, te da prava umjetnost, pored toga što nam postavlja uznemirujuća pitanja, uvijek nudi i moguće odgovore“, kazao je Vladimir Radulović, crnogorski ambasador u Belgiji.

„Početak predstave u kojem se govori o eksploataciji čovjeka je fantastičan. U tom dijelu prikazana je sva surovost kapitalizma koji svodi čovjeka na to da je roba. To je sjajno. Ja sam komunista i želim reći da je vaša predstava odlična u bogatstvu izraza, načinu na koji prenosi poruku... Zaista sam impresioniran. Ja nijesam mlad, ali sam dobio energiju, želju da igram. Ovo veče bilo je kao neki rok koncert, koji budi u nama želju za pokretom. Sjajno je da se politička ideja izrazi ovako dinamično kroz muziku“, kazao je Dominik Mejus, aktivista Partije radnika u Belgiji.

„Vaša predstava je jako dobra, sa fizičkim nabojem, bogata muzikom. Konzumerizam je model, za koji nijesam siguran da li je održiv na duge staze. Ovakva predstava tjera nas na razmišljanje o trošenju i postavlja pitanje: Zašto smo toliko okrenuti konzumerizmu u zapadnom svijetu?“, zaključio je Žerom Telin, jedan od partnera u projektu EU Collective plays!

Predstava „Kapital“ je jedna od poslednjih predstava Kraljevskog pozorišta Zetski dom, nastala pod okriljem Kreativne Evrope, kroz projekat „EU Collective plays“! Osim Varne i Brisela, „Kapital“ je gostovao 29. maja u Slovenskom narodnom gledališću u Ljubljani, gdje je publika, takođe pozdravila ansambl burnim aplauzom.

PR služba Kraljevskog pozorišta Zetski dom

Zetski dom gostovalo u zagrebačkom Teatru &TD

„Sin“ vratio vjeru u pozorište

- Romano Nikolić: *„Nakon dugo vremena imam vjeru u pozorište, angažovano pozorište koje progovara o odgovornosti. Pitanje rata je važno, ne smijemo ga zaboraviti, moramo preuzeti odgovornost, rane su i danas prisutne, ne možemo pobjeći.“*
- Milanka Bulatović: *„Daleko je ova naša regija od proživljavanja ovakvih tema i katarzi. To su jako bolne teme, zato je potrebno još i više ovakvih predstava...“*

Nagrađivana crnogorska predstava „Sin“, autorke **Mirjane Medojević**, u režiji **Mirka Radonjića**, još jednom je izazvala burnu reakciju publike. Ovog puta, gostujući u zagrebačkom **Teataru &TD**.

Reditelj **Mirko Radonjić** koji pripada generaciji koja je odrastala u vrijeme rata devedesetih godina minulog vijeka, u izjavi za medije više puta je

otvore.

Zagrebačka publika je aplauzom koji je dugo trajao pokazala da ova priča zbog: svoje dubine, glumačke igre i emocija koje izaziva, predstavlja najboljeg ambasadora onoga što zovemo angažovanim teatrom.

„Nakon dugo vremena imam vjeru u pozorište, angažovano pozorište koje progovara o

Akteri predstave „Sin“ na sceni Teataru &TD

ponovio da na ovoj predstavi počiva razumijevanje svjedočenja za negiranje da se to vrijeme uopšte desilo. Sa svojom ekipom, reditelj je u procesu tragao za najboljim načinom da se te ključne teme

odgovornosti. Pitanje rata je važno, ne smijemo ga zaboraviti, moramo preuzeti odgovornost, rane su i danas prisutne, ne možemo pobjeći. To su priče koje su ogledalo svih nas, bez obzora da li

...Pozorište...

smo učestvovali, a moja generacija nije. Važno je razgovarati o tim temama, zajedno, pružiti ruku pomirenja, složiti se i skupiti, jer zajedno smo jači. Zagrebačka publika je apsolutno spremna prihvatiti ovakav tip pozorišta i ovakve teme. Mora se razmišljati o njima i neizmjereno mi je drago da je ova predstava gostovala u Teatru&TD. Mislim da bih se osjećao zakinutim da nisam pogledao ovu predstavu Zetskog doma. Jako poštujem glumce u

go. Ova predstava je naročito dobro pokazala lošu stranu rata čije posljedice osjećamo toliko godina kasnije. Dopada mi se način na koji su odlučili da prikažu priču, na koju je Srđan Grahovac gradio svoj lik. Režija je odlična. Predstava je interaktivna. Da nije takva ne bi imala takav učinak. Nadam se da ćete opet doći i da će ovakve priče spriječiti neke nove, slične događaje“, kazao je Zagrepčanin Marko Mićunović.

Hrvatski glumac Romano Nikolić o „Sinu“: „Glumačko majstorstvo igre“

njoj, jer se na sceni dešava majstorstvo igre“, kazao je hrvatski glumac Romano Nikolić.

„Predstava nas je iznendila i blago šokirala. Ne sretamo često ove teme... Daleko je ova naša regija od proživljavanja ovakvih tema i katarzi. To su jako bolne teme, zato je potrebno još i više ovakvih predstava. Ima nešto literature o tome, ali u pozorištu nije tako. Glumci su bili izvanredni. Sadržaj je fantastičan“, kazala je Milanka Bulatović, predsjednica Društva Crnogoraca i prijateljica Crne Gore „Montenegro“, Zagreb.

„Rat je nažalost svima dobro poznata tema i koliko god bude puta ispričana priča o njemu dobro je, jer šalje poruku da je rat zlo koje se nikada više ne bi smjelo ponoviti. Ovakve predstave pomažu u tome. Gledajući ih, mladi mogu naučiti mno-

Posebno upečatljiv momenat ovog gostovanja bio je kada su se glumcima na sceni pridružili: njihov kolega Momčilo Otašević i Tonja Madunović, predstavnik crnogorske Ambasade u Hrvatskoj i nekadašnja članica hora „Zvezdice“, izvodeći pjesmu „Stanite, zaustavite hice“, koja je bila promovisana davne, ratne '93. godine.

U ansamblu predstave su: Srđan Grahovac, Marija Đurić i Omar Bajramspahić. Autorka teksta i dramaturg je Mirjana Medojević, reditelj, scenograf i dizajner svjetla, Mirko Radonjić, kostimograf i saradnik scenografa Lina Leković, asistent reditelja Marija Backović.

PR služba Kraljevskog pozorišta Zetski dom

Uspješna turneja „Orkanskih visova“ u Srbiji

Ovacije za talentovane glumce

Ansambel „Orkanskih visova“, koprodukcijaskog ostvarenja prošlogodišnjeg jubilarnog (XXX) izdanja „Barskog ljetopisa“ i Kraljevskog pozorišta Zetski dom, u prvoj polovini aprila imao je uspješan nastup na nekoliko scena u Srbiji. U sklopu tih gostovanja, ovaj klasik svjetske književnosti, izveden je na scenama tri najveća pozorišta te

ja aktera ovog komada, koji je rađen po istoimenom romanu engleske spisateljice **Emili Bronte**, u režiji **Dore Ruždjak Podolski**. Dramatizaciju tog djela jer uradila **Stela Mišković**. Zajednički imenitelj ovih izvedbi je uspjeh. Za nastup crnogorskih glumaca vladalo je veliko interesovanje među zaljubljenicima pozorišne umjetnosti, a publika je toplim aplauzima pozdravljala izvedbe talentovane glumačke ekipe. Vladalo je veliko interesovanje i medija, koji su svojim osvrtima na ovu predstavu objavili pozitivne kritike.

Ovacijama je publika posebno ispratila nastup Miloša Pejovića i Ane Vučković u ulogama *Hitklifa* i *Keti*. Za glumicu Vučković, rad u ovom projektu je veliko bogatstvo i ogromno iskustvo.

„Sretna sam jer je predstava ‘Orkanski visovi’ doživjela jedno novo iskustvo, susret sa novom publikom. Željni smo putovanja i razmjene mišljenja, i prijali su nam susreti sa kolegama. Nadam se da je ovo samo početak dodatnog oživljavanja predstave jer volimo da je igramo. Zahvalna sam svima koji su se potrudili da se turneja desi. Bogatstvo je igra, ali je i bogatstvo imati ovakav ansambl“, izjavila je medijima, Vučković.

Jelena Simić koja tumači lik Izabele je takođe, istakla značaj ovih ino-nastupa i susreta sa novom publikom, ali i kolegama iz Srbije.

„Značajna je svaka prilika da naše predstave igramo van granica Crne Gore. Zbog toga su i naša gostovanja u: Beogradu, Somboru i Novom Sadu bila veoma korisno iskustvo jer smo imali priliku da vidimo kako reaguje druga publika, a razmijenili smo utiske i iskustva sa našim kolegama. ‘Orkanski visovi’ je predstava koja zaslužuje da traje. Ova gostovanja su osvježila predstavu i nadam da ćemo je igrati još dugo, ne samo na domaćim scenama, već i van granica Crne Gore“, uvjeren je Simić.

„Orkanski visovi“, detalj sa turneja iz Srbije

susjedne države. Beogradska publika premijerno je odgledala maestralne bravure crnogorskih glumaca, u nedjelju, 7. aprila, u Narodnom pozorištu na sceni „Raša Plaović“. Glumci: Miloš Pejović, Ana Vučković, Katarina Krek, Dejan Ivanić, Branka Stanić, Emir Ćatović, Jelena Simić i Simo Trebješanin, dan kasnije oduševili su publiku u sali Velike scene Narodnog pozorišta u Somboru. Turneja barsko-cetinjskog ansambla uspješno je završena je 09. aprila na sceni „Pera Dobrinović“, Srpskog narodnog pozorišta, u Novom Sadu.

Ta izvođenja su ujedno prva gostovan-

S.M.

Sarajlije oduševljene cetinjskom „Pobunom mornara“

Nezaboravan aplauz u sarajevskoj noći

Na sceni Sarajevskog ratnog teatra (SAR-TR), 5. aprila odigrana je „Pobuna mornara“, predstava **Kraljevskog pozorišta Zetski dom**. Predstava koju je režirao Diego de Bree govori o istorijskom događaju iz 1918. godine, kada su se mornari na brodovima austrougarske ratne flote pobunili trežeći mir i osnovna ljudska prava.

Postaje jasno da umjetnost u ovom periodu, kako navodi **Aleš Kurt**, direktor SARTR-a, gotovo nikada ne referiše samo na udaljene događaje iz prošlosti. Upravo ovakva predstava koja u svoj fokus stavlja pobunu predstavlja takav vid teatra koji je ljudima važan i potreban.

ri publiku, sa razlogom. Znam da je postavljena u morskom ambijentu, ipak kada se igra ovdje u crnoj kutiji, dobija neku filozofsku vrijednost“, rekao je Aleš Kurt, direktor SARTR-a i jedan od vodećih reditelja u BIH.

Inspirisana tekstovima Fridriha Vulfa i Radoslava Rotkovića, „Pobuna mornara“ okupila je u okviru ideje Art Geto međunarodni ansambl koji čine glumci iz gotovo svih republika bivše Jugoslavije: **Srdan Grahovac, Romano Nikolić, Atanas Atanasovski, Konstantin Tino Kostadinovski, Omar Bajramspahić, Peda Marjanović, Mak Čengić i Marko Todorović**, kojima se pridružila i **Gjylie Pe-**

lingu, sopran iz Albanije. Rekacije i aplauz sarajevske publike pokazali su da ona snažno shvata ovu priču o: torturi, gladi, žeđi i poniženju. Izvedena je sasvim slučajno, u danima kada Sarajevo obilježava godišnjicu opsade grada.

„Uvijek rado dolazim na predstave Zetskog doma, drago mi je što sam večeras pogledao ‘Pobunu mornara’, koja je vrlo zanimljiva

„Pobuna mornara“ na sceni SARTR-a

„Umjetnici i intelektualci trebalo bi da imaju neki osjećaj šta je narodu potrebno. Ideologija je u osamdesetim godinama umrla, ipak u posljednje vrijeme i u umjetnosti je dosta podukata koji imaju neku vrstu potrebe za njom. Iako imate sporadične pokušaje pobune po svijetu, ona je bez ideologi sakata stvar, jer se lako uguši. Ideologija se mora roditi iz nečega. To se osjeća i u ovoj predstavi. Ipak, ljudi se, možda više podsvjesno, boje rađanja nove ideologije jer to rađanje bi moglo donijeti smrt majke na porodu, a sve to stvara strah. Narod pristaje na sve zbog rizika gubitka onoga što ima, bez obzira na nezadovoljstvo. To je specifična pojava koja se ciklično dešava kroz istoriju. De Breina predstava ima tu vrstu potrebe za rađanjem nove ideologije koja će dovesti do pobune. Dopada mi se energija ove predstave. Napravljena je da uznemi-

kada je riječ o stilskim i glumačkim sredstvima, u nekom ekspresionizmu za koji smatram da apsolutno leži ovoj predstavi. Jako je dobro da se priča iz prošlosti ispričala kroz ovakav vid teatra, jer kada se rade predstave koje se tiču recimo tog perioda, 1918. godine, nekako se uvijek upada u klopku da to mora biti romantičarski, što ovdje nije slučaj. Kada čujete s druge strane replike, vidite da sve to ima veze sa našim vremenom, sa ratovima koji se ponavljaju... Vojnici ginu bez obzira na epohu u kojoj se nešto desilo. Glumci su odlični. U tjelesnom smislu su odlično radili, a kao podjela su različiti. Odličan je kasting. Mislim da Zetski dom kao teatar ima tu sreću da sarađuje sa različitim rediteljima iz regiona, koji imaju različite stilove i estetike“, kazao je nakon izvođenja **Alban Ukaj**, glumac SARTR-a.

„Diego de Brea je sjajan reditelj. To je dokazao i večerašnjom predstavom. Ono što mi se posebno dopalo je ta vrsta fizikalnosti i nevidljive spontane koreografije koja stvarno radi na tome da publiku uvuče u svijet, koji je posebno pozorišni. Nije filmski, nije čisto narativni, nego je baš pozorišni. Glumci su bili fantastični. Odlično su uradili svoj dio posla, upotpunivši viziju reditelja, dajući likovima svoj pečat, učinivši ih karakterima sa kojima se publika može povezati. Sarajevska publika je posebna, to govorim iz pozicije sarajevskog

riječi su **Sanina Milavića**, sarajevskog glumca.

Nakon Sarajeva, predstava je dan kasnije izvedena i pred podgoričkom publikom u Crnogorskom narodnom pozorištu.

Predstava „Pobuna mornara“ nastala je kao prvi proizvod interregionalnog projekta ADNICH, koji pripada pretprijetnim IPA programima. Cilj je stvaranje mreže na južnom Jadranu između: Italije, Albanije i Crne Gore, koja će se baviti promocijom nematerijalnih kulturnih dobara kroz umjetnost i pozorište. Na ovaj način, Kraljevsko pozorište kao lid-

„Pobuna mornara“ inspirisana tekstovima Fridriha Vulfa i Radoslava Rotkovića

glumca. Ona ne trpi laž i neko aplaudiranje samo zbog odigrane predstave. Ova publika ovdje je vrlo je iskrena. Ovu predstavu su jako dobro pratili. Nije se čuo ni šum tokom igranja. Svaki segment su posmatrali sa posebnom pažnjom, a aplauz na kraju i generalno reakcije potvrđuju ovo što sam rekao. Ova predstava takođe može komunicirati sa publikom na dobar način bilo gdje se izvodi na Balkanu jer su na ovim prostorima aktuelne teme o demokratiji i ljudskim pravima, koji se doimaju kao nedostižan cilj u vremenu kapetana i poručnika, za koje smo mislili da je prošlo. Očigledno nije. Ako ovaj brod posmatramo kao prostor sa koga se ne može otići, shvatamo da smo svi mi na našem balkanskom brodu sa koga ne možemo pobjeći“,

er tog evropskog projekta, u saradnji sa partnerima daje zamajac za nove tendencije u kulturi, iznalazeći nove načine očuvanja nematerijalne kulturne baštine, čuvajući od zaborava bitne istorijske događaje. Takva je priča o mornarima čija se stogodišnjica obilježavala upravo u godini premijere predstave koju je režirao Diego de Bree.

PR služba Kraljevskog pozorišta Zetski dom

Bilješka: Teatar na Vasiljevskom gostovao na Cetinju „Malograđani“ na jeziku Gorkog podigli publiku na noge

Pozorišnu publiku u **Kraljevskom pozorištu Zetski dom**, na samom kraju pozorišne sezone, dočekala je teatarska poslastica, gostovanje **Teatra na Vasiljevskom**, iz **Sankt Peterburga**. Bila je to čast, prilika da se cetinjska publika upozna sa gostujućom produkcijom i naslovom „**Malograđani**“, klasikom svjetske dramaturgije na jeziku Maksima Gorkog. Publika je te večeri (11. jun) uživala u tro-satnom majstorstvu ruskih glumaca.

Pojavljivanje sjajnog **Jurija Ickova**, kao **Vasilija Besemjonova** u završnici komada bio je samo uvod u aplauz kojim je potom publika, na nogama, rekla „hvala“ odličnom ansamblu. Pored **Jurija Ickova** i **Marije Fefilove**, anambl te predstave čine: **Nadežda Živodjorova**, **Arsenij**

vokala **Viktor Volna**.

Zanimljivo je da se nakon čuvene predstave u režiji Georgija Tovstonogovog 1966. godine, peterbuška pozorišta nijesu bavila ovom dramom, ali je upravo režiser **Vladimir Tumanov** odlučio prekinuti tu pauzu postavljanjem „**Malograđana**“ na scenu Teatra na Vasiljevskom.

„Ta predstava iz 1966.godine bila je toliko snažna i kao takva ostala u pamćenju čak dvije generacije. Nakon toga dobila je i svoju televizijsku verziju. Režirao ju je poznati ruski reditelj, glavnu ulogu imao je jedan legendarni glumac, a predstava je postala svojevrsni tabu zbog čega je postala svetinja peterbuškog pozorišnog života. Naša predstava je drugačija. Takođe, je snažna i moćna,

„Malograđani“, Teatra na Vasiljevskom iz Sankt Peterburga na Cetinju

Micik, **Jekaterina Rjabova**, **Sergej Lisov**, **Aleksandr Udalcov**, **Aleksej Mancigin**, **Olga Korčagina**, **Oksana Kudlaj**, **Mihail Nikolajev** i **Jekaterina Zorina**. Scenograf je **Aleksandr Orlov**, kostimografkinja **Stefanija Graurogakajte**, dizajn svjetla potpisuje **Konstantin Udovičenko**. Muzički urednik je **Aleksandr Zakrževskij**, a profesor

a ansambl je zaista odličan. Zbog toga je dobro prihvaćena u peterburškom pozorišnom krugu. Važno je reći i da je isto tako prihvaćena i van našeg grada, a to se pokazalo u vašem Teatru“, kazao je reditelj **Vladimir Tumanov**.

U fokusu ovog komada je porodica **Vasilija Vasiljevića Besemjonova**, bogatog malograđanina.

U njegovom domu uvijek je mnogo ljudi, ali nema mira i saglasja pod krovom te kuće. Fatalno se razlikuju shvatanja svijeta, vremena se mijenjanju. Očita je kriza arhaičnih porodičnih odnosa, dolazi novi naraštaj. Generacijski sukob, koji je bio tada, aktuelan je uvijek, ponavlja se sa svakim naraštajem, pa su takvi i „Malograđani“, Maksima Gorkog. Postoje uvijek dvije istine, a onu roditeljsku, djeca prerastu baš kao staru odjeću, kažu glumci.

„Moj lik u ovoj predstavi ima problem, ne prihvata je pordica u kojoj živi. Meni se u stvarnom životu dogodila slična situacija i kada smo otpočeli

i postiglo je velike uspjehe, stvorilo bogat i raznovrsan repertoar koji uključuje izvođenja savremenih autora, kao i ruske klasike. Sa pozorištem su sarađivali istaknuti režiseri, a osvajalo je najveće državne pozorišne nagrade i učestvovalo na gotovo svim međunarodnim festivalima.

„Naš ansambl jako je iskren, svaku predstavu igraju otvoreno, sa punom snagom, a vaša publika večeras bila je srdačna, što je jako važno. Dobro razumije rusku klasiku. Sretni smo zbog igranja na Cetinju, istorijskom gradu sa jedinstvenim ambijentom. Vaše Pozorište smo doživjeli

Zgrada Kraljevskog pozorišta Zetski dom

probe shvatila sam koliko je to stvarno i za današnji trenutak relevantno. U trenutku priprema, počela sam razmišljati o ljudima iz mog života. U riječima Besemjonova čula sam riječi svog oca. Ovaj tekst mi je zapravo pomogao, ponudio rješenja, drugu tačku gledišta, drugačije sam počela percipirati ono što govore moji roditelji. To je promijenilo naše odnose. Večeras smo uživali. Vaš Teatar ima intimnu, kamernu atmosferu. Ovo je večeras bilo druženje, kao neki razgovor gdje svi sjedimo za jednim stolom. Osjetili smo vašu srdačnost“, izjavila je glumica Marija Fefilova.

Teatar na Vasiljevskom jedan je od namladih i najinteresantnijih glumačkih kolektiva u Sankt Peterburgu. Pozorište je osnovano 1989. godine

kao neko, u pozorišnom smislu, sveto mjesto. Teatar na Vasiljevskom je veliko pozorište, jer imamo ansambl koji broji više od 60 glumaca. Ove godine slavimo jubilej - 30 godina postojanja. Razgovarali smo sa vašim direktorima... Želimo zadržati vezu sa vama. Vi imate jako dobrih predstava. Pozorište ste evropskog nivoa i nadamo da ćete sa nekom od njih biti u Sankt Peterburgu, na našoj pozornici. Sa vašom umjetničkom direktoricom Lidijom Deović imali smo jako dobar susret. Očekujemo nastavak saradnje“, poručio je Genadij Judin, zamjenik direktora festivalskih programa i gostovanja Teatra na Vasiljevskom.

PR služba Kraljevskog pozorišta Zetski dom

Gradsko pozorište i Universal Capital banka potpisali Ugovor o sponzorstvu U korist pozorišne igre

Direktorica Gradskog pozorišta mr **Nela Savković Vukčević** i glavni izvršni direktor Universal Capital banke **Miloš Pavlović** potpisali su sredinom marta četvorogodišnji **Ugovor o generalnom sponzorstvu**, saopšteno je iz podgoričkog Pozorišta. Ova Banka će u pomenutom periodu za Gradsko pozorište izdvojiti **100.000 eura**.

Sredstva, koja će na godišnjem nivou iznositi 25.000, biće namijenjena daljem razvoju i unapri-

i još većem promovisanju kulture kao ideje društveno odgovornog poslovanja“, rekla je direktorica Gradskog pozorišta mr Nela Savković Vukčević, nakon potpisivanja Ugovora.

Universal Capital banka ovim primjerom pokazala je posvećenost razvoju kulture, u korist pozorišne igre u ovom slučaju, što je dobar pokazatelj društveno odgovorne kompanije i jedan od najboljih načina na koji akteri biznis sektora mogu da unapri-

Savković Vukčević i Pavlović / detalj sa potpisivanja Ugovora

jedjenju umjetničkog programa Gradskog pozorišta, kao jedne od najznačajnijih institucija kulture Glavnog grada.

„Sporazum pokazuje visok odnos prema društvenim aktivnostima i odnos Universal banke prema kulturi, za koju svi znamo koliko je značajna za uzdizanje svijesti svakog čovjeka. Gradsko pozorište je veoma značajno za kulturni identitet i Podgorice i Crne Gore, a da bi nastavilo da unapređuje svoje aktivnosti, veoma su značajne podrške kao što je upravo ova koju smo dobili od Universal banke. Vjerujem da će i klijenti ove Banke, kao i auditorijum Pozorišta, znati da cijene ovakav odnos prema kulturi i umjetnosti i da će doprinijeti ugledu i jedne i druge institucije, ali, svakako,

jede rad umjetničkih institucija, ali i cjelokupne kulturne scene Glavnog grada i Crne Gore.

„Kao društveno odgovorna banka prepoznavamo značaj ove institucije za Podgoricu, ali i za društvo u Crnoj Gori u cjelini, posebno u vremenu kada se sve vrijednosti unižavaju. U eri rijaliti programa i svega što nas okružuje jako je važno podržati institucije koje su okosnica moralne vertikale društva. Tako smo se i mi odlučili da na ovaj način u narednom periodu pružimo podršku Gradskom pozorištu “, izjavio je glavni izvršni direktor Universal Capital banke Miloš Pavlović.

Gradsko pozorište, Podgorica

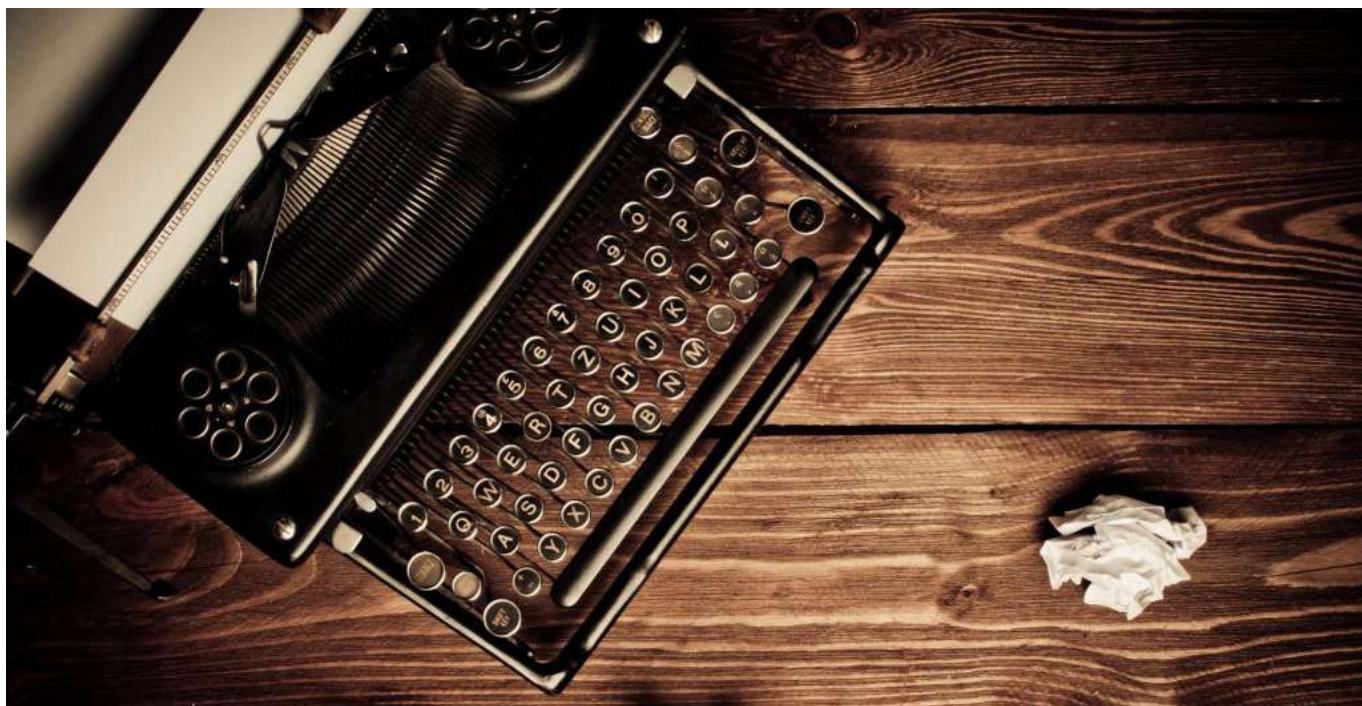
Rezultati Konkursu CNP za savremeni domaći dramski tekst Drama „Uspavani“ proglašena za najbolju

Drama „Uspavani“, autora Mirjane Medojević i Ilije Đurovića, proglašena je nedavno za najbolju na Konkursu Crnogorskog narodnog pozorišta za savremeni domaći dramski tekst. Odluku je donio žiri u sastavu: Božo Koprivica, dramaturg, Željka Udovičić Pleština, dramaturškinja i Goran Bulajić, dramaturg i reditelj.

„Nagrađeni dramski tekst ‘Uspavani’ savremena je priča koja na dramaturški inovativan

Žiri preporučuje još dva dramska teksta. Prvi je „Mozgu, čao“, autorke Sandre Vujović, podnaslovljen kao „Igra žanrova i u pet slika i četiri marketinška predaha“.

„Riječ je o zanimljivom predlošku koji upravo miješajući stih i prozu, analizira britkim humorom našu savremenost te otvara mogućnost zanimljivom uprizorenju teksta kao mjuzikla“, navodi se u saopštenju. Drugi tekst koji je preporučen je „Krst

i neuobičajen način progovara o danas i te kako aktuelnom problemu migranata u Evropi. Autori sveprisutni problem straha od različitog, drugačijeg, otvaraju poetskim jezikom kojim pričaju fantastičnu priču o dječaku koji tone u san iz kojega se ne može probuditi nakon što mu je odbijen zahtjev za azil. Oni pri tome na duhovit način denunciraju neosjetljivost konzumerističkog društva koje se nametnulo kao ideal i mjesto sretnog života za ljudske sudbine koje se ne uklapaju. Struktura komada koja postavlja Didaskaliju (za apatične) u središte dramskog zbivanja dajući joj ulogu protagoniste, svojevrsnog naratora koji komentariše, ali i aktivno mijenja dramski tok, pokazala se odličnim odabirom ovog autorskog dvojca. Ukratko: drama pričajući o usnulima originalno analizira javu kojoj svjedočimo“, saopšteno je iz CNP-a.

sa petokrakom“, autora Velizara Radonjića. Taj dramski tekst, sublimira unutar jedne porodice i jednog pokušaja sahrane, sve boljke političkih i drugih krađa i interesa, demistifikujući vješto sav jad, čemer i ‘trgovinu’ takve vrste u ovim našim tranzicijskim zemljama, koje demokratiju shvataju na doista poseban način“, naglašava Žiri.

Autorima nagrađene drame biće dodijeljena plaketa i novčana nagrada u iznosu od 5.000 eura, čiji je pokrovitelj Ministarstvo kulture. Crnogorsko narodno pozorište ima pravo praizvedbe komada. Nagrada će biti uručena na Dan Crnogorskog narodnog pozorišta 1. novembra 2019. godine.

Na četvrtom Konkursu Crnogorskog narodnog pozorišta za savremeni domaći dramski tekst koji je bio otvoren do 10. marta ove godine, pristigla su 33 dramska teksta.

S. M.

Novosti iz regiona

Teatar EXIT dobitnik četiri nagrade

Teatar EXIT iz Zagreba svojom produkcijom skreće pažnju ne samo publici, već i selektorima pozorišnih festivala i njihovih žirija. To potvrđuju i ovogodišnje nagrade XXVI Festivala glumca, koji se održao od 11. do 19. maja u pet gradova Vukovarsko-srijemske županije, sa domaćinima gradom Otokom i glumcem Žarkom Potočnjakom.

takođe u produkciji Teatra EXIT.

Prema objašnjenju članova „ocjenjivačkog suda“, predstava „Konstelacije“ sjajan je spoj „*izuzetnog teksta Nicka Paynea duboko promišljene režije Aide Bukvić, izvrsne glumačke izvedbe Olge Pakalović i Vladimira Posavca Tušeka. Pisac pred rediteljku i glumce postavlja zahtjevan za-*

Detalj iz komada „Konstelacije“, Teatar EXIT

Drama „Konstelacije“, Nicka Paynea, u režiji Aide Bukvić, koju je EXIT radio u koprodukciji sa „Osječkim ljetom kulture 2018“, proglašena je za najbolju predstavu. Tu odluku donijeli su jednoglasno članovi „ocjenjivačkoga suda“ u sastavu: Ankica Dobrić, Trpimir Jurkić i Branimir Vidić Flika.

„Konstelacije“ već drugu godinu zaredom, EXIT-u donosi Nagradu za najbolju predstavu u cjelini. Glumici iz te predstave, Olgi Pakalović dodijeljena je Nagrada „Fabijan Šovagović“. Ista nagrada dodijeljena je i Filipu Križanu iz predstave „Susret“ autorke i redateljice Nine Mitrović, te Siniši Popoviću za ulogu iz ansambla istog komada,

datak da u nizovima kratkih scena izgrade i odigravaju svoju istovremenost. S minimalnim tehničkim sredstvima, s tek nekoliko scenografskih elemenata stvoren je čitav svemir s čudesnom konstelacijom zvijezda – pčelinjaka, koje određuju emotivnu i bolnu sudbinu dvoje lica Olge i Vladimira u potrazi za bliskošću i ljubavlju“.

Ovogodišnji XXVI Festival glumca okupio je edamnaest predstava iz prošlogodišnje hrvatske pozorišne produkcije, u izboru selektorke Festivala Mirele Brekalo Popović.

Teatar EXIT

Intervju: Fabio Toledi, potpredsjednik Međunarodnog teatarskog instituta

Investicije u kulturu su dobrobiti društva

Najstariji crnogorski teatar, Kraljevsko pozorište Zetski dom, ušao je sa projektom ADNICH u još jednu važnu evropsku saradnju, ovoga puta kao nosilac projekta. Prvi proizvod bila je predstava „Pobuna mornara“ koju je režirao Diego de Brea, krajem avgusta prošle godine, na tivatskim Pinama. Nastao na konceptu Art Geto kojim je umjetnička direktorica Lidija Dedović ostvarila jednu sjajnu ideju, a to je okupljanje međunarodnog ansambla koji su činili glumci iz gotovo svih država bivše Jugoslavije. Projekat ADNICH (Jadranska mreža umjetničkih produkcija sa ciljem boljeg razvoja i zaštite nematerijalnih kulturnih dobara), Kraljevsko pozorište dobilo je u okviru programa INTERREG IPA, prekogranična saradnja „Italija-Albanija -Crna Gora“, koji predstavlja pretpriprisan program Evropske unije. U njemu ima četiri partnera. Iz Albanije: Opštinu Pogradec i FDU Tirana, a iz Italije: Univerzitet Salento iz grada, kao i na svjetskom nivou prepoznatu instituciju kao što je Međunarodni teatarski institut (ITI).

Njegov potpredsjednik Fabio Toledi govori o važnosti ovog projekta, ali i doprinosu Međunarodnog teatarskog instituta kulturi u svijetu. Jedan od njih svakako je i uspostavljanje Svjetskog dana pozorišta koji se obilježava 27. marta u pozorištima širom svijeta.

Kraljevsko pozorište Zetski dom u projektu ADNICH učestvuje sa još dvije zemlje: Italijom i Albanijom. Šta kao društvo dobijamo zajedničkim učesćem u njemu, koja je to vrijednost kojoj zajedno stremimo?

Fabio Toledi: *Naučno istraživanje predstavlja temelj za sve aktivnosti kada je riječ o društvima koja su obuhvaćena projektom. Ne misli se samo na državljanstvo koje je navedeno u pasošu. Pitanje je mnogo dublje. Ko zaista živi na tom području, konkretni elementi. Tu je pitanje statusa žena jako bitno, valorizacija važnosti tog elementa. Ugnjetavanje žena ne dolazi spolja, dešava se u okviru porodice. Kada je riječ baš o ovim regijama, Albaniji, Crnoj Gori i južnoj Italiji, može se govoriti i o prisustvu matrijarhata, a to je ogroman resurs za nas, to je ono što postoji, to je konkretan teren na kome možemo raditi. To je suština pozorišta, pa i kada govorimo o klasičnom grčkom teatru.*

Njegov posao je da govori o onome što se događa, a ne da se bavi udaljenim idejama.

Cilj je dakle govoriti o poznatim stvarima, ali na drugačiji način. Šta ćemo imati kao rezultat, da li će to biti pozorišne produkcije, gdje ćemo moći vidjeti djela koja budu nastala u okviru vašeg zajedničkog projekta?

Fabio Toledi: *Predstave ćemo moći vidjeti na nekim Festivalima. Prvi proizvod projekta je predstava Kraljevskog pozorišta Zetski dom - „Pobuna mornara“. Bavi se jednim istorijskim događajem, a u osnovi su mornari koji predstavljaju jako bitan aspekt u svim zemljama koje učestvuju u projektu. Postoji jedna karakteristična sintagma u klasicima, Mediteran zovemo „Naše more“. Ta granica između naših zemalja nije planinski vijenac, nije bodljikava žica. To isto more zapljuskuje naše obale. Pitanje mornara jeste važno pitanje koje ćemo istraživati. Nije riječ o nacionalnom i identitetskom ponosu koji treba prezentovati, riječ je o ljudima koji imaju šansu da razmijene iskustva i stvore kontakt.*

Obično sredstva koja su budžetom opredijeljena za kulturu nisu dovoljna. Kakav je vaš stav o načinu finansiranja projekata u kulturi kroz EU fondove?

Fabio Toledi: *Finansiranje kroz projekte je veoma važno, naročito ako smo svjesni nekih aspekata. Evropska unija danas nailazi na mnoge izazove, u Italiji ovaj koncept, moje je mišljenje, mnogi nepravedno kritikuju. Ukoliko izuzmemo konflikt na prostoru bivše Jugoslavije, ovo je prvi put u istoriji da kroz jedan duži period u Evropi nema rata. Mir nije nešto što bi trebalo podcijenivati. Rat stvara nove sukobe, destrukciju, ne stvara nove prilike. U ratu siromaštvo postaje radikalnije, patnja postaje još jača. Dobrobit ljudi zavisi od kulture, od toga da li će se kultura održati u jednom društvu. Ono što investiramo u kulturu, kažu tolike važne studije u svijetu, kao rezultat ima 20 puta veći uticaj na dobrobit jednog društva, naročito ako je riječ o temama koje se tiču ljudi, kao što su: pitanja manjina, osoba sa invaliditetom, kada se govori o zatvorenicima. Ove teme su jako važne i u teatru, pa i kada je riječ o ekonomiji jedne zemlje. Ova ideja podrazumijeva ozdravljenje, revitalizaciju. Na*

...Pozorište...

taj način čuvamo ono što imamo, a zaboravljenim mjestima dajemo novu namjenu. To je jako važan pravac i za ITI. Jednu staru fabriku smo pretvorili u mjesto na kome se stvara kultura, na kome se dešava socijalna inkluzija to je sada naše sjedište u gradu Leće. To su ideje koje njeguje EU. Ako EU podrazumijeva samo saradnju zbog finansijskih

se čita cijelom svijetu, koju svi centri prevode i prenose. ITI je podijeljen na komitete i mreže posvećene važnim segmentima u kulturi kao što je recimo umjetnost u zemljama zahvaćenim ratom, ostvarivanje prava na vize za umjetnike, zaštita starih pozorišta- to je važna oblast u Americi i Aziji, imamo komitete i mreže koje realizuju specifične

interesa, ne postiže se ništa. Međutim, ako je EU mjesto gdje možemo stvoriti kvalitet za stvarne ljude onda to ima smisla.

ITI nije mnogo poznata u Crnoj Gori. Ipak, vi imate 103 sjedišta u svijetu. Šta je suština vaše organizacije?

Fabio Toledi: ITI je osnovana 1948. , a od 1972. svake godine obilježavamo 27. mart, Međunarodni dan pozorišta. Na taj dan u teatrima širom svijeta bude pročitana poruka neke važne osobe iz umjetničkog svijeta. Bili su to Artur Miler, Jonesko, Pablo Neruda, Dario Fo, Piter Bruk i mnogi drugi. Ova poruka bude prevedena na mnoge jezike svijeta, a glavna ceremonija se održava u sjedišti ITI-a u Parizu. Već osam godina imamo Međunarodni dan plesa, prošle godine proslavljen je u Havani. I za ovaj dan imamo poruku koja

aktivnosti, bave se tradicijom teatra, edukacijom i školama posvećenim pozorišnim zanimanjima. Zbog ITI-a u svijetu se dešavaju mnoge divne stvari kada je riječ o kulturi i cijelom društvu.

*Tekst preuzet sa web stranice
Kraljevskog pozorišta Zetski dom*

Autorka intervjuja Jelena Marković Čadenović

U CNP održana komemoracija povodom smrti Mihaila Miše Janketića Kralj južnoslovenske glume i pozorišta

Crnogorsko narodno pozorište i Ministarstvo kulture Crne Gore, 24. maja održali su komemoraciju povodom smrti velikana regionalnog glumišta **Mihaila Miša Janketića**.

U prisustvu članova njegove porodice, brojnih istaknutih umjetnika i drugih poštovalaca njegovog rada, o proslavljenom glumcu govorili su ministar kulture **Aleksandar Bogdanović**, direktorica Crnogorskog narodnog pozorišta **Zorana Kralj**, reditelj **Blagota Eraković** i glumac **Slobodan Marunović**.

Nikole u predstavi Princeza Ksenija od Crne Gore, zahvaljujući čemu smo dobili nezaboravnu rolu o stradalništvu crnogorskog suverena. Impozantan je spisak istorijskih ličnosti koje je igrao, a zapadale su ga one koje glumca stavljaju pred posebne izazove - Marko Miljanov, Kralj Nikola, Staljin, Tito, Ivo Andrić, neke su od njegovih nezaboravnih rola. Ove biografije česta su tema dramskih i filmskih djela naših prostora, a zasigurno će još dugo provocirati dramaturge, scenariste, reditelje i glumce. Ipak, svima nam je jasno da je Miša Janketić postavio

Sa komemoracije glumcu Mišu Janketiću

Govoreći o Janketićevom životu, ulogama i radu, ministar Bogdanović kazao je kako je on bio jedan od književno najosvješćenijih glumaca sa jugoslovenskog prostora.

„Njegov odnos prema tekstu uvijek je podrazumijevao precizno prepoznavanje konteksta, što glumačko majstorstvo Miše Janketića čini zanatskim uzorom mladim generacijama glumaca. Jedan od najboljih primjera te posvećene i eruditne kreacije lika, zasigurno je uloga Kralja

teško dohvatljivu ljestvicu u oživljavanju tih ličnosti, kako na pozorišnim daskama, tako i na filmskom platnu“, rekao je ministar Bogdanović.

Direktorica CNP **Zorana Kralj** podsjetila je kako je Janketić u tom Teatru prvi put zaigrao 1972. godine u komadu „Pozorište jednog glumca“. Za ulogu *Marka Miljanova* u istoimenoj predstavi, 2000. godine dobio je godišnju nagradu Crnogorskog narodnog pozorišta, a ljeta kasnije postao je i počasni član te institucije.

„Veliki glumci ne ostavljaju samo svojim ulogama pečat i dragocjen trag u istoriji jednog teatra ostaju u trajnom sjećanju svih onih ljudi koji čine pozorišnu zajednicu na jednom prostoru, ono što ostaje u nasljeđe kasnijim generacijama, onima koji, na žalost, nijesu imali sreću da svjedoče vremenu Miša Janketića, da sa njim rade, da ga poznaju. Zahvaljujući svojoj osobenosti i svemu onome što velike čini velikima, Mišo Janketić je ušao u legendu za života. Govore o Mišu oni koji su imali privilegiju da sa njim rade i stvaraju, da sa njim dijele trenutke na sceni i van nje, pričaju o njegovoj mudrosti, duhovitosti, potvrđuju da je bio briljantan glumac koji je sa lakoćom stvarao i igrao, glumac rijetke erudicije i iznad svega častan čovjek“, istakla je Kralj.

Govoreći o Janketiću, reditelj **Blagota Eraković** kazao je kako je njegova ključna karakteristika u radu bila ogromna energija i ljubav prema pozorištu i svakom zadatku koji je do perfekcije ispunjavao.

„Miša je bio jedan od najobrazovanijih glumaca i sa njim nije bilo lako sarađivati. U razgovoru je do savršensva branio i potkrepljivao svoje stavove, erudicijom i snagom pred kojom bi samo neupućeni - da ne kažem težu riječ, reditelj imao kontra argumente i neprihvatanje. Ovo tvrdim na osnovu naše pedesetpetogodišnje saradnje i isto toliko druženja od Beograda do Podgorice, Pariza, Londona... pa sve do njegovog Tomaševa i Bjelog Polja za koje je bio sudbinski i emotivno vezan. Znao je da kaže da je na svome tek kad dođe u Tomaševo i Crnu Goru. Često sam razmišljao: Kako Mišo, čim stigne na tlo Crne Gore, bez greške i trunke poze govori crnogorski, ijekavski, zanoseći malo na 'tomaševski', o čemu smo imali bezbroj kreativnih rasprava. Teško je nabrojati sve Mišove velike uloge, od najvećih istorijskih ličnosti do najkompleksnijih likova iz djela svjetskog repertoara – ali ću reći da je bio univerzalni talenat, rođeni glumac, podjednako dobar i u komičkim i u tragičkim, dramskim ulogama. Njegova imaginacija, mašta, intuicija, snaga graničila se sa metafizikom. Po tome sam ga i svrstao ne u princa, kako su ga za života zvali, već u kralja južnoslovenske glume i pozorišta“, zaključio je Eraković.

Prisutnima se obratio i glumac **Slobodan Marunović**, koji je pozvao na posljednji aplauz glumačkoj veličini. Maihailo Mišo Janketić rođen

je 1938. godine, upravo na datum kada je održana komemoracija u CNP, a preminuo je 15. maja. Sahranjen 18. maja u Aleji zaslužnih građana na Novom groblju u Beogradu.

Tokom karijere, od kraja pedesetih godina prošlog vijeka, Janketić je ostvario niz zapaženih uloga u: filmovima, televizijskim serijama i teatru. Od 1960. godine bio je stalni član Jugoslovenskog dramskog pozorišta. Posebno angažovan i na teatarskoj sceni u našoj državi, ostvario je i niz zapaženih uloga u Crnogorskom narodnom pozorištu, a status počasnog člana koji se dodjeljuje najistaknutijim stvaraočima i saradnicima pozorišta koji su vanrednim rezultatima doprinijeli usponu CNP-a, stekao je 2001. godine. Dobitnik je Godišnje nagrade CNP-a za ulogu Marka Miljanova u predstavi „Marko Miljanov“, Novaka Kilibarde, u režiji Blagote Erakovića 2000. godine. U Crnogorskom narodnom pozorištu, Janketić je ostvario uloge u predstavama: „Pozorište jednog glumca“ (1972.god), „Medalja“, Veljka Radovića, u režiji Mila Đukanovića (1976.), „Profesionalac“, Dušana Kovačevića, u režiji Branislava Mićunovića (1991.), „Gorski vijenac“, Petra II Petrovića Njegoša, u režiji Branislava Mićunovića (1997.), „Princeza Ksenija od Crne Gore“, Radmile Vojvodić (1997.), „Lažni car Šćepan mali“, Petra II Petrovića Njegoša, u režiji Dejana Mijača (1997.), „Marko Miljanov“, Novaka Kilibarde, u režiji Blagote Erakovića (2000.), „Elektra“, Danila Kiša, u režiji Egona Savina (2000.) i „Jakov grli trnje“, Veljka Radovića, u režiji Blagote Erakovića (2005.).

Omaž glumcu Sretenu Mitroviću Neprikosnoven suveren stiha

- Goran Bulajić: „*Pozorište je način života... Pozorište odrešuje misao... Pozorište znači rad na sebi... Ono znači usavršavanje i duhovno je bogatstvo. Sreten je to nosio u sebi. Bio je frontmen i na probama i na izvođenjima...*“
- Pavle Goranović: *Sreto je bio umjetnik koji je odlično govorio poeziju. On je bio i odličan poznavalac poezije o čemu svjedoči ne samo izbor stihova koje je izgovarao, nego i njegova bogata biblioteka iz te oblasti...*“
- Renata Bulajić: *Narodna biblioteka 'Njegoš', u saradnji sa Zahumljem i Nikšićkim pozorištem, iniciraće da se uspostavi Nagrada za scenski nastup, koja će nositi ime Sretena Mitrovića.*

Povodom godišnjice smrti istaknutog nikšićkog kulturnog poslenika - glumca i interpretatora poezije **Sretena Mitrovića**, u Zahumlju je sredinom februara organizovano veče sjećanja na tog umjetnika. U programu su učestvovali njegovi dugogodišnji prijatelji i saradnici: **Vojo Krivokapić, Goran Bulajić, Boban Čvorović, Čičo Vulcanović, Pavle Goranović, Mihailo Perošević, Renata Bulajić i Ana Pejović**. Oni su publiku koja je ispunila salu do posljednjeg mjesta, podsjetili na univerzalne umjetničke vrijednosti koje je Mitrović promovisao i afirmisao.

Mihailo Perošević, kao moderator večeri istakao je da je Mitrović, kao dramski umjetnik, prije svega bio neprikosnoven i suveren vladar stiha i jedan od najboljih interpretatora poezije sa ovih prostora. Zbog toga je sjećanje na tog dramskog umjetnika bilo pretočeno u carstvo poezije. Govoreni su stihovi koje je Sreten volio i često ih oživljavao na scenama, ili u omiljenom društvu, prije svih, to je poezija pjesnika: Frederika Garsije Lorke, Branka Miljkovića, Augustina Tina Ujevića, Borisa Pasternaka, Milana Duga

Krivokapića. Te večeri izgovoreni su i prvi stihovi posvećeni Sretenu Mitroviću.

Perošević je podsjetio publiku na Sretenov angažman u Dramskom studiju Centra za kulturu, u

kojem je u početku bio radno angažovan kao koordinator za scenske djelatnosti.

„*Kasnije je Sreto radio u Biblioteci, gdje je bio svoj na svome. Okružen knjigama, on u instituciji pravi jednu pravu malu instituciju. Tu su se okupljali studenti, đaci, omladina i stariji građani, često kod Sreta dolazeći po savjete... Pravili su se pravi mali pjesnički kružoci. Tada sam se zarekao, gledajući i slušajući Sretena na mnogim književnim večerima i mnogim promocijama, da ću jednom njemu u čast govoriti pjesmu koju je on najviše volio i najčešće govorio*“, rekao

je Perošević.

Njegovi prijatelji i kolege sa scene: **Vojo Krivokapić, Boban Čvorović, Čičo Vulcanović**, sa tugom u duši i srcu, ali sa osmjehom na licu, pričali su o Sretenu Mitroviću. Publici su podarili nekoliko anegdota, koje su izmamile osmjeh, uprkos sjeti za

velikim umjetnikom i dragim sugrađaninom.

Glumac **Boban Čvorović** emotivno je govorio o višedecenijskom privatnom i profesionalnom druženju sa Mitrovićem.

„Ove godine, 1.decembra biće četrdeset godina, od kad smo krenuli u avanturu zvanu 'Čekajući Godoa', predstavu koja nas je generacijski kanalisala i zakucala za scenu. Od tog trenutka pa sve do Sretove smrti bilo je vrijeme intezivnog druženja sa Sretenom, mojim mentorom, kada je u pitanju poezija“. Rekao je Čvorović.

Reditelj **Goran Bulajić** se osvrnuo na karakterne osobine glumca Mitrovića, koje su, kako je istakao Bulajić, počivale „na klasičnim uzusima, tradicionalnim i savremenim parametrima. Sreto je bio dobar, otvoren, srdačan čovjek, iz dobre porodice koja je njegovala sve klasične vrijednosti. Dobar dio našeg društva ostao je u prijateljskom odnosu, u dobrom dijelu zahvaljujući Sretovoj pozitivnoj energiji, njegovoj potrebi za iskrenim, otvorenim druženjem, njegovim pozitivnim nabojem i interesom za scenskim ispoljavanjem, njegovim viškom emocija i potrebi da se bavimo pozorištem, da budemo otvoreni, aktivni i da smo jedno bratstvo“, prisjetio se reditelj Bulajić. On je slikovito opisao početke rada sa glumcem Mitrovićem, '80-tih godina minulog vijeka.

„Počeo je ranije da se bavi pozorištem. Bio sam student kada je on imao prvu ulogu sa ekspanzijom, ulogu sa uspjehom, u 'Čekajući Godoa'. Akteri su ovdje, on nije... Taj tekst je prije neko veće igran u CNP-u i ja sam negdje podsvjesno zatvarao krug našeg rada, naših dometa... Počeli smo aktivno, otvoreno, žestoko, angažovano smo ušli u jedan krug, svijet... Ušli smo u pozorište. Pozorište je način života... Pozorište određuje misao... Pozorište znači rad na sebi, ono znači usavršavanje i duhovno je bogatstvo. Sreten je to nosio u sebi. Bio je frontmen i na probama i na izvođenjima. Gorio je o tome sa viškom emocija, koje je uvijek imao prema svima, prema poslu kojim se bavio, a posebno prema poeziji koju je jako dobro, angažovano i sa velikim osjećajem i emocijom govorio“, zaključio je Bulajić.

Književnik **Pavle Goranović** je kazao da Sreto mnogo nedostaje ne samo njegoj porodici i prijateljima, već i gradu Nikšiću.

„Siguran sam da će njegov duh i dalje faliti Nikšiću. Nas je povezala poezija. Sreto je bio umjetnik koji je odlično govorio poeziju. On je bio

i odličan poznavalac poezije o čemu svjedoči ne samo izbor stihova koje je izgovarao nego i njegova bogata biblioteka iz te oblasti.

Veoma teško mi je da govorim večeras zato što su Sreto i njegov duh i dalje prisutni i pored činjenice koja je tako strašna“, rekao je Goranović. On je pročitao svoju pjesmu koju je posvetio Sretu još za njegovog života i koju je on volio.

Direktorica Biblioteke „Njegoš“, Renata Bulajić, je istakla da je Mitrović, kolegama često bio velika podrška na putu ka ostvarenju određenih uspjeha.

„Često nijesam znala ko su organizatori određenih događaja jer je sve počinjalo i završavalo se sa Sretenom Mitrovićem. Nijesam znala da li organizuje to Biblioteka, Zahumlje ili Pozorište. On je bio svuda prisutan, kao da nas je sve zajedno objedinjavao želeći da budemo jedno, kultura grada Nikšića u globalu. Narodna biblioteka 'Njegoš', u saradnji sa Zahumljem i Nikšićkim pozorištem iniciraće da se uspostavi Nagrada za scenski nastup, koja će nositi ime Sretena Mitrovića. Na taj način ćemo se valjano odužiti ovog kulturnom poslaniku, našem, prije svega prijatelju“, poručila je Bulajić..

Pjesnikinja **Ana Pejović**, koja je sa Sretenom Mitrovićem, posljednju deceniju realizovala čitav niz književnih večeri, pjesničkih susreta i drugih važnih književnih događaja, recitovala je pjesmu koju je posvetila svom preminulom kolegi. Na večeri pročitana je i dirljiv telegram koji je uputio akademik **Sreten Perović**.

S. Marojević

Crna Gora na mapi centara Internacionalnog teatarskog instituta Osnovan ITI Montenegro

• *ITI Montenegro svojim osnivanjem postaje dio svjetske organizacije, Internacionalnog teatarskog instituta, i služiće kao platforma za promociju crnogorske kulture, razmjenu umjetnika i profesionalaca u sferi kulture i obrazovanja, na evropskom i svjetskom nivou.*

Nedavnim osnivanjem **ITI Montenegro**, Crna Gora našla se zvanično na mapi Internacionalnog teatarskog instituta (ITI). ITI Montenegro svojim osnivanjem postaje dio svjetske organizacije, Internacionalnog teatarskog instituta, i služiće kao platforma za promociju crnogorske

u agendi novoosnovanog ITI Montenegro centra je regionalna ITI konferencija u cilju saradnje sa kancelarijama u Ljubljani, Beogradu i Zagrebu.

Cilj osnivanja Internacionalnog teatarskog instituta u Crnoj Gori - ITI Montenegro je stvaranje organizacije koja počiva na tekovinama UNESCO-a i ciljevima koje ova organizacija sprovodi u sferi kulture, obrazovanja i umjetnosti. ITI Montenegro u svom radu staviće poseban fokus na jačanje kulturne scene u Crnoj Gori kroz promociju umjetnosti i umjetnika sa jasnom namjerom približavanja profesionalnim svjetskim standardima.

Baziran na **ITI Povelji** donesenoj u Pragu 1948.godine, ITI Montenegro će štititi vrijednosti utemeljene ovim dokumentom. U članu 1. i 2. Povelje stoji:

Montenegro Centre ITI

Član 1:

kulture, razmjenu umjetnika i profesionalaca u sferi kulture i obrazovanja, na evropskom i svjetskom nivou.

Sjedište crnogorskog ITI je u Kraljevskom pozorištu Zetski dom na Cetinju. Zvanična konferencija povodom osnivanja ITI Montenegro centra biće upriličena u februaru 2020. godine na Cetinju.

Ideja da Crna Gora postane sastavni dio planetarne prestižne i najveće mreže koja je osnovana 1948.godine, a u svijetu ima oko 100 centara, nastala je zahvaljući inicijativi italijanskog ITI centra, koji se nalazi u gradu Leće, u regiji Pulja. ITI centar iz Italije, inače, jedan je od partnera u projektu ADNICH IPA CBC Italia-Albanija-Montenegro, u kome je Kraljevsko pozorište Zetski dom lider. Taj EU projekat zvanično je otpočet 2018., a trajaće do 2020. godine. Takođe, tokom naredne godine,

Činjenica da pozorišne i izvedbene umjetnostipredstavljajuunverzalnijezikljudskog roda, koje povezuju mnoštvo ljudi na svjetskom nivou, dovela je do formiranja posebne profesionalne internacionalne organizacije, koja će nositi ime Internacionalni teatraski institut, sa dodatkom: svjetska organizacija za pozorišne- i izvedbene umjetnosti. Svrha ITI-a je promocija međunarodne razmjene znanja i vještina (u pozorištu, drami,plesu, muzici) u svim svojim formama, sa namjerom da se očuva mir i razvije prijateljstvo među narodima, da se produbi uzajamno razumijevanje i poboljša kreativna saradnja između svih pojedinaca i grupa u pomenutom polju djelovanja.

Član 2:

Da bi se ostvario gore pomenuti cilj, ITI će od sada:

- Osnaživati održive kreativne aktivnosti u pozorištu, drami, plesu, muzici, u svim svojim formama:

njima bili su: Artur Miler, Jonesko, Pablo Neruda, Dario Fo, Piter Bruk i mnogi drugi. Od 1972. ova poruka, prevedena na jezike svijeta, putuje u sve krajeve gdje umjetnost živi, šalje je Internacionalni teatarski institut, a glavna ceremonija održava se u njegovom sjedištu u Parizu. Internacionalni teatarski institut, nastao je zahvaljujući inicijativi

- Ojačavati saradnju kulturnih djelatnika na nacionalnom i međunarodnom nivou;
- Osnivati ITI centre u svim zemljama, koliko to bude moguće;
- Sakupljati važne novosti i informacije koje se odnose na umjetničku scenu i činiti ih dostupnim kroz objavljivanje u našim publikacijama;
- Sarađivati aktivno sa svim ITI centrima u cilju organizovanja festivala, kongresa, konferencija, performansa, izložbi, takmičenja na nacionalnom, međunarodnom i svjetskom nivou;
- Podržavati razvoj pozorišnih i izvedbenih umjetnosti i štiti prava umjetnika i profesionalaca.

Da podsjetimo, svake godine, u svijetu se obilježava se 27. mart, Međunarodni dan pozorišta. Na taj dan u teatrima širom planete čitaju se poruke važne osobe iz umjetničkog svijeta, a među

UNESCO-a, njegovog prvog generalnog direktora, Juliana Huxleya, kao i dramskog pisca i književnika, JB Priestlya 1948.godine, odmah nakon Drugog svjetskog rata i početka Hladnog rata. Namjera osnivača ITI-ja bila je stvoriti organizaciju koja slijedi ciljeve UNESCO-a kada je riječ o kulturi, obrazovanju i umjetnosti.

Poruku ITI-ja čitala se svake godine, ali do sada naša zemlja nije dio ove prestižne i najveće teatarske mreže.

Neprotumačeno stvaralaštvo Veljka Radovića

Piše: **prof. dr Ratko Božović**

1.

Veljko Radović spada u one naše književnike koji nijesu ni dovoljno čitani ni adekvatno protumačeni.

O daltonizmu i gluvoći književne javnosti ne vrijedi pisati, jer se ona teško mijenja i još teže uspostavlja kao kritička alternativa naročito tamo gdje dolazi do velike razlike između već prihvaćenog

i etabliranog stvaralaštva i onog što je u velikoj mjeri u kreativno-kritičkoj razlici i tvoračkoj neočekivanosti. Ni jedan dio Radovićevog književnog opusa – drame, komedije, pripovjetke, esejistika i teatrologija – nije protumačen kompetentno, ali je zato u najvećoj mjeri prećutan. To je velika nepravda, koja se, nadam se, neće nastavljati.

Radovićevu zbirka pripovjedaka „Birane muke“ (1986), kritika je gotovo prećutala, i pored toga što je riječ o bravuroznom literarnom djelu, primjeru superiornog književnog umijeća i sugestivnog pripovijedanja. U jednoj jedinoj priči, po kojoj je zbirka i dobila ime – u kojoj i konj biva podvrgnut surovom kažnjavanju samo zato što je vlasništvo omraženog susjeda – Radović proniče u mržnju kao apsurdnu strast i antropološku grešku, kao u poremećaj mentalne i moralne ravnoteže. Nema nijednog detalja u ovoj zbirci pripovjedaka koji ne demonstrira umijeće kako se složena motivacija proznog teksta može oblikovati u jednostavnoj i lapidarnoj formi. Šteta je što književna kritika nije tumačila ovo djelo i pored toga što je u njemu bilo i literarnog novatorstva i tematske univerzalnosti. Doista, što se tiče kritike, bilo je i izuzetaka. Vladislava Ribnikar je u beogradskom časopisu „Književnost“ veoma visoko vrednovala ovu prozu, a Vasa Pavković, u novosadskim „Poljima“, već se naslovom svoje kritike odredio: „Pritajeno majstorstvo“. Zaista bilo je

to literarno majstorstvo.

To se kao vrsta previđanja i bagatelisanja dogodilo njegovom dramskom opusu na najdrastičniji način i pored toga što je drama bila njegova najmarkantnija tvoračka preokupacija. Pored toga, ne možemo da zaboravimo kako je bio gotovo neprimjećen njegov spis *Drama kao notni sistem*, 1994, koji bi se i u razvijenijim kulturnim sredinama mogao smatrati značajnim prilogom teatrologiji. I on je više prećutan nego komentaran ili osporavan. U pozorišnim ogledima, koji su se ovdje našli, autor uvjerljivo pokazuje zašto se drama smatra pretekstom za glumačko i rediteljsko tumačenje. Veljko Radović predstavlja dramu kao *notni sistem*, koji se pretvara u teatarsku čaroliju. On pozorišni čin tretira kao trijadu: tekst, gluma i režija. Ne radi se tu samo o dolaženju do adekvatnog otjelovljenja teksta, nego i o težnji da se dostigne koherentna cjelovitost i puna saglasnost svih elemenata i svih nivoa teatarskog čina.

Ipak, da ne budemo nepravedni, teatrolog dr Petar Marjanović, povodom knjige *Drama kao notni sistem*, ističe da je riječ o značajnom prilogu našoj nauci o teatru, a u Radoviću otkriva „velikog čitača temeljnog obrazovanja i raznovrsnih znanja iz mnogih oblasti ljudske duhovnosti (pa, naravno, i iz istorije drame i pozorišta), koji je izgradio koherentan lični stav u odnosu na suštinu pozorišta i njegovu funkciju u vremenu“. Njegovi ogledi o pozorištu, koji se prvenstveno temelje na estetičkim, antropološkim i psihološkim saznanjima, podsticajni su i zbog toga što ih ispisuje dramatičar – erudit, pouzdan znalac dramaturgije i teatra, koji, polazeći od trajnih i univerzalnih vrijednosti, nastoji da sve stavi na svoje mjesto, da sve prevrednuje. U tome je poseban značaj njegovih teatroloških i kritičko-esejističkih tekstova. Koliko su ovakva iskustva neophodna i pozorišnoj javnosti i teatarskoj kritici, moglo se videti i u tumačenju Radovićevog stvaralaštva. Kada je, primjera radi, njegova groteskna komedija *Događaji u magarčevoj sjenci* dobila Sterijinu nagradu u Novom Sadu, 1992. godine, kritika sklona ovještalim klasifikacijama i konvencionalnom rezonovanju, nije ni znala kako da se odredi prema ovom djelu. Ostala je bez odgovora. Klasifikatori nisu znali gdje da ga „stave“. Pokazalo se, i ovoga puta, da je i pozorišna kritika „Ahilova peta“ naše kulture.

A to što je kao nesklon horskom mišljenju,

...Teatrologija...

kao izrazit solista, usamljenik u intelektualnom i kritičkom pogledu, preispitivao i samosvojno kritički valorizovao već bespogovorno i uveliko prihvaćena djela Velimira Lukića, Jovana Hristića, Slobodana Selinića i Aleksandra Popovića valjda bi trebalo protumačiti kao značajan prilog u drugačijem viđenju značajnog dramskog stvaralaštva ovih umjetnika. Očigledno, teško se prihvata pomjeranje stajne tačke i već uvreženog vrednovanja. A Radovićevi pogledi su se temeljili na jednoj koherentnoj aksiologiji, na pouzdanim estetskim i estetičkim stanovištima u kojima je autor slijedio isključivo svoja uvjerenja. Bez ostrašćenosti i zle namjere, uz prisustvo lucidnog analitičkog duha, on je bez prenatljivanja, kritički dosledno protumačio njihovo stvaralaštvo. Kad je to tako, a jeste, nema šta da se tome doda.

Eseji Veljka Radovića, sabrani u djelu *Kafka se igra škorpjom*, objavljeni 2004. godine, manje-više su prećutani kao i njegove drame pisane za pozorišnu izvedbu, televizijske i radio drame, pripovjetke, teatrološki ogledi,...

U djelu *Kafka se igra sa škorpjom*, Radovićovo tumačenje relevantnih svjetskih i naših pisaca u svakom detalju ima ozbiljne razloge da bude primjećeno. Tako će se pojaviti i prva rečenica iz *Procesa* Franca Kafke: «Neko mora da je oklevetao Jozefa K. jer je, iako nije učinio nikakvo zlo jednog jutra bio uhapšen». Tu je i Sioranova ideja: «Nostalgija za varvarstvom je poslednja riječ jedne civilizacije», ali i značajno Malroovo pitanje: „Šta je čovjek? Bedna hrpa tajni“. Marsel Prust piše: „Ideje su nadoknada za jade“. Prolazeći kroz Selinovo polje nespješnog, kroz „srce tame“ i kroz razularenu snagu iracionalnog, Radović bilježi iskaz ovog značajnog stvaraoca: „Zamalo da nisam pucao i da uopće nisam znao zašto“. Polemička *Knjiga o Zmaju* Laze Kostića i njegov obračun s najvećim djelom Zmajovog pesništva, Radović je vidio i ocijenio sa stanovišta duha palanke, kao obračun „s provincijalnošću“ trećerazrednih rodoljubivih pjesama Jovana Jovanovića. Prokomentarisano je intrigantno stvaralaštvo Dimitrija Mitrinovića i apostrofirano njegovo određenje kulture kao iskustva o značaju života. Nije zaboravljen ni onaj čuveni stih Rista Ratkovića: „Čim progovorim/Izdam se“. Stotine ovakvih uvida stavljeno je u prvi plan Radovićevog kritičkog diskursa. I tu se, eto, pokazuje koliko je važno i u činu čitanja družiti se pregaocima značajnog stvaralačkog i kritičkog potencijala.

Nije neobično što je čelnu poziciju u Radovićevoj knjizi *Kafka se igra sa škorpjom* dobilo djelo *Ogledalo* čudnog Pjera Mabija, koji snagom lucidnog uvjerenja tvrdi da je duhovno superiornije od materijalnosti, da je „duhovno iznad materijalnosti“. Vjerovatno to je jedan od razloga što „um očajnički teži nepoznatom“ i ljudskoj cjelovitosti. Iza neodređene eksplozije čudnog, pored ostalog, skrivaju se zagonetke neporetka, kolektivne podsvijesti, poetske osjećajnosti i mnogočulnosti. Mabij pokazuje kako čudno „izaziva prva metafizička pitanja, dovodi u pitanje svedočanstvo čula, postavlja problem iluzija“. U kulturi Zapada favorizuju se racionalnost, intelekt, logičnost i svijest. U takvoj usmjerenosti ne bi bilo ničeg spornog da se time ne potiskuju iskustva iracionalnog, čudnog, fantastičnog i nespješnog, da ne postoji strah od nepredvidljivog i neočekivanog. Logično, svjesno i racionalno, u opreci prema nespješnom i „ultrasubjektivnom“, obznanjaju nepomirljivu podjeljenost čovekovih ukupnih mogućnosti i raspolučenost njegove tajanstvene složenosti. Opasni „savršeni razum“ u velikoj mjeri je zaobišao vrijednosti osjećajnog, čudnog, iracionalnog, subjektivnog i stvaralačkog postojanja. U svakom slučaju, težnja da se naspram mehaničkog svijeta, racionaliteta, utilitarizma i pragmatizma nađe temeljna antagonistička pretpostavka u iracionalnosti, nespješnom i čudnom zahtijeva ozbiljna preispitivanja.

Unastojanju da promišljeno odredi tendencije ovovremenog progressa, Radović se vraća romanu *Zaljubljene žene* Dejvida H. Lorensa, u kome se eksplicite tvrdi „da je život krenuo potpuno pogrešno jer je postao suviše vizuelan: mi niti više možemo da čujemo, niti da osjetimo, niti razumemo-mi samo možemo da vidimo“. Tehnologija koja je stizala sa silnim obećanjima o čovjekovim slobodama iznevjerila je nade i očekivanja jer se pokazalo da ona bespogovorno stavlja „nove okove“ i da ima ne samo blagotvorno lice već i zabrinjavajuće naličje. Ne sporeći vrijednosti vizuelne i vizibilne dimenzije progressa, koji je postao ne samo veliko civilizacijsko ostvarenje, ali što je najgore i kamen spoticanja u ljudskoj komunikaciji. Jednostavno, nestala je važna dimenzija komunikacije kao neposredne ljudske međuzavisnosti, nestala je blizina drugog čovjeka, blizina u kojoj ne bi bili prisutni postvareni posrednici. Uхваćena u mrežu komercijalnog i tehnicističkog varvarstva, vizuelna

kultura, realizovana prevashodno u spektaklu, ostaje daleko od čovjekove cjelovite samorealizacije i njegovih sudbinskih pitanja. Njoj je bliža mitologija svakodnevlja i modeli pseudoimaginarnog života nego susret sa realnošću, istinom i ljepotom. Provalu nesvjesnog i mitološkog u sve slojeve ove kulture trebalo bi vidjeti kao prirodan odgovor na ohlađeni i obezličeni tehnicistički svijet, koji je u najvećoj mjeri omogućio posredovanu komunikaciju ali i doveo u pitanje pjesnika u čovjeku. To je Veljko Radović do kraja shvatio i prema tome se odredio ne samo kao literata već i kao filozof.

Njegova kreativna i kritička energija potvrdila se u njegovom djelu *Ekserom u vodu*, 2007. U njemu su se našla 101 eseja, koje je Radović više od tri godine objavljivao u nezavisnom listu *Vijesti iz Podgorice*, svake subote, u dodatku *ART Vijesti*, prvo u rubrici *Dnevno i trajno*, a potom pod naslovom *Palanka se širi*. I ovaj Radovićev »projekt« potpuno je prećutan. Zašto? Prećutana i prije toga njegov spis briljantnih fenomenoloških i antropoloških eseja *Melanholični sajam*, koji je objavio podgorički CID, 2004. Vjerovatno je prećutan stoga što se autor nije bavio samo teorijskim, opštevažećim i univerzalnim temama nego onim aktuelnim čudima i u svjetskoj i u našoj novijoj katastrofalnoj istoriji. Bila je to novost u njegovom istraživačko - kritičarskom opredjeljenju. A evo kako Radović objašnjava svoju orijentaciju ka eseu koji se ticao aktuelne stvarnosti: „U meni je sazrela odluka, ne sasvim racionalna, da se umiješam u dnevne događaje, iako imam postraničarski, posmatrački duh“. Tako se odredio i prema »beznadežno svakodnevnome« i prema „orkanima u bari jednog meteža“. Ovaj eksplozivni, lucidni i polemički spis bavio se našim anahronizmima i našom palanačkom sviješću. Njegovom autoru bila je neprihvatljiva jednoglasnost i jednoobraznost plemenske kulture i provincijalne zatvorenosti. U velikoj blizini sa svojim tumačenjima video je Radomira Konstatinovića kao „najviše mjerilo“ i kao neprikosnoveni duhovni horizont.

U nastojanju da se domogne konzistentne ljestvice vrednovanja, u svim njegovim tekstovima prisutna je strogost i beskompromisnost u oceni aktuelne tranzicije sadašnjosti, njene pojavnosti i njene suštine. Težeći dubljim saznanjima, za njega su bile neprihvatljive krajnosti za i protiv, crno-bele podele, apsolutne saglasnosti i apsolutne nesaglasnosti današnjeg društva u kome su vladali nepojamni ekstremizmi, konzervativni

tradicionalizam i ideolška inercija. Bila mu je ponajviše neprihvatljiva kultura samoobmanjivanja i samoprecjenjivanja naročito tamo gdje nema nikakvog razloga za to.

Vjerujući da mu ne pripada „nihilistička priroda“ i da nije sklon mrzilačkom gnjevu, u polemičkom žaru, nije bio nimalo sentimentaln prema onima koje je prepoznao kao »srećne nule«, netaletoovane simulanle, zločinileje bez savjesti i časli. Ipak, nije slučajno zapisao da bi mu najviše odgovaralo da sledi Spinozine riječi: „Ne mrzjei, nego shvalili“. To, opel, nije značilo da je mogao biti blagonaklon prema šovinisličkom mrzilašlvu i zločinačkoj destruklivnosli ljuoli neprobuena srca i slijepa razuma. On je jasno pokazao da su za razna varvarstva, ratna ludila i ratna tragedija, bilineofhodni ostrašćeni ratoljupci i maloumni bešćasnici. Čini se da je s razlogom vjerovao da ne bi trebalo pružali ruku zločincima, koji su od života napravili tragedija, a od tragedije prave tragikomedija, često i sprdnju.

Kao snažna stvaralacka i moralna ličnost, Radović uspostavlja najviše kriterijume u tumačenju i vrijednosli i nevrijednosli. Poslao je tako pouzdan i žeslok kritičar ne samo banalnosli svakodnevlja, svih vrsta plitkoumlja, ekstremizama društva u kome je sve poprimalo ne samo neprirodan i zastrašujućli lon i pogrešan smjer već i očiglednu bezizglednosli u budućnosli.

Radoviću je najviše smetalo što su intelektualci kao samozvani advokali nacije, kao kobajagi zašlitnici nacionalnih interesala, podržavali šovinislički primitivizam i lo bez osjećanja mjere, pravilnosli i svijesli o odgovornosli. Intelektualac kao nacionalni fanalik nije bio spreman da se usprotivi „religiji“ nacionalisličke većine i politički fabrikovanom i odobrenom javnom mnjenju. Tada je on i prestao da bude snaga kritičkog nepristajanja i skretnica ispred stranputica kolektivnih paranoja. Takav intelektualac, po mišljenju ovog autora, bio je odgovoran za nacionalisličko pijanstvo i istorijski samozaborav. Šletočinstvo intelektualaca bilo je posve očigledno kad su oni s lakoćom prihvalili ne samo političke strasli nego i politički govor. A taj govor ne može da izbjegne logiku osvajanja, nasilja i hegemonije.

Autizmu političke elite pridružili su se militantni intelektualci, koji su pokazali veliku sklonosli prema nacionalnoj zatvorenosli, samodovoljnosli i nekritisli nosli. Radović je znao da je „neposlušnosli“ kao „čin slobode“ odlučujuća okolnosli za prisuslvo intelektualca po

mjeri samoopredjeljenja i samooređenja. Zato je i smatrao da intelektualac najviše čini kad poriče, u ime vrijednosti, racionalnosti i pameti, ono što nije vrijednost i što nije vrijedno. Nije slučajno rečeno da je intelektualac „duh koji poriče“ - i kad postavlja pitanja i kad pokušava da daje odgovore. Najgore čini kad pristaje da ne poriče i da se ne pita. Tada on, zbog pragmatiskopolitičkih razoga, dovodi u pitanje i svoju profesiju, i svoju umnost, i svoj moral.

Zato se u neposlušnosti intelektualca ne postavlja samo pitanje slobode i samoodlučivanja, nego i pitanje savjesti i karaktera. Radoviću je bilo posve jasno da kod intelektualca nije samo problem inteligencija, nego mnogo više karakter. A znamo da je često toliko sporan njihov karakter da gotovo sporniji ne može biti. To je autor spisa *Ekserom u vodu* pokazao njihovim konkretnim imenovanjem. I u tome bi se mogli tražiti odgovori na previđanje njegovog kritičarskog nepristajanja.

2.

U izdanju „Obodskog slova“, Veljko Radović je, u autorskom izboru, objavio svojih deset izabranih drama/komedija pod naslovom „*Jelovnik za kanibale*“, 2004. U ovom brižljivom izboru vlastitog dramskog opusa može se pratiti razvoj ovog stvaraoca. On je, u stvari, u rasponu od drame „Jakov grli trnje“ (žanrovski označene kao „groteska o smislu vlasništva nad nepokretnim“, s lokalnom temom i univerzalnim ishodištem), nastale prije više od trideset godina - do ne tako davno napisane groteskne komedije „*Jelovnik za kanibale*“, u čijem je središtu ličnost ulovljena u mrežu Internet - a i novih medijskih tehnologija. Ovakva autorova preokupacija novim medijima utoliko je značajnija što je stara priča o čovjekovoj komunikaciji sa svijetom ispričana. Bjekstvo iz tjeskobnog realiteta u virtuelnu stvarnost omogućava kompjuterska civilizacija. Međutim, time nije ništa bitno učinjeno za čovekov spas, jer trijumf tehničkog uma ne može zaštititi savremenika ni od mučne dosade ni od ekstremne usamljenosti. Zato Radović „žali“ što ovo svoje djelo nije označio kao *kibernetisku grotesku*, a mogao je - komotno. Bilo bi to zaista njegovo adekvatno određenje.

Njegovo prvo izvedeno dramsko djelo, „Jakov grli trnje“ (prikazano u okviru diptiha „Kapa nebeska“, u CNP, 1969. godine) dočekan je kao

otkrovenje. Penzionisani oficir, dvadeset godina posle rata, pošto je izgubio sve životne bitke, vraća se na svoje nekadašnje imanje, koje je bio poklonio seljaku, koji mu je, žrtvujući ruku, u ratu, spasio život. Na žalost, za njega nema više ni povratka, ni zavičaja. Koliko je dramsko djelo „Jakov grli trnje“ djelovalo upečatljivo govori i to da ga je Radović adaptirano i za televizijsko uzvođenje. On je takođe autor televizijskih drama: *Stare granice očevog imanja*, *Milan-dar* i *Husinska buna*. I u ovim televizijskim ostvarenjima, Radović je pomijerao granice medijskog rezonovanja i jasno artikulisao svoje složeno analitičko mišljenje.

U svojim delima Radović je prošao dug put: od rodne Grude, kao stvarnog i metaforično – estetskog zavičaja, do planetarne zajednice i moderne civilizacije, koja sve više postaje poprište golemih anomalija, pa je zato u njoj i dovedeno u pitanje *načelo višeg reda*, kako je zapazio Rene Genon. Ako bismo pojednostavili Radovićevu dramsku putanju, onda bi se ona mogla odrediti kao kretanje od stvarnog i nadrealnog do grotesknog i virtuelnog.

U grotesknoj tragikomediji „Medalja“, njegov junak, sportist, proslavio se u »bijelom svijetu« ali se spotakao, gdje bi drugo nego - u zavičaju. A zavičajci, onoliko koliko su ga dizali u nebesa dok je bio odsutan toliko su ga „zakopavali“ ispod zemlje kad se vratio. U svojoj zatvorenosti i zapuštenosti mala i neslobodna sredina ne može da pristane na individualnu razliku i uspješnog pojedinca. Ova parabola o zavičaju, koga nije ni bilo sem u detinjastoj mašti i bolesnoj nostalgiji, završava se kao velika deziluzija. Čini se da je ovo Radovićevo djelo najviše prevođeno na strane jezike zbog njegovog univerzalnog značenja.

U sumornoj komediji „Rat i mir u Grudi“ izmišlja se potreba za sportom, da bi se našla forma da se, u ringu, naplate stari, ponekad pradjedovski „dugovi“. Da bi cinizan bio potpun, tu su i pravila, i sudija, i ring, a sve je smišljeno da se kroz tuču utole prljave strasti i osvetničke fantazije, ali i žestoke frustracije. U ovom živom, metaforičnom i crnohumornom djelu kivni potomci se mlata „po pravilima“, dugove stare da naplate, a njen autor obznanjuje njihova mentalitetska posrnuća i apsurdne i tamne senke ljudske prirode.

Zanimljivo je napomenuti da je podsticaj za nastanak groteskne tragikomedije „Svačije“, autor pronašao u istinitoj ispovijesti Skendera Kulenovića, koji je, jadan i žalostan, četiri godine smišljao i

„pravio“ roman u slavu seljačkih radnih zadruga, a onda su političari dekretom saopštili da više nema seljačkih zadruga, njihovih ideoliških izmišljotina koje su na silu uspostavljali u realnosti. Kad više ne važi zadruga, ne važi više ni roman o njoj. Tako, eto, prolaze politički nalozi u umjetnosti. Državni pisac, koji se slavi zbog izneveravanja umjetnosti, u stvari, legitimise glupost kao mogućnost, spornu i u estetskom i u etičkom pogledu.

Djelo „Ljute trave“ autor je bliže odredio kao „dramu o neprolaznoj ludosti“. Glavna ličnost je Vaso Pelagić, arhimandrit, književnik i travar - iscelitelj. Ovdje nijesu prisutne vjerodostojne istorijske ilustracije, jer nije bila ni u primisli autora da stvori „istorijsku dramu“. Pelagić je u velikoj mjeri maštom rekonstruisan kao anarhična i polusumanuta priroda, ali i kao groteskna pojava. U Radovićevoj verziji, on je ponajviše naivna i tragična ličnost, koja nastoji da poštoto ubrza istoriju. Ostaje pitanje: da li je to moguće?

Groteskna komedija „Događaji u magarčevoj sjenci“ varijacija je na „filosofsku“ staroatinsku besmislicu – da li se prodajom magarca prodaje i njegova sjenka. Preokupacija ničim i nizašta mogla se pozabaviti utvrđivanjem: šta će se dogoditi s odsečenom glavom turskog paše u lokalnom muzeju, koji je pogubljen prije tri stotine godina (da bi sprdnja bila veća, nije se radilo o Turčinu, nego o Grku). Autor je pokazao kako se mitološka svijest pojavljuje kao pretpostavka za preuveličavanje uloge palanačke sredine, jer je ona lišena samosvijesti i refleksije o svojim mogućnostima. Njen poremećaj u percepciji realnosti seže do iracionalne monumentalnosti. Budalaštine, trice i kućine pokazuju se kao uzaludnost i apsurd egzistencije.

U djelu „Motel za ljude“, takođe u grotesknoj komediji, Radović oblikuje junaka, rastom malenog „usmenog“ slikara, koji oponaša Tuluz – Lotreka, a njegove „slike niko nije video“. Pravi se motel za rastom malih ljudi, s tim da se zabrani da u njega ulaze visoki. Iz ovoga se vidi da i mali mogu biti veliki rasisti, i da mogu biti žestoko netrpeljivi u odnosu na svaku, pa i fizičku razliku. Djeluje možda paradoksalno to što je ova groteska, u stvari, realistična.

A to se u velikoj mjeri odnosi i na grotesknu komediju „Grickanje duše“. U opustjeloj egzistenciji usamljenika, mentalnih samaca, koji robuju stvarima i ispraznim željama, došlo je do deherojizacije, monomanije i kretenizma. Dogodio se poraz životnog stila. Zato povodom ovog Rado-

vičevog dela Dušan Kovačević piše: „U sledećem veku, vele, biće nas tri puta više, i vele, bićemo i tri puta usamljeniji nego danas. Možda to nije istina, ali valja verovati ljudima koji već žive u 'samicama', osuđeni sami od sebe. *Grickanje duše* je nagoveštaj takvog života. Nekome se može učiniti neverovatnim, sve dok mu, jednog dana, na dobro zaključana vrata ne zazvoni ili ne zakuca miš...A onda, počinje priča koju je ispisao gospodin Veljko Radović“. Tu je već suvišan bilo kakav komentar.

U grotesknoj tragikomediji „Trokrilni orman i uma kolos“, kao njeni junaci pojavljuju se dve važne ličnosti istorije srpske kulture – Simo Milutinović Sarajlija i Đorđe Marković Koder. Možda će biti zanimljivo da, makar u fragmentima, podsetimo kako ih Radović određuje u ovoj drami, čija se radnja događa tridesetih godina XIX vijeka. Pored ostalog, Milutinovića identifikuje kao poklisara knjaz - Miloševog za Crnu Goru, kao agenta, nadriljekara, historiografa, prevodioca, hajduka, zaverenika, učitelja Njegoševog. Ovaj „siroti pjevun“ bio je „na Cetinju Šumadinac, u Novom Sadu Bošnjak, u Beogradu Crnogorac, u Srbiji Čubro Čojković, u inostranstvu Srbo Srbović ... Ukratko, SMS je neka vrsta slovenskog Svečoveka...“. Đorđa Markovića Koderu, autor vidi kao preteču srpskog modernizma i rođenog stranca. Valjda što nije volio »donjozemsku, „realističku“ ljubav prema očiglednosti“, bio je opsednut mističnim i alhemijom. Naklonjeni modernim vremenima, oni su, i jedan i drugi, u stvari, svojim novatorskim individualnim pregnućem izvršili kritiku anahronizma, zapuštenosti i „seljacizma“. Takvi kakvi su bili, u vremenu u kome su živeli, djelovali su kao incident i kao nova „formacija“, u stvari, kao antiformacija u odnosu na postojeću formaciju. Bili su, naravno, i neshvaćeni i neprihvaćeni; niko ih nije razumio, te „moderniste“. Teško je reći da li je njihov položaj bio više tragičan ili komičan.

Pored drame, kakva je „Jakov grli trnje“, sva ostala djela Radović je označio ili kao groteske, groteskne komedije, groteskne tragikomedije. Postoji i njegova „Kuća s odjekom“, „nadrealistička komedija“. Sve njegove komedije su sjetne. Na osnovnom nivou, sve je tu komično, a na kraju preovlađuje osjećanje sjete. Poslije smijeha, ostaje gorčina i u grlu i u srcu. Njegov melanholični humor daleko je od ironične zlobivosti. Doista, ponegdje je kozerski humor prevladao teskobu apsurdizma.

3.

Kritičari koji su se bavili Radovićevim stvaralaštvom isticali su njegovu tematsku originalnost, svježinu i neočekivanost fabule. Sve njegove priče umiču stereotipnosti fabuliranja. To je neophodno istaći između ostalog i zbog toga što je umjetnost fabuliranja u svijetu u velikoj krizi i u neprestanoj reciklaži. Njegovi likovi su uvjerljivi, neočekivani i originalni. Na temeljima kreativne pronicljivosti nastaje i tematska raznovrsnost i majstorstvo dijaloga. Briga o jeziku završava se njegovom virtuožnošću. To je zapazio i dr Petar Marjanović, koji je zapisao: „Radovićeva dramska dela pisana su izvrsnim jezikom, asketski jezgrovito, i teško ih je na sceni skraćivati a da to ne pokida osetljivo tkivo drame. On ima i osećanje za meru i stil koji je lišen težnji za scenskim efektima i praznom, jalovom spektakularnošću. Jasno je da ne želi da ma čime, osim osnovnim tekstom, opterećuje i ograničava reditelja i glumce. I ono najvažnije: ti sažeti dijalozi otkrivaju pokušaj da se ostvari ono što je i najteže u umjetnosti (ostavljam postrani aksiološka pitanja), a to je da se u prividno nedramatičnom, jednostavnom, svedenom i neposvećenom vidi i izrazi srž duboke i mnogostruke dramatičnosti koja nije spoljna...” I ništa nije u njegovom delu spolja ni spoljašnje.

Veljko Radović, kao autonomna stvaralačka ličnost, nije ni htio ni umio da se uklapa u interesne intelektualne grupacije niti u bilokakve lobije. Najviše je nagrada dobio na anonimnim konkursima za drame koje nikada nijesu izvedene u pozorištu. Svakako, dobio ih je mnogo priznanja: Sterijinu nagradu za komediju *Događaji u magarećoj sjenci*, nagradu „Branislav Nušić“ (*Milan-dar*), nagradu Jugoslovenske radiodifuzije (*Navođenje na uživanje*), nagrade zajedničkog žirija Jugoslovenskog dramskog, Srpskog narodnog i Niškog narodnog pozorišta (*Kuća sa odjekom*). Dobitnik je šest nagrada *Politike* za novele, nagrade za besjedništvo „Radoje Domanović“, nagrade za životno djelo i doprinos humoru „Pavle Donović“. Često nagrađivane Radovićeve radio-drame emitovale su mnoge radio-stanice Jugoslavije: *Žive želje za tuđinu*, *Paulina gleda muke lijepe Egipćanke*, *Navođenje na uživanje*, *Kosa s Balkana*, *Predozirane ljubaznosti*, *Zakleti prijatelji*, *Osamnaestorica*. Pored toga, zastupljen je u antologijama jugoslovenskih dramskih pisaca XX

stoljeća. Pozorišna i radiodramska djela prevedena su mu engleski, nemački, francuski, poljski, češki, makedonski i slovenački jezik. Ovo je navedeno da bi se pokazalo da naša književna javnost izgleda ima i naknadnu pamet ili kulturu zaborava umesto kulture pamćenja. Kako onda razumjeti ovdašnji apsolutni muk kad je u pitanju Veljko Radović!

Sve što je Radović stvarao oblikovao je kao visoki profesionalac, briljantno. Žestoko se usprotivio trivijalnosti opšteg mjesta i zastarjelosti književnog zanata, baš onako kako je vrijedno književno stvaralaštvo kritički oblikovao Danilo Kiš. Sudeći prevashodno po sabranim dramama, Radovićev književni vrt je uređen rafinirano i skladno. I detalji i celina. Svaka stazica i svaka latica je na svom mjestu.

Njegovo stvaralaštvo ne označava samo spisateljsko majstorstvo, nego i estetski antidogmatizam. Pored mnoštva originalnih izuma, on je pokazao kako se na klasičnim osnovama stiže do literarnog moderniteta. Očigledno, voli sinkretizam formi, ali nastoji da ih savlada. Sve što stvara podvrgnuto je sažimanju. To je i shvatljivo kad se zna da je kod njega veoma izražena težnja ka jedinstvenosti stila i jednostavnosti kazivanja. U njegovom tvoračkom činu nema ni simuliranja ni blefiranja. To je vidljivo i u njegovoj esejistici, koja nastaje, pored ostalog, na autorovom zanimanju za moderne fenomene. Tako sabrana, ona će predstavljati redak fenomenološki brevijar.

Veljko Radović je spadao u one naše intelektualce koji nijesu pravili kompromise ni u stvaralaštvu ni u životnim opredeljenjima. Štaviše i tu je ostvario punu saglasnost. Bilo je i odvažnosti i intelektualne dosljednosti kada je kao glavni i odgovorni urednik crnogorske revije *Ovdje* prestao da je uređuje, kada je godinama bez zaposlenja živio skromno i skrovito u Beogradu, ali i kada je pokazao veliku posvećenost pedagoškom radu kao profesor Dramaturgije na Akademiji umetnosti u Novom Sadu i napokon, pri kraju, kao dekan Fakulteta umjetnosti Univerziteta Donja Gorica u Podgorici.

U saglasnosti biografije i stvaralačkog pregnuća, u podudaranju uma i savjesti, u nepristajanju na banalnosti političkog i malograđanskog života, trebalo bi prepoznati samosvojnu ličnost Veljka Radovića, pisca koji je neopravdano prećutan, gotovo zaboravljen. To već više govori o sudbini umjetnika u našoj sredini nego o vrijednostima njegovog djela.

Izložba „Crnogorska pozorišna povijest“ u retrospektivi Spomenar pozorišnog života

„Crnogorska pozorišna povijest“, naziv je izložbe koju je **Izdavačka djelatnost Nikšićkog pozorišta** prezentovala publici i široj javnosti, početkom maja u centralnom foajeu zgrade Pozorišta. Izložba je upriličena u znak obilježavanja **135 godina nikšićke pozorišne scene**, koja se može smatrati i jubilejom crnogorskog kontinuiranog teatarskog stvaralaštva, budući da je *pozorišne*

Slavojka Marojević. Otvaranje izložbe pratio je i prigodan program. Dizajn postavke je djelo akademskog slikara **Darka Musića**, a grafičku obradu rukopisa i fotografija potpisuje **Ranko Radulović**. Tehničku postavku obezbijedili su nikšićke fireme: „Drvex“ d.o.o. i Milić plus d.o.o.

Prema ocjeni Ilije Subotića iz Ministarstva kulture ovaj projekat je „*zbog deficitarnosti*

Detalj sa otvaranja izložbe u foajeu Nikšićkog pozorišta

– 1884. godine na Cetinju, 2. januara izvedena „*Balkanska carica*“, Nikole I, a samo mjesec i po kasnije (16. februara) u Nikšiću je premijerno igrana „*Slobodarka*“, Manojla Đorđevića Prizrenca.

Postavku izložbe čini trinaest panoa, na kojima je tekstom i fotografijom, faktografski predstavljeno bogato teatarsko stvaralaštvo u Crnoj Gori, svi njegovi uspjesi i bolni padovi, od antičkih vremena, srednjeg i novog vijeka do savremenog doba. Projekat je sufinansiralo Ministarstvo kulture Crne Gore.

Izložbu je u ime Ministarstva otvorio **Ilija Subotić**, dok je o kulturološkom značaju izložbe osvrtao istoričar književnosti i publicista **Dragan B. Perović**. Publici je postavku predstavila autorka

kulturnih sadržaja kojima se ukazuje na kretanja u razvoju pozorišne umjetnosti i produkcije na prostoru Crne Gore od ranih oblika scenskog izraza do savremenog teatra na lokalnom i nacionalnom nivou, u kontekstu prioriteta razvoja crnogorske kulture, legitimisan je ne samo kao poseban već i kao veoma značajan.

Iz tih razloga, ideja i koncept izložbe zavrijedili su našu pažnju kroz poseban program podrške koji je Vlada Crne Gore utemeljila za razvoj kulture u Nikšiću, u cilju unapređenja ukupnih potencijala ove oblasti u gradu koji zna vrijednost kulture i umjetnosti. Na temelju izuzetno bogatog i međunarodno priznatog opusa njegovih stvaralaca kroz vrijeme, Nikšić, dakle, i danas prepoznajemo

kao važnu okosnicu razvoja kulture u širem kontekstu. Zato posebno raduje što večerašnjoj izložbi i pratećim elementima u Nikšićkom pozorištu prisustvuju umjetnici iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Italije, Grčke, Srbije, Slovenije, Sjeverne Makedonije i Hrvatske, koji u našoj državi borave povodom Međunarodne likovne kolonije, u okviru predsjedavanja Crne Gore Jadransko-jonskom inicijativom.

U uvjerenju da će vrijedno ostvarenje pred nama, od važnosti za historijsko i kulturno nasljeđe Crne Gore, ali i njeno savremeno stvaralaštvo, naići na pažnju šire javnosti, te označiti nastavak sličnih aktivnosti kojima se doprinosi ostvarivanju javnog interesa u oblasti pozorišne umjetnosti, srdačno vas pozdravljam, zahvaljujem na pažnji i izložbu proglašavam otvorenom“, kazao je Subotić. On je istakao, da je „u procesima stvaranja i očuvanja kulture na ovim prostorima, Nikšić uvijek imao posebno mjesto. Stoga, višestruki su značaj i simbolika u činjenici da izložbu otvaramo u gradu u kojem je još 1884. godine izvedena pozorišna predstava ‘Slobodarka’, odnosno predstava kojom je otpočeo pozorišni život u ovom gradu. Posebno je važno i to što izložbu pred nama otvaramo u trenutku kada se obilježava veliki jubilej: 135 godina pozorišne tradicije u Nikšiću i to na mjestu iz kojeg je, u namjeri da se upotpuni slika o pozorišnim tokovima u Crnoj Gori, započelo posvećeno istraživanje i sakupljanje rijetke građe“, zaključio je Subotić.

Za historičara književnosti i publicist Dragana B. Perovića izložba „predstavlja pravi mali praznik i kulturološki vremeplov“.

„Za divljenje je sa koliko je energije i znalački pristupljeno realizaciji ovog projekta. U prilici smo da na jednom mjestu vidimo bogato nasljeđe, tradiciju, neprekidnost trajanja, u jednoj važnoj kulturno umjetničkoj oblasti kao što je pozorište. Naravno, iz raznih razloga bilo je udara na kontinuitet, ometan je pozorišni život i pokušavano da se on ukalupi. No, uprkos tim nastojanjima pozorište se održalo. Uostalom, nije slučajno što scenska umjetnost traje od antičkih dana do danas. Kreatori ove postavke su nam na najbolji način uspjeli pokazati zašto je to tako, sublimišući i prikazujući na upečatljiv način razvojne faze pozorišne djelatnosti u svim crnogorskim sredinama. Od gradova sa crnogorskog primorja, koji su baštinili razne uticaje, do onih na

severu, koji su uspijevali da svojim entuzijazmom nadomjestе neke limitirajuće faktore“, naglasio je Perović. On je ovaj projekat vidio kao spomenar, u koji su upisani svi značajni akteri, koji su u svojim mjestima razvijanjem pozorišnih aktivnosti unosili dašak kulture, nezavisno da li su profesionalci ili amateri.

„Dobili smo leksikon pozorišnog života i scenske umjetnosti, de svaka teatarska kuća ima svoj osobeni pečat. Svaki od panela je jedan blistavi kamičak u izuzetnom mozaiku pozorišnog života u Crnoj Gori, koji postavljeni ovako zajedno daju skladnu sliku. Praktično, ođe imamo jednu dioramu, koja je obuhvatila sve epohe razvoja pozorišne umjetnosti kod nas. Pravi kulturološki značaj ovog poduhvata moći će se sagledati kada ova izložba obiđe sve sredine koje su dio historije crnogorskog pozorišta i čije domete večeras možemo da vidimo. Na taj način dopriniće i da se bolje upoznamo i razumijemo, jer iako geografski blizu jedni drugima, čini se da nam u duhovnom smislu ta bliskost manjka. Kao što sa pozorišne predstave izadete zbunjeni, tužni, veseli, ali u svakom slučaju oplemenjeni, vjerujem da ćemo sa ove večeri kao opšti utisak ponijeti baš tu oplemenjenost i zadovoljstvo što smo videli toliko novoga o nečemu što toliko dugo traje. Ovo je prilika da se još jednom zahvalimo autorki g-đi Slavojki Marojević, organizatoru JU Nikšićko pozorište i nosiocima i realizatorima ove svojevrsne retrospektive, na velikom pregalaštvu i stručnosti, uložnim da nam dočaraju magiju teatra.

Vjerujem da će ova izložba pomoći da se otrgnemo od stereotipnih predstavljanja kulturne djelatnosti samo povodom svečarskih dana. Ovo je dokument vremena, povjesnica, spomenik trajanju. S druge strane ovo je jedna lijepa opomena ili podsećanje, da shvatimo da ulaganje u kulturu i pozorišnu djelatnost nije trošak, već prava investicija, koja se višestruko vraća. Vraća se kroz odgoj pozorišne publike, kroz razvijanje kulture kritičkog mišljenja i posebno kroz njegovanje kulture sećanja i poštovanja tradicijskih vrijednosti kao zaloge za budućnost“, zaključio je Dragan B. Perović.

Autorka izložbe Slavojka Marojević skrenula je pažnju na značaj kulture sećanja, posebno kada je pozorišna umjetnost u pitanju.

Panoi, pojedinačno, predstavljaju priču za sebe, odnosno o pozorišnom stvaralaštvu grada

koji je prezentovan. Sa druge strane, ti panoi, poput kamenčića stapaju se u mozaik, jedinstvenu cjelinu koja govori o bogatstvu pozorišnog života na ovim prostorima“, pojasnila je Marojević.

„Od ideje i pisanja projekta do njegove realizacije proteklo je dva i po mjeseca. Za to vrijeme, uz podršku Ministarstva kulture uspjeli smo, zahvaljujući ranije uspostavljenoj dobroj komunikaciji, da okupimo predstavnike dvadesetak institucija kulture, prije svih četiri profesionalne pozorine kuće, centara za kulturu koje se bave profesionalnom pozorišnom produkcijom i multimedijalnih festivala koje imaju profesionalnu produkciju, Arhiv Crne Gore i njegove odsjeke u opštinama, zavičajnih muzeja, teatrologe i naučne radnike kao konsultante. U redakciju izdavačke djelatnosti Nikšićkog pozorišta svakodnevno, posredstvom elektronske pošte ili neposrednom dostavom, slivalo na stotine stranica teatrološke, arhivske i muzejske građe i isto toliko fotografija. Uz taj materijal sa terena, obrađeno je još nekoliko hiljada stranica 16 teatroloških naslova i drugih stručnih publikacija, koji govore o razvoju dramske umjetnosti na ovim prostorima. Otvorilo se čitavo zapreštano blago, koje je potom analitičkom metodom selektovano, faktografski obrađeno u rukopisu kao narativni dio izložbe, koju prati ilustracije postavke, (oko stotinu pedeset fotografija). Angažovali smo i stručne konsultante: akademika Sretena Perovića, reditelja Blagotu Erakovića, profesora FDU Darka Antovića, publicistu Luku I. Milunovića, arhivske i muzejske stručnjake: Jasminu Rastoder, Zoricu Mrvaljević, Luciju Đurašković, Vasilija Marojevića, dramske pregaoce: Dragišu Simovića, Miša Koraća, Izeta Malabegovića i Slavka Sandića, čiji je savjet bio od neprocjenjivog značaja u obradi i pripremi materijala“, istakla je Marojević. Ona je naglasila da pored namjere da ovu postavku vidi što više publike, njen cilj je bio da skrene pažnju na potrebu da se pozorišna umjetnost organizovanije prati i izučava, budući da u Crnoj Gori ne postoji još uvijek pozorišni muzej ili institut, koji bi se bavili tim poslom. „Na taj način scenski kreativni čin sačuvavamo od zaborava. Istovremeno nastojimo da pričom o pozorištu ojačamo svijest o značaju pozorišta, te da se teatar i na ovaj način dodatno približi publici“, rekla je autorka izložbe.

Publika je imala priliku da uživa u segmentu drame „Slobodarka“, kejeg su glumci Nikšićkog

pozorišta **Gordana Mićunović i Nikola Vasiljević** za ovu priliku izveli kraći dijalog iz te predstave sa kojom je počeo pozorišni život u Nikšiću, 1884. godine. Događaj je upotunjen i igrokazom balerine **Ivane Bobičić**, učenica Baletske škole „Princeza Ksenija“, koja je odigrala varijaciju iz baleta „Pepeljuga“, Sergeja Prokofjeva. Razgledanje postavke obogaćen je i prikladnom muzikom, koju je na klasičnoj gitari izveo **Marko Lazović**, učenik I razreda **Srednje muzičke škole „Dara Čokorilo“** iz Nikšića.

Ikonostas pozorišta

Sa izložbom „Crnogorska pozorišna povijest“, 10. juna u Bijelom Polju otvoren je 49. Festival dramskih amatera. U Galeriji Centra za kulturu „Vojislav Bulatović Strunjo“, postavka je i nakon Festivala bila dostupna bjelopoljskoj publici.

Glumac **Dragiša Simović**, otvarajući izložbu, slikovito se osvrnuo na njen značaj za crnogorsko dramsko stvaralaštvo i dramske umjetnike.

„U svom glumačkom vijeku izgovarao sam i slušao nebrojene velike riječi: 'U manastir, Ofelijo! U manastir - zašto da rađaš grešnike'; 'Kako je mutno sve to, moja Beatrice'; 'Volna volnu užasno popire o brijeg se lome obadvije',... Večeras u namjeri da vam se obratim srcem, jedino kako umjetnik i zna, tri male i jednostavne riječi: vjera, nada i žrtva, nametnule su mi se kao jedini izbor koji donekle tumači veliku tajnu pozorišta.

Pozorište i nije ništa drugo do zaokružena paralelna stvarnost koja živi po svojim pravilima i prati svoje radanje, mlade i ozbiljne godine. Uistinu, šta su svi oni koji su Crnoj Gori udahnuili život daskama koje život i znače, trasirali puteve za pozorišnu misao i ostvarenja, živjeli za podizanje zavjese pri otpočinjanju pozorišnih djela i svoje snove plodili aplauzima crnogorske publike? Oni ne mogu biti drugo do iskreni vjernici teatra!

S toga i panoe na kojima je ispisan pozorišni život u Crnoj Gori, od njegovih početaka do danas, gledam kao na ikonostase koji svjedoče pripadnost jednoj jedinstvenoj religiji naše planete, a to je pozorište“, kazao je Simović.

Autorka izložbe **Slavojka Marojević** osvrnula se na bogato pozorišno stvaralaštvo u Bijelom Polju. Naglasila je značaj rada bjelopoljskih pozorišnih stvaralaca, koji su od početka minulog vijeka, uprkos teškoćama koje su pratile njihov rad, uspjeli da u kontinuitetu održe nit dramskog stvaralaštva, sve do formiranja Bjelopoljskog pozorišta, producerskog teatra koji funkcioniše u okviru Centra za kulturu „Vojislav Bulatović Strunjo“.

„Crnogorska pozorišna povijest“ predstavljena je i pljevaljskoj publici, 11. jula u Galeriji „Vitomir Srbljanović“.

„Pola porcije u pola cijene“, Maje Mrđenović Neophodne sistemske promjene u pozorištu za djecu i mlade

• *Kulturne politike za djecu i mlade i uloga pozorišta u tom kontekstu, fokus je studije Maje Mrđenović pod nazivom „Pola porcije u pola cijene: Pozorište za djecu i mlade u Crnoj Gori“.*

Razgovor o knjizi *Pola porcije u pola cijene: Pozorište za djecu i mlade u Crnoj Gori* autorke **Maje Mrđenović** održan je polovinom juna u Kulturnom centru „Nikola Đurović“ u Kotoru. O knjizi i temama koje ona otvara, pored autorke, govorili su pozorišna kritičarka **Nataša Nelević**, reditelj **Petar Pejaković** i sekretarka Sekretarijata za kulturu, sport i društvene djelatnosti u Opštini Kotor **Jelena Vukasović**.

Sa promocije knjige Maje Mrđenović u Kotoru

Iako je knjiga nastala preradom magistarskog rada, koji je autorka odbranila na Fakultetu dramskih umjetnosti na Cetinju, 2015. godine, ona je posebno značajna zbog angažovanosti i polemičke usmjerenosti na pitanja koja su od interesa za crnogorsku pozorišnu kulturu i njenu budućnost. Studija je ovim izdanjem postala dostupna čitaocima i prvenstveno je dobrodošla akterima kulture u Crnoj Gori koji su uključeni u proces kreiranja i promišljanja pozorišnih politika za djecu i mlade. Ova knjiga, kako navodi u predgovoru Nataša Nelević, nije namijenjena samo pozorišnim kritičarima i teatrolozima. „Njeni najpoželjniji čitaoci su prije svega donosioci odluka u sektoru kulture i brige o djeci i mladima, dakle potencijalni učesnici u procesu kreiranja kulturnih politika za djecu i mlade i, u tom okviru, i pozorišnih politika.

Ova studija im svakako nudi valjane argumente za uspostavljanja tih politika iz domena međunarodnih pozorišnih praksi i međunarodnih politika (kultura i prava djeteta), preciznu analizu postojećeg stanja koja jasno ukazuje da takve politike u Crnoj Gori ne postoje, kao i predloge načina njihovog uspostavljanja. Konačno, ova knjiga ih podsjeća na nešto što je od svega značajnije – da pozorište može imati jedinstven uticaj na djecu i mlade, ne samo na

njihov sud ukusa, već i na njihovu sposobnost da kritički misle, etički djeluju i mijenjaju svijet u kojem žive. I takođe ih podsjeća da se jedna tako važna misija ne smije prepuštati pojedincima ili uskim grupama, već da ona mora biti osigurana kroz proces zajedničkog, odgovornog i kompetentnog mišljenja o pozorištu za djecu i njegovoj budućnosti“, navela je Nelević. Ona je sličnu ocjenu dala u razgovorima o knjizi,

naglašavajući aktuelnost.

„U Crnoj Gori već decenijama uočavamo uvriježene prakse odbijanja da se o pozorištu, a naročito o pozorištu za djecu i mlade sistemski misli na odgovoran način. Umjesto toga, polje kulturnih i pozorišnih politika prepušteno je uskim grupama koje su proizvoljno i voluntaristički definisale pojam 'javnog interesa'. Ova knjiga obezbjeđuje legitimitet onim kritičkim mišljenjima koja insistiraju na povećanju odgovornosti i uvođenju mehanizama koji će onemogućiti voluntarizam i privatizaciju u pozorištu, te na proširenju polja odlučivanja uključivanjem različitih aktera“, zaključila je Nelević.

Autorka, Maja Mrđenović navela je razloge za izbor teme, koji su bili fokusirani, kako je navela, oko „svojevrsnog velikog paradoksa, jer je „sa

jedne strane, pozorište za djecu i mlade izuzeutno važan umjetnički, ali i formirajući projekat, a sa druge, to pozorište u Crnoj Gori je nedovoljno razvijeno“. Ona je iznijela neke od rezultata u studiji analiza, koji pokazuju da je stanje u oblasti pozorišta za djecu i mlade u Crnoj Gori veoma nezadovoljavajuće jer, kako je istakla, „postoji veliki raskorak između deklarativnog stanja na papiru“ i činjenica. Autorka je naglasila da „*analiza ukazuje na dubinske uzroke zbog kojih su djeca i mladi izloženi ad hoc kulturnom razvoju, od kojih bi trebalo započeti sistemske promjene, a to su prije svega centralizovani sistem odlučivanja i proizvoljno korištenje pojma 'javni interes' u kulturi*“.

Reditelj Petar Pejaković osvrnuo se na aktuelni pozorišni sistem za djecu i mlade u Crnoj Gori.

„*Ni jedna od četrnaest javnih ustanova kulture na državnom nivou, kao ni 29 opštinskih javnih ustanova kulture u Crnoj Gori, nije primarno posvećena kulturi za djecu i mlade. Definisanje kulturne politike za djecu i omladinu, ili neke druge strategije razvoja kulture za ove ciljne grupe je neophodan uslov i za razvoj pozorišta za djecu i mlade u Crnoj Gori. Naime, čak i napredni akteri sa snažnim razvojnim potencijalom, poput Kotorskog festivala pozorišta za djecu, ukoliko su suštinski neutemeljeni i neprojektovani u jasnoj i podsticajnoj kulturnoj politici, ne mogu bitnije uticati na promjenu situacije*“, ocijenio je Pejaković.

Izdavači knjige *Pola porcije u pola cijene: Pozorište za djecu i mlade u Crnoj Gori* su Kulturni centar Nikola Đurović Kotor / Gradska biblioteka i čitaonica Kotor i Kotorski festival pozorišta za djecu, a projekat je sufinansiran od strane Ministarstva kulture Crne Gore, sredstvima sa Konkursa za sufinansiranje projekata i programa od značaja za ostvarivanje javnog interesa u oblasti kulturno-umjetničkog stvaralaštva za 2018. godinu. ono što ovu studiju čini posebno značajnom jeste njena uronjenost u crnogorski pozorišni i kulturni kontekst, dakle njena angažovanost i polemička usmjerenost na pitanja koja su od gorućeg interesa za crnogorsku pozorišnu kulturu i njenu budućnost. Naime, tema kulturne politike za djecu i mlade, kao i uloge pozorišta za djecu i mlade u tom kontekstu, koja je u fokusu ove studije, više je nego aktualna u trenutku kada ova knjiga stiže do čitaoca. Ono što već decenijama uočavamo, i na šta tek malobrojni akteri pozorišne kulture skreću pažnju javnosti,

upravo se može opisati kao odbijanje da se o pozorištu za djecu (ali i pozorištu uopšte) sistemski misli. Izostanak teatrološke misli o pozorištu svakako je simptom toga stanja, ali daleko od toga da je to jedino zbog čega treba brinuti. U normalnim uslovima, o stanju pozorišta za djecu i mlade morali bi združeno da misle različiti akteri, od nacionalnih i lokalnih donosioca odluka u polju kulture i brige o mladima, preko uprava javnih pozorišnih institucija i nezavisnih pozorišnih grupa, pa sve do kritičara i teatrologa, umjetnika i same publike. U tom procesu zajedničkog mišljenja, konsultovanja međunarodnih politika, pozorišnih iskustava i praksi, teatroloških znanja, kao i potreba mlade publike trebalo bi da nastane ono što nazivamo kulturnom i pozorišnom politikom za djecu i mlade. Iako su ovo stvari koje manje-više znamo, i koje se svima koji imaju uvid u značenja pojma „kulturne politike“ u savremenom kontekstu čine razumljive, u svakodnevnom sudaranju sa uvriježenim praksama odbijanja da se o pozorištu misli, na koja nailazimo na svim nivoima, ponekad gubimo samopouzdanje i uvjerenost u snagu ovakvih argumenata.

Sekretarka Sekretarijata za kulturu, sport i društvene djelatnosti u Opštini Kotor **Jelena Vukasović** govorila je o *Programu razvoja kulture Opštine Kotor*, koji je zahvaljujući nevladinoj organizaciji „Expeditio“, kako se čulo na promociji, urađen kao najbolji strateški plan ove vrste u Crnoj Gori. Taj program, nažalost nikada nije realizovan. Vukasović je navela okolnosti i prepreke koje su to toga dovele, naglašavajući nizak nivo kadrovskih potencijala za njegovu realizaciju. Ona je govorila i o neopravdanom nedostatku volje da se u Kotoru osnuje godinama unazad najavljivano i lokalnom Programu razvoja kulture projektovano Nacionalno pozorište za djecu i mlade, za koje je odavno izrađen i elaborat. Projekat predviđa da bi ta institucija mogla postati i inicijator različitih programa i akcija koji bi doveli i do redefinisanja uloge kulture i pozorišta za djecu i mlade u zemlji, rečeno je na promociji knjige *Pola porcije u pola cijene: Pozorište za djecu i mlade u Crnoj Gori*, Maje Mrđenović.

S. Marojević

JU Nikšićko pozorište

Pozorišni savjet: prof. dr Bojka Đukanović, predsjednica
članovi: Boris Božović, Ana Patrić i Radmila Mijušković

Direktor:
Zoran Bulajić

Urednica:
Slavojka Marojević

Lektorka:
Bojana Perišić

Saradnice u tehničkoj pripremi:
Vesna Vukićević i Anka Tomić

Tehnički prelom, dizajn sadržaja i naslovnice časopisa:
Milinko Žižić

Trg Save Kovačevića 5, Nikšić, Crna Gora

Telefon: 040/213-566

Fax: 040/214-353

E-mail redakcije: slavam@t-com.me

Internet: [www. niksickopozoriste.com](http://www.niksickopozoriste.com)

Časopis je sufinansiran na Konkursu za 2019. godinu, Ministarstva kulture Crne Gore

NIKŠIĆKA KULTURNA SCENA 2018

Vlada Crne Gore

Ministarstvo kulture
Crne Gore

Opština Nikšić